

© **door drs. W.J.A. PijnackerHordijk**

Update 13-6-2018

Op de volgende pagina's leest u een samenvatting van allerlei ontwikkelingen in de moderne muziek. Menigmaal moet je een sterke maag hebben om al die schokkende verslagen te kunnen verteren, tenminste als je er nog gevoelig voor bent. Meningen zijn vrij, maar feiten – en die worden hier in ruime mate aangedragen- zijn heilig. Een breed onderwerp als dit kan haast de valkuil van generalisering niet ontlopen. Gemakkelijk kunnen muzikanten, zangers en hun teksten uit het verband worden gerukt en verkeerd geïnterpreteerd worden, waardoor ze in een kwaad daglicht worden gesteld. Nauwkeurig brononderzoek wil ik nastreven, dus geen spookverhalen ophangen noch doorvertellen. Maar zelf alle berichten toetsen op historische betrouwbaarheid is voor mij ondoenlijk. De waarheid maakt vrij en heb ik lief. Daarom sta ik oprecht open voor eventuele aanvullingen en correcties.

Inhoud

1. Beïnvloeding en aanbidding
 - 1.1 Mega-festivals
 - 1.2 Aanbiddingsmuziek
 - 1.3 Muziek en commercie
 - 1.4 Muziek en immoreel/crimineel gedrag
 - 1.5 Muziek en strijd tegen terrorisme
 - 1.6 Strijd tussen licht en duisternis
2. Muziekstijlen
3. Geluid en volume
 - 3.1 Stemmisbruik
 - 3.2 Noodklok over decibels
 - 3.3 'Oortjes versnoepen'
 - 3.4 Gesanctioneerde harde muziek
4. Show
 - 4.1 Outfit
 - 4.2 Lichamelijk letsel
 - 4.3 Diskjockeys (dj's) als priesters
5. Boodschap
6. Drugs en alcohol
7. Seks
 - 7.1 Homoseksualiteit
 - 7.2 Michael Jackson
 - 7.3 Videoclips
8. Satan
 - 8.1 Satan en muziek vanuit de Bijbel
 - 8.2 Satanisme in klassieke muziek
 - 8.3 Satanisme
 - 8.4 Duivelse namen en songtitels
 - 8.5 Corna, duivelsteken of satansgroet
 - 8.6 antisemitisme en neo-nazisme
 - 8.7 omkeermuziek
9. Geleidelijke verandering
10. Dood
 - 10.1 Promotie van de dood
 - 10.2 Dood publiek
 - 10.3 Dode artiesten
11. Christelijke muziek
 - 11.1 Wat is christelijke muziek?
 - 11.2 Een getuigenis
 - 11.3 Moderne christelijke muziek
12. Hoe deze moderne muziek te beoordelen?
 - 12.1 Onheilige muziekstijlen?
 - 12.2 Criteria om muziek te beoordelen

Hieronder leest u een samenvatting van allerlei ontwikkelingen in de moderne muziek. Menigmaal moet je een sterke maag hebben om al die schokkende verslagen te kunnen verteren, tenminste als je er nog gevoelig voor bent. Meningen zijn vrij, maar feiten – en die worden hier in ruime mate aangedragen- zijn heilig. Een breed onderwerp als dit kan helaas haast de valkuil van generalisering niet ontlopen. Gemakkelijk kunnen muzikanten, zangers en hun teksten uit het verband worden gerukt en verkeerd geïnterpreteerd worden, waardoor ze in een kwaad daglicht worden gesteld. Nauwkeurig brononderzoek wil ik nastreven, dus geen spookverhalen ophangen noch doorvertellen. Maar zelf alle berichten toetsen op historische betrouwbaarheid is voor mij ondoenlijk. De waarheid maakt vrij en heb ik lief. Daarom sta ik oprecht open voor eventuele aanvullingen en correcties.

Muziek: goed of kwaad? Muziek bestaat simpelweg uit geluidsgolven of trillingen. Maar daarmee is lang niet alles gezegd. Is muziek vrijblijvend en neutraal? Muziek doet wat met de luisteraar. Het werkt in op je gemoed. Muziek heeft een uitwerking op het humeur en op de productiviteit van mensen. Keiharde muziek werkt als een kick-gevende drug. Jijzelf, je kinderen of leerlingen, die zich zo intensief met muziek bezig houden, kunnen misschien nog moeilijk onderscheid maken tussen licht en duisternis. Je ontdekt de duisternis pas als je het licht hebt gezien. Het lijkt zinloos om aan een blinde uit te leggen hoe duister de nacht is. Het zicht van ziende mensen scherper stellen is wel zinvol. Ook dit onderwerp van al dan niet betwiste kunst wordt tegen het licht van de Bijbel gehouden. Nog beter gezegd: laten we luisteren naar wat de Geest tot de gemeente zegt over de schijnbaar alomtegenwoordige moderne muziek. Zijn wereldwijding of wereldmijding de enige opties waaruit we hebben te kiezen? Is muziek wel zo simpel in een zwart/wit-schema te passen?

De reformatorische beweging heeft popmuziek wel steeds benaderd als iets verwerpelijks. De SGP in de Provinciale Staten van Gelderland wilde zelfs popmuziek verbieden, omdat deze zou aanzetten tot drank- en drugsgebruik. Tijdens een debat over subsidie voor popzalen, beweerde Statenlid N. Zondag dat popmuziek de intentie heeft de mens los te maken van God. Verder stelde hij dat popmuziek zeker ook culturele waarde heeft, maar het ook educatief moet zijn.¹ Door de teksten, haar invloed, inspiratie, achtergrond en de idolatrie rondom de bands en artiesten bleek dat popmuziek een machtig wapen in de handen van satan is om mensen in zijn macht te krijgen. Deze conclusie wordt hieronder uitgelegd. Muziek kan dus zowel ten goede als ten kwade worden gebruikt. Muziek (en sport) is vooral de taal van jongeren. Waardoor is popmuziek zo aantrekkelijk voor jongeren?

1. Door muziek worden, in vrij eenvoudige bewoordingen, en op een toegankelijke manier voor jongeren relevante onderwerpen (verliefdheid, geluk, relaties, seksualiteit, angst, enzovoort) ter sprake gebracht.
2. Het fungeert als therapie en als expressiemiddel. Zo kan popmuziek troosten bij verdriet, rust geven bij spanning, enzovoort.
3. Bovendien speelt het een belangrijke rol in de identiteitsvorming van jongeren. Identiteit is een lifestyleproduct geworden. Naast je kleding en mobieltje bepaalt je muzieksmaak of je bij een bepaalde groep kunt horen.

Ook reformatische jongeren zijn wel degelijk kinderen van onze tijd, en het is daarom niet verwonderlijk dat uit deze hoek veel sympathie komt voor de moderne 'worshipmuziek'. De drie hierboven genoemde punten verklaren dit. Jongeren zoeken beleving, hebben aandacht voor het lichaam en willen met hun zintuigen ervaren. Creatieve vernieuwing blijkt belangrijk te zijn. Oude, vertrouwde (kerk)muziek en klassieke muziek zouden we trouwens ook wel eerlijk tegen het licht van de Bijbel mogen houden.² Maar deze studie wil de moderne muziek vanaf de zestiger jaren van de vorige eeuw tot nu toe tegen het licht van de Bijbel houden.

1. Beïnvloeding en aanbidding

Muziek is eeuwenlang verspreid onder alle volken en culturen en bevat een sterke psychologische kracht. Muziek kan een gevoel van euforie opwekken. Waar het om draait in de dansnachten is opgaan in de muziek en dan het goede gevoel. Muziek kan je high maken. Een alles te boven gaand geluksgevoel maakt zich van je meester. Taal is op zich neutraal. Je kunt met een taal God aanbidden, het evangelie verkondigen, maar ook vloeken en schuine moppen tappen. Vooral de jeugd verstaat de taal van de muziek. Megamuziekevenementen als Lowlands en Pinkpop (meer hieronder), verslaan hun duizenden. Maar ook de Flevo Festivals (met ongeveer 6000 deelnemers) en vooral de EO-jongerendagen trekken massa's tussen de 20.000 en 30.000 (vooral) muzikliefhebbers. Muziek kan je zowel in hemelse sferen optrekken als meeslepen richting hel. Het is neutraal, maar wel geladen.³

Pas op, want muziek verzacht de zeden. In de strijd om de aanbidding is muziek een geweldig middel, zowel voor God als voor zijn tegenstander de satan. Belangrijker dan muziek te bekritisieren, is het stimuleren van muziek voor aanbidding van de almachtige, liefhebbende God. Je kunt immers beter een kaars aansteken dan de duisternis vervloeken. Om de eenzijdigheid te doorbreken mogen er trouwens naast de vele praise-songs ook meer christelijke protestsongs en klaagliederen gezongen worden, bijvoorbeeld over onderwerpen als het milieu, honger, geld, werkloosheid, oorlog en macht. Rebelle tegen de antichristelijke orde is eerder profetisch dan duivels. In de Psalmen worden immers niet alleen de blijdschap, maar ook gevoelens van angst, verdriet en woede bezongen. Van alle emoties is alleen blijdschap een aspect van de vrucht van de Geest en dat mag door muziek in alle toonaarden best uitbundig geuit worden. Ondanks alle rampen

en catastrofes overheerst in het laatste Bijbelboek daarin toch vooral de aanbidding.

Muziek is in onze maatschappij niet meer weg te denken. Met het omdraaien van menig contactsleuteltje in de auto, start niet alleen de motor maar ook de radio of cd-speler automatisch. Pure stiltegebieden zijn in onze cultuur zeldzaam geworden. Tegenwoordig is en was er bij radio- en televisieprogramma's (onder andere Journaal en radio nieuws) achtergrondmuziek. Dit bevordert de onrust en is vooral voor mensen met gehoorproblemen irritant. Jonge kinderen kunnen al vroeg op het spoor van de popmuziek gezet worden. Dit gebeurt bijvoorbeeld door de Vlaamse populaire meidenband 'K3' (Karen, Kathleen en Kristel). Een schoolfeest lijkt alleen nog maar te kunnen draaien om harde disco, die de stijve sfeer losser moet maken.

Met marsmuziek kun je nog kilometers verder marcheren dan je dacht, en militaire muziekkorpsen helpen heldendaden te vereren. In de hoofdstad van Noord-Korea hoorde ik op straat constant typische marsmuziek, waarvan een indoctrinerende invloed uitgaat. Filmmuziek intensiveert de bijbehorende beelden enorm. Muziek kan je geweldig opvrolijken maar evenzeer agressief en depressief maken. Klassieke muziek blijkt hangjongeren bij buurtwinkels te weren. Doordat supermarkten bij de ingang klassieke muziek laten horen, voelt de jeugd er niets meer voor om daar samen te drommen, concluderen Britse managers van de keten Coop.⁴ Klassieke muziek kan mensen afstoten, maar blijkt ook planten beter te laten groeien⁵ en de omzet vergroten.

Britse wetenschappers lieten de uitbater van een restaurant achttien dagen lang pop- en klassieke muziek afwisselen met avonden met stilte. Wat bleek? Als het bandje met Beethoven en Vivaldi was te horen, besteedden de gasten duidelijk meer extra's zoals voorafjes en luxe desserts.⁶ Rustige muziek in een restaurant of warenhuis stimuleert de rust en doet de omzet vergroten. Zo was het te horen in het oude Babylon⁷ en is te horen in het moderne winkelcentrum Babylon van Den Haag. Trouwens de derde wereldtrip van de Rolling Stones (in 1994) noemden zij opvallend 'Bridges to Babylon Tour' (Bruggen naar Babylon Toer). Muziek overbrugt een kloof. Maar waar kom je dan uit? Het polytheïstische Babylonië was de bakermat van het occultisme en de magie. Daar werd tempelprostitutie geïmplementeerd. Babel veroverde Israël, verwoestte de tempel en deporteerde de Joden. Dit trotse wereldrijk staat in de Bijbel getekend als de belichaming van de macht van de antichrist. Is het met toeval dat de Rolling Stones juist voor deze titel kozen? Toen de Rolling Stones op 8 aug. 1964 een concert gaven in het Kurhaus van Scheveningen braken hysterische fans de tent af zodat het concert al na twintig minuten door de politie moest worden beëindigd. Sommigen beweren dat deze rel in scene is gezet, wat door andere weer wordt ontkend.⁸

De moderne housemuziek wordt gekenmerkt door de eindeloze herhalingen (alsof de naald niet uit de kras in de plaat kan komen) van de overheersende en eentonige beat. Daardoor ademt het een vreemde sfeer uit. Doordat bepaalde

liedjes zo vaak gedraaid worden, blijven ze -maar juist ook de boodschap- in je hoofd vastzitten. Onderschat de kracht van de herhaling niet, ook al wordt dit vaak ontkend. De gestage druppel holt immers de steen uit. Na langdurig en hard aanhoren kan dit de luisteraar in trance brengen of een hypnotisch gevoel geven. Van de gitaarlegende Jimi Hendrix komt de volgende uitspraak: 'Je hypnotiseert mensen en als je ze op hun zwakste moment hebt, kun je op hun onderbewustzijn overbrengen wat wij willen zeggen.'⁹

Nadat een bepaald eenheidsgevoel van de massa is opgebouwd, smelten al dansend lichaam en ziel verder met de muziek samen. De wil en het denken komen steeds verder op de achtergrond te staan. Het gaat richting trance. Wanneer het lichaam gewend is aan de alsmaar voortgaande bas en beat en deze plotseling stopt, valt de basis weg. De dansers ervaren dat door hun lichaam heen. Ze worden letterlijk niet meer 'gedragen' door de trillingen van de bas. De shock die dat (wegvallen van) de bas veroorzaakt, geeft een kick en werkt als drugs. De normale reflexen raken in de war. Men krijgt een gevoel dat men uit het lichaam treedt. Dit noemt men 'uit je dak gaan', een terminologie die rechtstreeks uit de house-cultuur stamt. Dan laten house-dj's tekstsamples herhaald horen als 'Let yourself go', 'Let's have sex', 'Change my life', 'The antichrist is born', 'I am the god of hellfire, are you listening to me? You are under my command', 'I am the satan, I am number six six six', 'I am a child of the devil', enz.. Het onderbewuste neemt deze boodschappen op omdat het normale bewustzijn niet meer functioneert. De muziekstijl 'ambient' (op zijn Engels uit te spreken) wordt op house-feesten bij wijze van kalmeringsmiddel in horizontale houding beluisterd in de zogenaamde chill-out-rooms.

Je zou kunnen zeggen dat house omgekeerd gelijk is aan meditatieve New Age muziek. New Age muziek is overmatig rustig en harmonisch, weinig ritmisch en daardoor weer monotoon en meeslepend met eindeloze herhaling; dynamische effecten in de melodie zijn afwezig, gedachte-beïnvloedende teksten ontbreken ook. Deze New Age muziek is echter evenzeer bedoeld om in trance te raken.¹⁰ Vaak is op de hoes van de CD aangegeven wat het doel is van deze New Age muziek: in trance raken, bij meditatieve oefeningen, of om het aura (het levenslichaam of energieveld) te reinigen van allerlei spanningen en negatieve effecten, of om visualisatieoefeningen (krachtige voorstellingsoefeningen om de werkelijkheid te manipuleren) te doen. Deze muziek wordt ook gebruikt bij een soort geluidstherapie, die geestelijke vermogens zou stimuleren, vermoeidheid zou verdrijven, behoefte aan slaap kan verminderen en geest en lichaam zou harmoniseren.

In de New Age bestaat ook het zogenaamde 'boventoon zingen'. Door hoge tonen te zingen, zouden de chakra's geharmoniseerd kunnen worden en klachten van lichamelijke en psychische aard verdwijnen. In deze meeslepende, betoverende, muziek zitten allerlei psychedelische effecten, waardoor men zich op een heel speciale manier volledig in de muziek kan 'verliezen'. Het is dus niet lekker naar

muziek (vaak erg ijl en ongrijpbaar) luisteren, als ontspanning, maar het is als het ware een intens deel uitmaken van de muziek en je ziel openstellen voor wat deze muziek ten diepste wil bewerken. Het luisteren naar dit soort muziek heeft iets verslavends. Je denkt er rustig van te worden, maar het brengt je in een soort roes.

11 Als je door de muziek de werkelijkheid ontvlucht, kom je in de onzienlijke doch reële werkelijkheid van het spirituele. Dit gebied is niet neutraal; het is het terrein van God of satan. Niet alleen de muziek doet een aanslag op je geest, de subcultuur van geluid en show met lichteffecten en pepmiddelen als alcohol en XTC, inclusief headbangeren (heftig het hoofd op en neer bewegen op harde rockmuziek), heeft een krachtige impact. Muziek blijkt een grote invloed op je onderbewuste te hebben. Een groot onderzoek in ziekenhuizen in Denemarken wijst uit dat het heel zacht ten gehore brengen van muziek tijdens een operatie genezend werkt. Speciaal gecomponeerde muziek blijkt bewusteloze patiënten, maar ook de behandelende medici te kalmeren, te ontspannen en te inspireren.¹² In een verzorgingstehuis voor meervoudig gehandicapten kinderen bleek dat deze patiënten meer toevallen kregen door ruige rockmuziek en juist rustig werden door muziek van bijvoorbeeld Elly & Rikkert.

Ik las zelfs de volgende bewering: 'Mensen die harde muziek produceren zijn erg vatbaar voor gezwellen, slapeloosheid en hartkwalen. In afhankelijkheid van de toename van het volume en het type muziek dat gespeeld wordt, kan het intense pijn in het lichaam veroorzaken, zowel van degene die het produceert als van zijn gehoor.'¹³ Hiphoppers, exclusieve metalfans, jongeren met een brede muzikale belangstelling en gecombineerde metal- en rapliefhebbers blijken vaker agressief gedrag te vertonen dan jeugdige liefhebbers van Top 40-muziek, 'gewone' rockmuziek en klassieke muziek. Bovendien overschrijden ze vaker regels en kampen ze vaker met alcohol- en drugsproblemen. Zelfmoordgedachten en neigingen tot zelfbeschadigingen komen het meeste voor bij metalliefhebbers. Als een metalfan ook van popmuziek of hiphop houdt, dan geldt die hang naar beschadiging weer niet. Jongeren met een brede muzikale belangstelling kenmerken zich door meer angst en depressie en sociale isolatie. Buiten de popcultuur staan, betekent meer teruggetrokkenheid. Het is onduidelijk of het luisteren naar een bepaalde muzieksoort het bijbehorende gedrag ook veroorzaakt of stimuleert.¹⁴

De mens blijkt geen weerloze machine te zijn, maar zit heel complex in elkaar. Een concert van de Beatles kon in de 60-er jaren inderdaad het publiek op zijn kop zetten, maar dezelfde muziek laat de jongeren van nu volkomen koud. De belangrijkste factoren in de sturing van het gedrag van het publiek blijkt niet het volume, noch de herhaling van de klanken te zijn, maar de verwachtingen en de wil, waarmee men naar het gebeuren gekomen is, zo citeert M. Hengelaar-Rookmaker instemmend.¹⁵ De stemming van de luisteraars, vermoeidheid, vertrouwdheid met bepaalde muziek en de context waarin de muziek beluisterd wordt, bepalen de lichamelijke en psychische reacties van de luisteraars.

1.1 Mega-festivals

Naast sport is de taal van de jeugd vooral muziek. Muziek heeft massa's mensen gebracht naar de gigantische popfestivals waar de fans moderne afgoden (idols) aanbidden. De jaarlijkse 'Street Parade' in Zurich trok in 2003 bijna een miljoen mensen. Dansliefhebbers van over de hele wereld trokken op de klanken van techno, house, hardcore en trance¹⁶ door de straten van de Zwitserse stad.¹⁷ Een recordaantal Nederlanders heeft in 2003 een popconcert bezocht. Vergeleken met 2002 is er een stijging van maar liefst 40 % waar te nemen¹⁸.

Voor de zomer van 2006 stonden de volgende festivals in Nederland op het programma met daarachter de te verwachten aantallen bezoekers: Awakenings Festival (15.000), Sensation White (40.000), Sensation Black (40.000, volgens een andere bron 36.000 in het zwart geklede liefhebbers van de hardere housestijlen,¹⁹ later bleek er een krappe 35.000 mensen op afgekomen te zijn; er ontstond een vechtpartij op het podium, een groot deel van het publiek zat onder de pillen en de politie verrichtte 89 aanhoudingen, maar dat mocht de pret nauwelijks drukken²⁰),

Dance Valley (ook wel 'Woodstock van de Dance' en 'Plens Valley' genaamd) in recreatiegebied Spaarnwoude (50.000), Rockit Open Air (10.000), FFWD Heineken Dance Parade (25.000), Lowlands (60.000) en Mysteriesland (40.000). Een gemiddeld entreekaartje kostte in 2006 € 58, in 2008 zo'n 70 euro²¹. De genoemde lijst met opgesomde popfestivals in Nederland is niet volledig, want hier ontbreken bijvoorbeeld nog Bospop in Weert, goed voor 30.000 bezoekers, in Zwolle het muziekfestival Eigen Bodem, Parkpop in het Haagse Zuiderpark (175.000), Vlietpop in Leidschendam, Westerpop in Delft, Jazz op het Strand / North Sea Jazz festival (2006: 62.000 bezoekers) in de Rotterdamse Ahoy met 70.000 bezoekers, 200 acts bestaande uit 1200 musici op 14 podia in drie dagen, Pinkpop met Pinksteren dus (40.000 weekendkaarten en 60.000 dagkaarten), en Concert at Sea in 2006 langs de Zeeuwse Brouwersdam waar zo'n 60.000 belangstellenden zorgden voor ruim 30 kilometer file. Extrema aan de recreatieplas Aquabest te Best trekt zo'n 30.000 muziekliefhebbers en Mysteryland in Hoofddorp 60.000. Het jaarlijkse Amsterdam Dance Event slaat met ongeveer 350.000 feestvierders alles. Je komt niet alleen oren te kort, maar ook ogen.

Zo maakte de Nederlandse partyfotograaf Rutger Geerling, beter bekend als 'Rudgr.com', een 320 pagina's tellende en tweeënhalve kilo wegend fotoboek, tevens gevuld met interviews met dj's die met hem samengewerkt hebben. De gekozen titel is veelzeggend: 'This is my church'. Ik mag aannemen dat deze titel komt van de tekst van het lied waarin de stelling voorkomt: "God is a DJ".²² Dit nummer is afkomstig van een Britse danceact 'Faithless' (zonder geloof). Toch is (alternatief) geloof echter wel degelijk aanwezig: een kerk waarin de Verlosser Jezus Christus vervangen is door een DJ.

Nog even verder met de toename van aanbidding van muziek. In het kader van cultuureducatie in 2004, moesten volgens de overheid de scholieren vaker naar popconcerten. Het ministerie van onderwijs had daar wel 7,1 miljoen euro voor over. Het bleek echter dat scholieren in de tweede fase van het middelbaar

onderwijs de ckv-vouchers (tegoedbonnen) liever gebruikten voor bioscoop of theater.²³ Grote en kleine musicals mogen zich ook in veel belangstelling verheugen. Toch is voor veel jongeren muziek (zonder beeld) iets waar ze nauwelijks vijf minuten zonder kunnen.²⁴ Ook aan muziek kan je verslaafd raken. Door onder andere radio's, walkmans, discmans, stereotorens of mp3-spelers is muziek alomtegenwoordig. De meest krachtige invloed die jongeren van 12 tot 18 jaar ondergaan, komt niet van school, noch van de kerk, noch van thuis, maar van de muziek en alles wat daarbij komt kijken. Er is niets dat kenmerkender is bij deze generatie dan haar verslaving aan muziek.²⁵ Gemiddeld luistert een tiener tijdens de schoolperiode 10.500 uur naar muziek (dat is meer dan twee keer de tijd die ze doorbrengen in de klas op school.)²⁶

In Amerika is dat gemiddeld 6 uur per dag.²⁷ In de reformatorische wereld is het nauwelijks anders. Twee-derde van de protestants-christelijke jongeren luistert dagelijks radio, meestal popmuziek. Zij stemmen af op popmuziek van Sky Radio en Radio 538.²⁸ In 2009 bleek dat dit aantal is toegenomen tot een kleine 90 % van jongeren op reformatorische scholen die naar popmuziek luistert. Van deze jongeren beaamt 70 % de stelling dat popmuziek een machtig wapen in de handen van de duivel is.²⁹ De Postbank belooft trouwens spaarders met een 'gratis en spatwaterdichte doucherradio 538' ten behoeve van hun kinderen. Het is immers maar stil onder de douche... En om stil te worden heeft men nu trouwens muziek nodig. Platvloerse taal, vooral over seks, is typerend voor deze popzender. Ex-diskjockey Johan Vreugdenhil, ex- en antipopmuzikant, durft Radio 538 dan ook 'een reclamespot van de duivel'³⁰ te noemen.

Laten we niet alleen de jeugd in de beklagdenbank zetten. Welk voorbeeld geven de ouderen en in hoeverre wordt de jeugd opgejaagd door gewetenloze zakenlui? Wat doen tieners wanneer zij een moeilijke tijd hebben? Op een lijst van 53 opties voor de verwerking van stress en problemen, stond bovenaan: 'mijn muziek', bijna bovenaan: 'praten met mijn vrienden' en onderaan: 'praten met mijn ouders'.³¹ Als muziek niet meer een middel maar een doel op zich is, kan het op zich een afgod worden en kunnen musici idolaat worden vereerd. Noch het schepsel (de muzikant), noch zijn creatieve product (muziek) mag vereerd en gediend worden boven de Schepper (Rom.1:25). Echter niet muziek is de beste pijnstiller, trooster of vriend, maar de drie-enige God. Dus Hem komt alleen alle aanbidding toe. Hij is terecht jaloers. Muziekminnaars en -beoefenaars beamen dit vaak niet. De eerste afgestudeerden van de in Tilburg gevestigde Rockacademie stellen: 'Het is muziek of niets'. Voor hen is popmuziek als een religie.³²

1.2 Aanbiddingsmuziek

Muziek is geen doel, maar een machtig en prachtig middel om in aanbidding tot God te komen. Bepaalde muziek kan je als het ware optrekken de hemel in. Met andere profeten kwam ook Saul onder klanken van harpen, tamboerijnen, fluiten en citers in geestvervoering.³³ Saul bleek ook gevoelig te zijn voor de kalmerende, bezwerende invloed van Davids harpspel. De boze geest week daardoor (tijdelijk)

van Saul.³⁴ Pas met behulp van citerklanken kon de profeet Elisa profeteren.³⁵ Muziek kan het medium zijn van een profeet, zoals bij David en de zanger/pianist/componist en profeet Keith Green.³⁶ Green profeteerde niet zozeer over de toekomst, maar stelde misstanden in het heden scherp aan de kaak.

1.3 Muziek en commercie

Anderzijds worden er nog steeds veel offers aan de Muze (zanggodin, naam van de godinnen van de kunst en wetenschap bij de oude Grieken) gebracht. Sommige musici blijken letterlijk hun ziel aan de duivel verkocht te hebben in ruil voor roem en eer. De geldgod Mammon is eveneens gebaat bij veel muziek met allerlei accessoires, want het is big business. De jeugd is, zakelijk gezien, een interessante markt, want zij heeft veel geld te spenderen. Ook via de zwarte markt valt er bovendien goed aan te verdienen. Dubieuze ondernemers organiseren grote dance-feesten om geld wit te wassen.³⁷ Popgroepen verkopen zich via een dure videoclip. Volgens economen van de ING komt de exportwaarde van Nederlandse dj's, hun muziektredens en dancefeesten in 2016 uit op 218 miljoen euro.³⁸

1.4 Muziek en immoreel/crimineel gedrag

Dostojewski schreef al in zijn boek 'de gebroeders Karamazow': 'Als God niet bestaat zijn alle dingen geoorloofd'. Als atheïsten gelijk hebben is er geen finale afrekening, stoor je je dus aan niemand en ga je gewoon je gang want er zijn geen absolute waarden. Daarom dendert de showbizz-wereld gewoon door. Om nog op te vallen moet het gehalte van hard geweld, uitdagende vrouwen, technische en spectaculaire hoogstandjes telkens opgevoerd worden. Je lijkt pas aandacht te krijgen door nog meer dan je voorgangers te shockeren. De grens van leedvermaak is allang overschreden. Welke zieke geesten kunnen hiervan genieten? Muziek blijkt een machtig middel om grenzen en taboes te doorbreken en zelfs zielen voor de hel te werven. Johnny Rotten, de leider van de popgroep 'Sex Pistols', zei dat rockmuziek het meest effectieve middel is om van normale mensen bezeten relschoppers te maken.³⁹ En muziek kan je wel degelijk aanzetten tot crimineel gedrag: De Rotterdamse advocaat mr. L. Vleesenbeek heeft sterk de indruk dat de twaalf jonge verdachten van groepsverkrachting 'criminele raps' naspelen. Een van de jongens heeft expliciet aangegeven dat hij door de rapgroep Immorales (!) op ideeën is gebracht. In een rap wordt melding gemaakt van een zogenaamde gangbang, een soort groepsseks. Een van de leden van Immorales wijst erop dat hun teksten niet voor minderjarigen zijn bestemd en vindt dat kinderen moeten worden bijgebracht wat goed en kwaad is. In wat kwaad is, is Immorales trouwens wel geslaagd. Vleesenbeek wijst ook op expliciete videoclips op muziekszenders zoals TMF en MTV, die jongeren tot immoreel gedrag kunnen aanzetten. Opvallend is dat de jongens bij hun aanhouding nauwelijks door leken te hebben hoe gruwelijk hun daden zijn.⁴⁰ Ex-deejay Henk van Zon durft te stellen: 'Naar MTV kijken is als het ontvangen van een geestelijke bloedtransfusie uit de hel.' Gemiddeld 18x per uur is er bij MTV een geweldsscène te zien met een stroom van wereldse, gewelddadige, antichristelijke, seksueel prikkelende en satanische thema's.⁴¹

1.5 Muziek en strijd tegen terrorisme

Muziek blijkt ook ingezet te worden in de strijd tegen het terrorisme. Amnesty International heeft een martelhitlijst gepubliceerd. Op die lijst staat de muziek genoemd die door het Amerikaanse leger wordt gedraaid om gevangenen uit hun slaap te houden en vooral klaar te stomen voor ondervraging. Regelmatig stoomt ook in Guantánamo snoeiharde muziek gevangenen klaar voor ondervraging, vaak in combinatie met fel stroboscopisch licht. De FBI heeft bevestigd deze marteltechniek, die geen littekens achterlaat, te gebruiken. Bovenaan deze lijst staat Fuck your God van de death metalband Deicide, maar ook Eminem ontbreekt niet. De enige band die blij was op deze lijst voor te komen, waren de toekomstige Pinkpopvrienden van Metallica. Zij zagen het als een compliment omdat hun muziek ook bedoeld is om angst in te boezemen en omdat ze zo een steentje konden bijdragen in de strijd tegen het terrorisme.⁴² Muziekmarteling werd in 2003 geautoriseerd door luitenant-generaal Ricardo Sanchez, destijds Amerikaans commandant in Irak, 'om angst te creëren, gevangenen te desoriënteren, en de schok van gevangenneming te verlengen'. Ondervragers probeerden gevangen te breken door soms 16 uur per dag snoeihard rock en rap te draaien. Velen werden hierdoor krankzinnig.⁴³

1.6 Strijd tussen licht en duisternis

Volgens Spr.22:6 ('Leer een kind van jongs af aan de juiste weg, en het zal er niet van afwijken wanneer het oud geworden is.') wordt een kind in zijn jeugd al 'voorgesorteerd'. Wie het eerst de jeugd heeft mag haar houden. Dit geldt ten goede en ten kwade. Muziek is een heerlijk middel om je in hemelse sferen te brengen, maar andere muziek kan gebruikt worden om je in het duister te brengen. Alister Crowley, die wordt gezien als de grondlegger van modern satanisme, verkondigde decennia geleden al dat de jeugd zou kunnen worden ingepalmd door drugs, de vrije seks en het gebruik van de tam-tam (drumstel).⁴⁴ Muziek blijkt inderdaad een machtig middel om de weg te openen naar oosterse mystiek en occultisme. De moderne popmuziek is geëvolueerd of eigenlijk gedegenereerd. Het lijkt een lege, bizarre wanhoopskunst te zijn geworden, waar de melodie en harmonie verdrongen zijn door een haast eindeloos repeterende beat zonder melodie.

Er woedt een reële strijd om de aanbidding. De duisternis schijnt het te winnen van het licht. In amper een eeuw ging het uit 1880 daterende gebouw 'Paradiso' van de Vrije Gemeente over in handen van de Orthodox Joodse Gemeente. Later veranderde het karakteristieke pand aan de Weteringschans in Amsterdam van godshuis in een poptempel. Nationale en internationale popgroepen laten vooral daar van zich horen.⁴⁵ Muziek bleef, maar het aanbiddingsdoel veranderde. Muziek als middel om God te aanbidden kan op zich een doel worden om zelf als het ware zelf aanbeden te worden. Muziek kan zelfs een machtig middel zijn in het propageren en aanbidden van Gods tegenstander: satan. Anderzijds worden in sporttempels op EO-jongerendagen God de lof toe gezongen, eveneens met moderne muziek. We moeten leren onderscheiden en daarbij genuanceerd te werk gaan.

2. Muziekstijlen

Muziek is in de Bijbel een frequent voorkomend onderwerp: maar liefst 839 keer komt dit erin voor.⁴⁶ De muziekstijlen zijn wegens de enorme verscheidenheid haast niet meer bij te houden. Is er een evolutie of juist degeneratie in de muziek waarneembaar? Globaal kun je stellen dat in de vijftiger jaren aan de rock sex-appeal werd toegevoegd (Elvis Presley). In de zestiger jaren kwamen de drugs (Beatles, Rolling Stones) en satanische thema's (Rolling Stones, Black Sabbath) erbij. In de zeventiger jaren ook nog biseksualiteit (AC/DC, KISS).⁴⁷ De ontwikkeling ten kwade is onthutsend. De stichting Naar House, die evangeliseert onder houseparty-gangers, geeft een 240 minuten durende overdonderende en shockerende video uit, die de achtergronden belicht met commentaar uit de Bijbel.⁴⁸

Popmuziek is een ongelooflijk divers fenomeen. Popmuziek is letterlijk een vorm van volksmuziek, wat geliefd is bij het grote publiek. Deze muziek vindt zijn oorsprong in een samensmelting van zwarte rhythm & blues en blanke country & western, wat in rock-'n-roll resulteerde. Volgens de popjournalist Jan van der Plas, begint de Nederlandse popmuziek in 1958 bij de vier Tielman Brothers. Hun eerste popoptreden op de tv in 1960 zorgde voor veel ophef. De broers gooiden met gitaren, speelden gitaar met hun tanden en drumstokjes. Daar werd schande van gesproken. TV-presentatrice Mies Bouwman sprak van 'apenmuziek'.⁴⁹ De stroom muziekmaken heeft zich verder overweldigend uitgebreid en het eind is nog niet in zicht.⁵⁰ Het is echt geen één pot nat, maar je moet wel een specialist zijn om al die verschillende stijlen te kunnen onderscheiden met de bijbehorende outfit. Bij een black-metalconcert hoort trouwens 'corpsepaint' op het gezicht te worden gesmeerd, zodat deze fan op een lijk lijkt. Er wordt ook 'warpaint' gebruikt. Maar veel black-metalbands gebruiken echter niets bijzonders.

Welluidende geluiden worden bij de radicale Duitse popgroep 'Einstürzende Neubauten' (letterlijk: 'instortende nieuwe gebouwen') angstvallig gemeden. Deze avant-gardistische groep wil alle bestaande muzikale structuren afbreken, door melodie, harmonie en toonzetting in te ruilen voor dissonantie, atonaliteit en kakofonie. Wat wèl ten gehore wordt gebracht is 'muziek' gemaakt met zelfgemaakte instrumenten, metalen percussie en allerhande machines, waarover frontman Blixa Bargeld luid zijn teksten scandeert.

Zijn handelsmerk is een ijselijke schreeuw, die ontsnapt lijkt uit de strot van een beest dat gewurgd wordt. Hun debuutalbum 'Kollaps' dateert van 1981. De bandleden raakten niet zelden gewond als ze in de weer waren met de machines, op metalen voorwerpen stonden te rammen of stuk maakten. Denk hierbij aan het met cirkelzagen doorsnijden van metalen platen en zelfs een piano en met een drillboor in de vloer boren. In de begintijd had deze band een maniakale drang naar vernietiging. Het idee achter de muziek was 'esthetisch terrorisme', dat ervan uitging dat vernietiging een voorwaarde was voor creativiteit. De bandleden experimenteerden met drugs (amfetaminen) om na vier of vijf dagen en nachten zonder slaap dan 'muziek' te maken. Zo'n dertig jaar later bleek 'Einstürzende

Neubauten' van experimenteren met noise over te zijn gegaan met experimenten met stilte: individuele grooves met de mantra-achtige zang van Bargeld.⁵¹ De boodschap van deze groep is er een van nihilisme, absurdisme en doel- of zinloosheid. Hoe leeg en triest in feite.

Over smaak valt niet te twisten. Daarnaast zijn er ook gematigde vormen van moderne muziek. De extremen zijn vanzelfsprekend opvallender. Zij vragen (en verdienen?) aandacht. Alle geluid blijkt het etiket 'muziek' waardig te zijn, want over smaak valt niet te twisten. Vaak zijn de beat, herhalingen en volume zeer overheersend. Opzweepende ritmes hebben wel een groot effect. Ook een kakofonie, een overdonderend geluid van een straalvliegtuig, een met een kettingzaag bewerkte gitaar, werkelijk niets blijkt te dol te zijn, om voor muziek door te gaan. De kassa kan blijven rinkelen, omdat er zelfs voor de meest absurde muziekstijlen liefhebbers blijken te bestaan.

3. Geluid en volume

3.1 Stemmisbruik

Het meest natuurlijke muziekinstrument is de menselijke stem. Ook hier komt naast gebruik misbruik voor. De bij deathmetalzangers populaire zangtechniek 'grunten' is funest voor de stem. Grunters brengen een atonaal, hard grommend en schreeuwend geluid voort, met een onderaards, dreigend effect. In het Nijmeegse Radboudziekenhuis staan al diverse grunters onder behandeling met oedeem en poliepen op de stembanden. Wie de techniek verkeerd blijft toepassen kan zijn stem helemaal verliezen.⁵² Verder kunnen de stembanden het door keiharde muziek zwaar te verduren krijgen. Spraaktaalpatholoog-logopedist Liesbeth ten Cate: om de muziek te overstemmen moet je met luide stem praten. Als je vaak avonden achtereen uitgaat en dus veel decibels over je heen krijgt, maar je wilt jezelf wel verstaanbaar maken, krijgt de stem geen kans zich te herstellen en ligt een chronische heesheid op de loer. Als dat te lang duurt, forceer je gemakkelijk je stem. Chronische heesheid komt vooral veel voor bij vrouwelijke studenten omdat zij een zachtere en hogere stem en een kleiner strottenhoofd hebben dan mannen, waardoor het meer moeite kost om de muziek te overstemmen.

3.2 Noodklok over decibels

Van de stembanden naar de oren: Uit een onderzoek van het instituut voor Milieuhygiëne en Gezondheidstechniek van TNO bleek dat jongeren die het vaakst naar een disco of popconcerten gaan, gemiddeld een gehoorschade hebben van 5 decibel bij 6000 Hertz. Lang naar bijv. een discman op volle sterkte luisteren, kan eveneens onherstelbare gehoorschade aanrichten⁵³. Oud RPF- voorzitter Leen van Dijke heeft zich persoonlijk hiervan op de hoogte laten stellen. Hij ontdekte dat in discotheken het geluid boven de 120 decibels kwam en soms zelfs boven de pijngrens van 135. De audioloog de Laat huldigt de stelling dat er jaarlijks 25.000 jongeren bij komen die de negatieve gevolgen van de lawaaioverlast aan den lijve ondervinden. Er zijn zelfs jongeren die zelfmoord hebben gepleegd omdat ze een blijvende ruis- of fluittoon in hun hoofd meedroegen. Dr. ir. J.A.P.M de Laat,

professor aan het Leids Universitair Medisch Centrum, wijst de mp3-speler aan als de schuldige. 'Vroeger had je walkmans. Zette je die hard, dan vervormde de muziek en zette je hem zachter. Maar de mp3- spelers van tegenwoordig zijn technisch zo veel beter, dat er geen vervorming meer optreedt. Die kun je echt hard zetten. En dat gebeurt ook'. Sommige mp3-spelers halen 130 decibel, niet veel minder dan een vuurwerkbom die vlakbij ontploft. Ongeveer een op de vijf kinderen heeft inderdaad gehoorproblemen door mp3-spelers, zo bleek uit een test van de Nationale Hoorstichting.⁵⁴ In veel sportscholen overschrijdt muziek de grens van 85 decibel, niet gezond meer dus.⁵⁵ In werksituaties zeggen we dat acht uur blootstaan aan 80 decibel geluid nog net toelaatbaar is. Bij elke decibel méér halveert de tijd.

Bij 86 decibel zit je dus op twee uur, bij 92 decibel op een half uur en bij 111 decibel op minder dan een halve minuut. Het resulteert in onherstelbare problemen want wat kapot is blijft kapot.⁵⁶ Vreemd is het, dat werkgevers verplicht oorbeschermers ter beschikking moeten stellen vanaf 80 decibel en deze door de werknemers moeten laten dragen vanaf 90 decibel, terwijl geluidsapparatuur daar bovenuit kan komen en onbeschermd beluisterd kan / moet worden.⁵⁷ Als dus naar de letter van de Arbo-wet barkeepers, uitsmijters, diskjockeys enzovoort oordoppen moeten dragen, maar de horende menigte niet, is dit wel hypocriet.⁵⁸ Momenteel geldt voor mp3-spelers en mobiele telefoons met een muziekspeler een maximale geluidslimiet van 100 decibel, maar dat wordt waarschijnlijk 80. In 2013 voldeed 80 % van de mp3-spelers en telefoons, die muziek kunnen afspelen, niet aan de wettelijke geluidseisen.

Dat concludeert de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) uit een eigen onderzoek. Het maximale volume mag alleen boven de 85 decibel zitten als aanvullende beschermingsmaatregelen zijn genomen.⁵⁹ Onduidelijk is wat met die maatregelen bedoeld wordt. De iPod heeft momenteel een maximumvolume als keuze-instelling, maar dat werkt totaal niet. Er moet nog wat worden bedacht tegen het clandestien 'opvoeren' van mp3-spelers.⁶⁰ Poppodia hebben afspraken gemaakt met de Nationale Hoorstichting over het geluidsniveau dat maximaal is toegestaan. Daar rolde een convenant uit: 103 decibel is toegestaan. In Vlaanderen hanteert men een wettelijke geluidsnorm van 100 decibel. GGD Nederland houdt 92,5 decibel aan.⁶¹ Het is eigenlijk maf om oordoppen in te doen als je naar een club gaat die harde muziek laat horen, maar toch verstandig als de men de bron van het geluid niet wil temperen. Voorkomen is nog altijd beter dan genezen. Echter slechts 22 % van dance-liefhebbers gebruikt wel eens oordoppen.⁶² Uit een TNO-rapport bleek dat 20000 tot 25.000 jongeren op termijn onherstelbare gehoorbeschadiging zullen oplopen.⁶³ Uit tests die 80.000 jongeren aflegden op de internetpagina www.oorcheck.nl concludeert het Leids Universitair Medisch Centrum inderdaad dat kinderen al jong gehoorschade oplopen. Uit het onderzoek bleek dat het gehoor van jongeren slechter is dan gedacht, want niet een op de vijftig, maar een op de tien jongeren heeft een slecht gehoor.⁶⁴

3.3 'Oortjes versnoepen'

De Hearing Academy stelt het nòg somberder voor: momenteel hebben 1,5 miljoen landgenoten een ernstig gehoorprobleem; een kwart van de jongeren en jongvolwassenen loopt een groot risico op ernstige gehoorschade door het luisteren naar harde muziek, of blootstelling aan doordringend geluid op hun werk.⁶⁵ In 2012 deden 17.000 jongeren mee aan de online hoortesten van de Nationale Hoorstichting.⁶⁶ 38 procent van de jongeren (12 tot 25 jaar) scoorde daarbij onvoldoende of slecht. In 2011 was dat nog 30 procent.⁶⁷ Het is een sluipend proces dat begint met het verlies van hoge tonen; sommige medeklinkers zijn niet goed meer te horen, de tv gaat ongemerkt wat harder, enz.. Het suizen of die piep verdwijnt soms nooit. Een ander effect is de overgevoeligheid (hyperaccusis): de jongere die niet genoeg kon krijgen van harde muziek, kan het schrapen van een lepel op een bord al niet meer verdragen. Ooit was pijn cool, maar dan niet meer.⁶⁸ Hoewel jongeren weten dat harde muziek gevaarlijk is, blijken zij 'doof' te zijn voor waarschuwingen, want het zou wel meevallen.⁶⁹ Helaas blijken waarschuwingen met alarmerende onderbouwde feiten dus aan dovemansoren te zijn gezegd. Bejaarden blijken dus niet de enigen met gehoorproblemen te zijn. Laten we zuinig zijn op onze oren, want een gehoorapparaat is slechts een hulpmiddel en geen vervangingsmiddel voor een falend gehoor.

Uit onderzoek van het RVIM blijkt dat zestig procent van de jongeren na het uitgaan een piep hoort. Een deel heeft die piep zelfs permanent, wat wijst op onherstelbare gehoorbeschadiging. Popconcerten in de open lucht, vaak tot of zelfs na middernacht, zijn opdringerig vanwege het veroorzaken van ongewenste, tot in de verre omtrek hoorbare geluidsoverlast. De wind voert het geluid nog verder mee. Zo klagen inwoners van Elburg over de nachtelijke geluidsoverlast van stampende basdreunen die door de wind van Lowlands uit Biddinghuizen komen overwaaien.⁷⁰ Zou het niet billijk zijn om daarvoor een geluidsbelasting te heffen en deze ter hand te stellen aan de gedupeerde omwonenden?! De cynische slogan van SIRE hoopt door de doofheid van stoerheid heen te kunnen dringen: 'Zet je muziek maar lekker hard, dan wordt het vanzelf stil'. Harde muziek, bijvoorbeeld van technomuziek en harde rock, blijkt bovendien schadelijk te zijn voor de longen. De zware basdreunen kunnen zelfs een klaploung veroorzaken, zo blijkt uit een onderzoek van de Vrije Universiteit van Brussel. Vooral bij rokers is het risico groot omdat hun longen al beschadigd zijn.⁷¹

Na een pilotproject in Amsterdam onder de naam 'Go Out, Plug In', willen het Centrum voor Media en Gezondheid en de Nationale Hoorstichting het uitgaanspubliek in heel Nederland beter beschermen tegen gehoorschade door luide muziek, niet door het aantal decibels aan banden te leggen, maar door middel van zelfregulering door 'coole' oordoppen en goede voorlichting.⁷² Perspectief, de jongerenorganisatie van de ChristenUnie, bedacht zelf de ludieke term 'oorbehoedsmiddelen' met een toespeling op de condoomautomaten die vrijwel in alle discotheken hangen. Oud-minister Rouvoet van Jeugd en Gezin kreeg met het manifest 'Gehoorschade bij jongeren door blootstelling aan luide muziek' het

eerste setje oordopjes overhandigd uit handen van de CU-jongeren. Volgens het manifest heeft bijna een half miljoen Nederlandse jongeren tussen de 16 en 30 jaar gehoorschade opgelopen, ofwel 15 procent van de jeugd. Jaarlijks komen er 25.000 jongeren bij. Verder voorspelt het rapport dat ouderdomsslechthorendheid bij de huidige generatie gemiddeld twaalf jaar eerder zal optreden (op 43-jarige in plaats van 55-jarige leeftijd). Dit zal de gezondheidszorg op kosten jagen en meer arbeidsongeschiktheid veroorzaken. Bezoekers van uitgaansgelegenheden zouden er daarom op gewezen moeten worden welke gehoorschade ze boven een bepaalde geluidsgrens kunnen oplopen. Aan hen zouden oordopjes moeten worden aangeboden en meer discozalen zouden opgedeeld moeten worden in een rode zone (gevaar) en een groene zone (veilig).⁷³ De vraag is of jongeren wel al dan niet hippe en betaalbare oordopjes of oortelefoontjes willen aanschaffen. Zou het niet veel meer voor de hand liggen dat het volume niet boven een bepaalde grens mag worden opgeschroefd?!

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de organisatoren van muziek- evenementen en poppodia zijn met de campagne I love my ears gestart. Van 810.500 Nederlanders is bij de huisarts bekend dat zij problemen hebben met hun gehoor. Volgens de Nederlandse Vereniging voor Slechthorenden (NVVS) hebben één miljoen Nederlanders een vorm van tinnitus (oorsuizen). Dit wordt in ongeveer 70 % van de gevallen veroorzaakt door een overdosis lawaai. Er is geen operatie of medicatie die dit fantoomgeluid kan wegnemen. Het is geen ziekte maar een symptoom van een aandoening. Patiënten horen een geluid (gepiep, gebonk, gesuis, geklop) in hun oren of hoofd dat niet wordt veroorzaakt door een geluidsbron van buiten, maar de gehoorschade kan veroorzaakt zijn door harde geluiden, een virusinfectie, operatie of een virusbehandeling. Alleen al in Nederland hadden in 2012 meer dan 1,2 miljoen mensen last van tinnitus van wie 25 procent chronisch. Op het forum van NVVS is zelfmoord een terugkerend thema, want zo'n constante piep kan je een slecht humeur geven en je zelfs tot wanhoop drijven.⁷⁴

Bij de Levensindekliniek kwamen in 2014 en 2015 tien euthanasieverzoeken binnen vanwege tinnitus. Bij minstens twee personen werd dit verzoek gehonoreerd.⁷⁵ Pinkpop, en met name de Nederlandse Rapfunkrock-band Urban Dance Squad, bleek een lichte aardbeving te hebben veroorzaakt. Een Limburgse aardbevingsmeter die op 16 kilometer van het terrein van het muziekfestival 'Pinkpop' stond opgesteld, registreerde in 1994 een mysterieuze trilling. Sindsdien registreert het KNMI bevingen van 1,4 tot 1,8 op de schaal van Richter.⁷⁶

3.4 Gesanctioneerde harde muziek

Hoewel heftig, is dit geen nieuw fenomeen. De depressieve Elia ontmoette God niet temidden van allerlei geweld, maar in een zachte koelte of stilte.⁷⁷ Maar stilte is niet per definitie een bewijs van heiligheid of de aanwezigheid van God. Israël kon zo hard juichen om de ark, dat de aarde zelfs dreunde. En toen Salomo tot koning werd gezalfd, speelde men zo uitbundig op de fluiten en bazuinen, dat de aarde van hun geluid spleet.⁷⁸ Incidenteel zullen de trommelvliezen hier dus wel danig

beproefd zijn geweest. Bovendien vinden we in het laatste Bijbelboek ook een overdaad aan geluid, zie bijvoorbeeld Openb. 14:2: 'Ik hoorde uit de hemel een geluid komen dat klonk als het geluid van geweldige watermassa's, van zware donderslagen; het klonk als het geluid dat muzikanten maken die op de lier spelen. Er werd voor de troon en voor de vier wezens en de oudsten iets gezongen dat leek op een nieuw lied'.

In kerken kunnen eveneens veel decibels gehoord worden. Menig organist trok alle registers van het orgel open om, na een donderpreek over de hel, de mensen de biechthokjes in te jagen. Donderende orgels lijken nu vervangen door scheurende gitaren met drumtoestellen, waardoor je je soms afvraagt of dit voor de vele hardhorenden bedoeld is... Niet alleen het volume of de vraag of muziek lekker in het gehoor ligt is bepalend voor onze goedkeuring, maar vooral wat de bron is. Dat je gevoel wordt aangesproken is niet negatief te duiden. God heeft gevoelens en schiep naar Zijn voorbeeld mensen met gevoelens. Die reageren op muziek. Gevoelens, evenals muziek, zijn op zich goed noch slecht. Voor muziek geldt hetzelfde als genezing: niet òf je genezen bent geeft de doorslag, maar door wie, met andere woorden wat is de bron.

4. Show

Of rockartiesten muziek maken of slechts een boel lawaai produceren is niet zo relevant. Over smaak valt niet te twisten. Naast de bron gaat het om de spetterende fontein, het effect. Urenlange muziek, zelfs een nacht aan een stuk gedreun aan je hoofd, heeft een uitwerking op je psyche of geest. Je kunt erdoor in trance raken en je onderbewuste is dan voor allerlei boodschappen ontvankelijk. Satan, die getuige de vele teksten en tekens overduidelijk aanwezig is, probeert het kwade in het denken van de mensen te brengen. Persoonlijk doet bepaalde moderne muziek mij vaak meer aan een manke wasmachine denken dan aan muziek. Maar over smaak valt niet te twisten, want velen zien en horen hier weldegelijk muziek in. Het is meer dan smaak, er zit meer achter. 'Voor de niet-ingewijden staat heavy metal in wezen gelijk aan lawaai en macht, of liever: het staat voor mannelijke macht en lawaai. Van het begin tot het einde is een heavy-metalconcert of –videoclip een verheerlijking van mannelijke seksualiteit en fantasie. Gitaren worden fallische symbolen die in een seksuele omstrengeling geliefkoosd worden, men laat schaars geklede vrouwen paraderen voor het front van de geheel uit mannen bestaande groep en alles wordt overspoeld met een geluid dat wedijvert met het lawaai van een opstijgende jumbo.⁷⁹ Opvallend in de videoclips zijn de religieuze elementen, zoals kaarsen, kerken, bidhoudingen, kruisen en anderen symbolen. Dus niet alleen door het geluid, ook door hun toegenomen uiterlijk en de opvoerende show of acts weten de musici de aandacht te trekken. Reeds op 12 december 1968 namen de Rolling Stones in een circustent, compleet met vuurspuwers, clowns en tijgers, een eigen tv-show op. Dit werd pas in 1996 officieel uitgebracht.⁸⁰ Dit instrument stak hij nog wel eens in de fik.⁸¹ De rocker Jerry Lee Lewis beukte met handen en voeten op de piano.

Chuck Berry demonstreerde zijn fameuze 'duckwalk', een dansje waarin hij gehurkt met een been vooruit gitaar spelend over het podium hupste.

De door Michael Jackson wereldberoemd geworden 'moonwalk' (heet eigenlijk 'backslide'), is een danstechniek waarbij een danser vooruit lijkt te lopen terwijl hij in werkelijkheid een achterwaartse beweging maakt. Reeds in 1975 trad de Nederlandse popgroep 'Lemming' (soort rat) op met een horrorshow, compleet met doodskisten, wurgpertijen, kruisigingen, rook, akelige lichteffecten, een elektrische stoel, beulen en fakkels. Een naakt meisje, Lucifera, stelt het kwaad voor en men aanbidt Dracula, de koningin van de vampiers. Hoewel de leider van deze groep verklaarde dat mensen belust zijn op 'slechtigheid', is de groep gauw met deze show gestopt.

Naast de decibels missen psychedelische lichteffecten hun uitwerking niet. Een magische lasershow in een duistere ruimte en een stroboscoop, compleet met rookmachine en vuurwerk, horen in de discotempels thuis. Ook dit is trouwens niet ongevaarlijk. Licht van laserstralen en reflectoren zijn wellicht de oorzaak van drie plotselinge gevallen van bijna blindheid aan een oog bij drie jongens in de Israëliëse plaats Beersheba. Vooral als dit alles uren lang doorgaat, doet dit wat in je: kicken, in extase raken. Je lichaam kan niet meer stilzitten. In Los Angeles liep een concert uit de hand doordat het vuur op het podium ook de steunpilaren van de concertzaal verbrandde. Een andere Duitse band, nota bene de meest populaire van Duitsland ooit: Rammstein, werd hierdoor geïnspireerd tot haar theatrale vuurwerkshow. Zanger Till Lindemann van Rammstein liep al in het begin van deze groep in een brandend pak over het podium. Later zorgden explosieven op het podium voor bijzondere effecten.

Een concert moet je niet alleen horen, maar ook zien en vooral beleven. Het publiek zit niet stil, maar wordt betrokken bij een optreden door het te (laten) klappen, zingen, dansen, een brandende aansteker in de lucht heen en weer bewegen, staan, schreeuwen, joelen, fluiten, 'waven' (een golfbeweging uitvoeren die ontstaat als de toeschouwers in een goed bezet stadion massaal in een bepaalde volgorde na elkaar opstaan en weer gaan zitten). 'Crowdsurfen' of 'stagediven'⁸² (iemand uit het publiek klimt op het podium en springt daarna langgerekt de zaal in, in de hoop opgevangen te worden en wordt naar achteren gedragen) is niet ongevaarlijk voor stagedivers en omstanders en daarom vaak verboden. Bij rapmuziek horen graffiti en breakdancing. En natuurlijk hoor je bij de bepaalde muziek de bijbehorende kleding te dragen.

4.1 Outfit

Maar kijk vooral naar de artiesten. Jason Köhnen, alias Bong-Ra, bezit een behoorlijk diepgaande donkere kant, die zich op het podium duidelijk manifesteert in priesteroutfits en afzichtelijke horormaskers. Normaal is hij heel rustig en vrolijk, maar als hij muziek maakt of optreedt, gaat er bij hem een knop om. Dan komt er een beest in hem los.⁸³

De rockers van 'Kiss' dragen zwart/witte maskers. Kiss-voorman Gene Simmons spuwt met bloed en vuur, beweegt zijn tong suggestief. De groep 'Slipknot' (schuifknoop, slipsteek) voert dramatische expressie op. Met lugubere maskers op stoeien ze met dode dieren. Ze verminken zich en laten zich telkens als dood op het podium vallen. Het symbool van de groep is een geitenkop die 'Het Beest' moet verbeelden. Op het toneel stralen 666 lampen. De scholier Robert Steinhäuser die in mei 2002 in het Gutenberg-gymnasium in het Duitse Erfurt zestien personen doodschoot, was een trouwe fan van Slipknot... Zijn lievelingslied was: 'Shoot down your naughty teachers with a pump gun.'⁸⁴ Aan de vruchten ken je de boom.

De bandleiden noemen hun muziek 'oudtestamentische metal' omdat ze bedoeld is als wraak op iedereen die hen waarschuwde voor de eeuwige straf.⁸⁵ De heavy metalband Slipknot zou de inspiratiebron zijn voor een jongen die in het Zuid-Afrikaanse Johannesburg een klasgenoot op school dodelijk neerstak met een samoeraizwaard en daarna nog een andere jongen en twee tuinmannen, die het wel overleefden. De dader droeg een masker die gelijkenis vertoonde met dat van Joey Jordison, drummer van Slipknot. De band zelf, die pas hun nieuwe album 'All hope is gone' uitbracht, wil niet reageren op de moord.⁸⁶ Tatoeages, piercings en bizarre kapsels worden door het publiek geïmiteerd maar trekken alleen de aandacht niet meer. Het publiek wil blijkbaar nog meer, steeds meer geschokt worden door iets nieuws.

Een nieuwe ster is Lady Gaga die vooral door haar originaliteit schittert. Op MTV Video Music Awards droeg zij een vleesjurk. Zo'n jurk, ter waarde van rond de €1000, is volgens slaggers slechts drie uur te dragen, want daarna zullen dit soort jurken nat worden en gaan stinken. Ook kan het vlees gaan splitsen en uit elkaar vallen. Het is dus zaak om na drie uur weer wat schokkends-nieuws te hebben verzonnen en te durven etaleren, want 'the show must go on'. Net als Madonna trekt Lady Gaga de aandacht door te choqueren. Verkleed als non verslond ze een rozenkrans en rond Pasen 2011 etaleerde ze haar sympathie voor Judas. Wat voor puberaal en tegendraads gedrag mogen we nog meer verwachten?

4.2 Lichamelijk letsel

Ozzy Osbourne had als vast onderdeel het afbijten van de kop van een kip. Osbourne die tot 1979 nog in dienst was van Black Sabbath, had als grootste stunt op het podium het afbijten van de kop van een vleermuis, waarna injecties tegen hondsdolheid wel noodzakelijk waren. Marilyn Manson, die zichzelf tot antichrist verklaarde⁸⁷, snijdt zichzelf open op het podium en propt een microfoon in zijn anus.

Iggy Pop (pseudoniem voor James Osterwald), ook wel de Messias van de punk genoemd, laat zijn eigen bloed vloeien bij zijn show. Zijn motto is: 'Niets is waar, alles is geoorloofd'.⁸⁸ GWAR is een Amerikaanse thrashmetal- en shockrockband en staat bekend om hun grove en schokkende, maar vaak ook hilarische teksten. Onderwerpen die in hun teksten voorkomen zijn onder andere pedofilie, bestialiteit,

verkrachting, drugs, alcohol, nucleaire oorlog, moord en marteling, voorwaar niet bepaald constructief. Tijdens de shows o.a. met elektrische zagen, worden grote hoeveelheden nepbloed, nep sperma en andere vloeistoffen het publiek in gespoten.

Ze laten een levend dier het podium oplopen, rijten de buik open en smeren zich in met het bloed over hun lichamen, nemen de ingewanden eruit en wikkelen die om hun hals.⁸⁹ Maar het kan nog extremer. De rechter van de in de Amerikaanse staat Florida gelegen stad Saint Petersburg heeft verboden dat tijdens een concert van de hardrockband "Hell on Earth" een ongeneeslijke zieke patiënt op het toneel zelfmoord zou plegen. Uit een later bericht blijkt dat het zou gaan om het vertonen van de gelijktijdige zelfmoord van een ongeneeslijke fan, die zijn wens om 'waardig' te sterven zo onder de aandacht wil brengen. De zanger van de groep Billy Tourtelot zei ter verdediging dat dit plan "misschien wel immoreel, maar niet illegaal" is. "Het gaat erom dat het sterven in waardigheid onder de aandacht komt". Waardigheid of niet, de muziekgroep staat bekend om haar verheerlijking van wanstaltigheden. Eerder verwerkten de muzikanten al vormen van seks met dieren in shows. Songtitels als "Raped by the Virgin Mary" (Verkracht door de maagd Maria) spreken voor zich.⁹⁰

De Noorse zanger Dead (!), pseudoniem voor Per Yngve Ohlin, van de band Mayhem, verminkte zichzelf in shockerende optredens en trakteerde het publiek op een show met varkenskoppen. Daar kwam na vier jaar een einde aan toen Dead zich door het hoofd schoot.⁹¹ Finland presenteerde voor het Eurovisie Songfestival trots de zanger Tomi Putansuu, alias Lordi met het lied "Hardrock Hallelujah". Een retro heavy metal-rockband in de kitschtraditie van Kiss, compleet met schmink- en verkleedpartijen, bombastische teksten (The saints are crippled on this sinner's night) en veel vuurwerk op het podium.⁹² Het resultaat mag er wezen: de als monsters gemaskerde artiesten wonnen de 51e editie van het Europese songfestival in Athene. Dit zegt overigens evenveel over deze hardrockgroep als over het stemmende publiek.

Maar begrijp deze vijf man sterke formatie niet verkeerd: ondanks hun uiterlijk veroordelen zij het kwaad ten zeerste en hun fascinatie voor de dood wordt volgens hen verkeerd geïnterpreteerd. Om hun 'goede' bedoelingen te onderstrepen, maakten ze de hit Devil Is A Loser.⁹³ Zij zijn geen duivelaanbidders (hoe komt men er bij?). De bandleden verlieten het perscentrum onder de tonen van hun eigen liedje 'And my eyes are red, not quite an angel, or the one that fell. Now choose to join us, or go straight to hell.'⁹⁴ Zangeres Lenny Kuhr, in 1969 winnares van het Songfestival, heeft hartelijk om de uitslag gelachen. "Dit heeft niets meer met kwaliteit te maken, maar het afstemmen van je act op het publiek dat stemt. Maar terug naar vroeger kan niet meer. Die tijd hebben we gehad."⁹⁵

De punker GG Allin (1956-1993, dus slechts 37 jaar geworden), geboren als Jesus Christ, was na een ongelukkige jeugd recalcitrant in het kwadraat: zelfverminking, het eten en smijten van stront op het podium, en het bewusteloos slaan van zijn

publiek behoorden tot zijn favoriete bezigheden. De laatste jaren van zijn leven beloofde hij dat hij op het podium zelfmoord zou plegen, maar hij stierf echter elders aan een toevallige overdosis heroïne. Om zijn zelfmoord-act mee te maken wilde het publiek wel betalen...

Het blijkt dus om de kick te gaan en telkens moet het meer shockerend zijn om het verwende en gewende publiek te beroeren, want er treedt gewenning op. Wat enige jaren aan teksten, videoclippen en CD hoesjes schokkend was, is nu 'normaal'. Alles kan, er is geen taboe, er is niets meer heilig, dus meer seks, meer drugs, meer grof geweld en destructie, meer satanische duisternis. Het rock-tijdschrift RIP gaf in haar artikel 'Nothing 's Shocking'96 de volgende praktische tips om je fans niet teleur te stellen:

1. Maak dingen kapot (sla je gitaar kapot, stamp de piano in elkaar, of ...)
2. Wees beledigend (taalgebruik).Blaas van alles op (men ziet graag vuur).
3. 4. Blijf niet (zoals men verwacht) op het podium staan.
4. 5. Breng een taboe in de kijker.
5. Dit alles laat het publiek niet onberoerd: dansen, swingen, fluiten, joelen, headbanging⁹⁷, moshpit (wild dansen en duwen voor het podium) hoort er allemaal bij. Bezetenheidsdansen uit Afrika zijn inmiddels hier ook ingevoerd.
6. 4.3 Diskjockeys (dj's) als priesters

Dankzij pepmiddelen als ecstasy- of xtc-pillen kun je onnatuurlijk urenlang doorgaan met dansen. Je geest opent zich bewust of onbewust voor de (meestal) satanische boodschap van de 'priesters' ofwel diskjockeys. Een van hen getuigt: 'Ik bouwde de muziek zo op dat mensen rond half één 's nachts in trance waren. Het gaf me een kick om op die manier macht te hebben over 1500 mensen. Ik heb een keer een aantal clubhouse-platen achter elkaar gedraaid. En toen opeens een plaat van Marco Borsato. Ik zag de bezoekers gewoon wakker schrikken uit hun trance. Sommige muziek roept agressiviteit op. Door bijvoorbeeld drie platen achter elkaar te draaien, kon ik ervoor zorgen dat iedereen ruzie met elkaar kreeg. Dat stukje macht beviel me wel.'⁹⁸ 'Het elektronische gebrul en gehuil, de lichtflitsen en de stampende ritmen hebben dezelfde uitwerking als de rituele dansen in vele primitieve godsdiensten.

Maar ook de Neurenbergse massabetogingen van de Nazi's veroorzaakten een massaal hysterisme, dat van trance niet te onderscheiden was. Dit kwam door ritmische trommelslagen, marcheren, kleurige vaandels, fakkels en strategisch opgestelde zoeklichten, maar vooral door het langdurig monotoon schreeuwen van het "Sieg Heil".⁹⁹ Een jazzmusicus beschreef hoe men veranderingen in ritme en andere muzikale technieken kan aanwenden om bepaalde levenshoudingen en opvattingen bij anderen ingang te doen vinden. Door het ritme van een muziekwerk te veranderen, kan er soms een krachtige invloed op de luisteraar worden uitgeoefend. De uitwerking op het onderbewustzijn zal de boodschap nog sterker overbrengen, beweert Hal Lindsey.¹⁰⁰

'Producers en dj's bevuilen het bewustzijn van de mens. Dat gaat langs de 'onschuldige' weg van muziek en religie. Maar vooral via de hypnotische toestand die als het ware door muziek zelf geschapen wordt. Die zogenaamde hypnose of trance ontstaat door ritme, disharmonie en het volume (intensiteit) van de muziek. Daarbij verlies je de natuurlijke controle over jezelf. Mensen gaan de raarste dingen doen.

Muziek wordt dus gebruikt om expres langs de weg van het onderbewuste (duivelse) boodschappen door te geven'.¹⁰¹ De dj begeleidt je op een reis naar je innerlijke verlangens. "Muziek schept een bepaalde sfeer omdat muziek zelf iets geestelijks is. Door muziek kun je mensen hypnotiseren en wanneer je ze dan op hun zwakste punt gebracht hebt, kun je in hun onderbewustzijn elke boodschap planten die je maar wilt.", aldus (nogmaals) Jimi Hendrix. Om een bepaalde sfeer op te roepen worden er zelfs aroma- jockeys ingezet die verschillende geuren de zaal in stuurt. Ergens in de jaren negentig werd de dj belangrijker dan de muziek. "Een hogepriester was hij, die van achter zijn altaar (de draaitafels) de gelovigen (het publiek) in zijn kerk (de dansvloer) in extase bracht met zijn evangelie (de nieuwste houseplaten). [...] 'This is where I heal my hurts / for tonight / God is a DJ', zong de Britse band Faithless zonder een spootje ironie in God is a dj uit 1998. Het duurde vervolgens niet lang meer voordat dj Tiësto zich als een gekruisigde Messias ging bewegen achter de draaitafels met zijn gespreide armen".¹⁰² Het stemt ons tot nadenken dat verschillende diskjockeys (zoals Bart Bolier¹⁰³, Koos de Jong, Johan Vreugdenhil en Henk van Zon) vanwege hun bekering tot het christelijk geloof met overtuiging hun lier aan de wilgen hebben gehangen. Bolier beweert heel stellig: 'als je naar popmuziek luistert, zet je eigenlijk de deur wagenwijd open voor de duivel. Dan zeg je: 'Hartelijk welkom".¹⁰⁴

5. Boodschap

Elke kunstuiting, dus ook de popmuziek, geeft een beeld van de tijd. In enkele decennia is een alarmerende verschuiving te zien wat betreft de inhoud van de teksten en vormen. In de zeventiger jaren waren liefde en romantiek nog veel voorkomende thema's, naast verwarring, heimwee en verdriet. Dertig jaar later publiceert Radio 3 De Verrukkelijke 715 en staat op nummer 1 het nummer 'One' van Metallica. Een man is totaal gehandicapt geraakt door een landmijn: 'Ik wil dood zijn... ik zie alleen maar absolute verschrikking. Ik kan niet leven, ik kan niet sterven'. De song eindigt met de extreem duistere noodkreet: 'Ik ben achtergelaten in een leven in de hel'.

In de top tien van De Verrukkelijke 715 vinden we nummers over een universele vergankelijkheid (November Rain – Guns 'N Roses, 2), een minderwaardigheidscomplex en leeg entertainment (Smells Like Teen Spirit – Nirvana, 3), een duivels gekwelde moordenaar (Bohemian Rhapsody – Queen, 4), een vrouw die sterft tijdens haar bevalling (Lightning Crashes – Live, 5), een relatie vol onbegrip (One, U2, 6), hevig liefdesverdriet (Black – Pearl Jam, 7), desillusie (Stil in mij – Van Dik Hout, 9), en de willekeur van oorlog (Child in Time – Deep

Purple, 10). Nummer 8 (Stairway to Heaven van Led Zeppelin) kent weinig grimmigheid en biedt een sprookjesachtige New Age- oplossing. De conclusie moet zijn dat vergankelijkheid, desinteresse, onverschilligheid, extreem relativisme en pessimisme in de hedendaagse popmuziek overheersen. Verveling, agressie en verlorenheid zijn het populaire spectrum binnengedrongen. In 1965 zongen de Rolling Stones (inmiddels multi-miljonair; in de eerste helft van 2006 heeft A Bigger Bang wereldtournee van de Stones 147 miljoen opgebracht¹⁰⁵, maar toch...) al terecht 'I Can Get No Satisfaction' (ik kan geen voldoening krijgen). Geld, drugs, seks en rock-'n-roll zijn als zout water, wat je dorst niet lest, maar uiteindelijk als vergif werkt. Wat een uitdaging aan de kerk om deze extreme leegte met God, met levend water te vullen!¹⁰⁶ Wordt een Living Stone.¹⁰⁷

House is de cultuur van de absolute 'nikserigheid' en is nihilistisch. Het gaat nergens over. Betwijfeld kan worden of house nog tot de toonkunst gerekend kan worden, want van een melodie is nauwelijks sprake en een tekst ontbreekt doorgaans. Men wil het 'niets' uitdrukken en een andere werkelijkheid van een 'hogere' orde oproepen (transformeren). Wat overblijft, is dat house de boodschap zelf is. Dan is christelijke house onmogelijk. Bij house draait het om ingewijd te worden in de eeuwigheid. Volgens een flyer 'zullen disc-jockeys de muzikale poorten openen naar een heerlijke, lieflijke hel, die je nooit meer zult willen verlaten'.¹⁰⁸

Maar als God dood is verklaard, zijn er geen normen, geen schepping, maar ook geen toekomst en geen oordeel. De moderne muziek communiceert dit ook, want ze is mijns inziens steeds meer anarchistisch, nihilistisch, hedonistisch, destructief, sadistisch, inhoudsloos, doelloos en hopeloos. De boodschap komt hier op neer: je leeft zinloos en doelloos in deze waardeloze wereld. De leegte die ontstaat door de gedwongen afwezigheid van God, wordt wel met graagte gevuld door zijn tegenstander (= satan). De hoogleraar in de popmuziek, prof. R. Boomkens, meent dat er een kloof gaapt tussen de fantasiewereld van agressieve teksten en de werkelijkheid onder jongeren. Slechts een klein aantal fans zou de teksten serieus nemen. Alsof dat verwaarloosbaar is. Rapper 2Pac was het grote voorbeeld van de scholier die de Haagse conrector van Wieren doodschoot. De vader van een Brits meisje dat zelfmoord pleegde vond cd's van Eminem waarin hij zelfmoord bezong. In datzelfde jaar liet een jongen die zelfmoord pleegde, briefjes achter met daarop een tekst van deze blanke rapper.

De moordenaars van het bloedbad op Columbine High School op 2 mei 1999 (twaalf kinderen en één leraar werden toen doodgeschoten door twee scholieren van dezelfde school.), waren waarschijnlijk ook op dergelijke manier geïnspireerd.¹⁰⁹ De moordenaars Dylan Klebold en Eric Harris, beiden 18 jaar, experimenteerden volop met drugs en waren geobsedeerd door satanisme, homoseksualiteit, moord en zelfdoding, en ... muziek van Marilyn Manson met spot en haat tegen het christendom. Verder waren ze fan van de Duitse groepen Rammstein¹¹⁰ en KMFDM (Kein Mitleid Für Die Mehrheit) wat staat voor Geen

Genade Voor de Massa. Eén van de vermoorde meisjes droeg een armbandje met de letters WWJD (What Would Jesus Do?) en werd juist om haar geloof in Jezus doorgeschooten.¹¹¹

Een nieuw drama trok wereldwijd de aandacht. Totaal onverwacht schoot in een middelbare school in Finland een 18-jarige leerling, zeven medeleerlingen en de directrice dood. De (zelf)moordenaar eerde gewelddadige types als Eric Harris en Dylan Klebold, die hij martelaren noemde. Hij hield onder ander van gewelddadige films, natuurrampen, politieke incorrectheid en ... metalmuziek. Verwijzingen naar Sturmgeist⁸⁹ zijn bij hem aangetroffen, mogelijk een verwijzing naar de Noorse heavymetalband Sturmgeist.¹¹²

In zijn hit 'Sin sin sin', bezingt popster Robbie Williams de zonde en vervolgt: 'En niemand van ons heeft redding nodig. Ontspan maar, dat is wat Jezus zou doen.'¹¹³ Ondanks (of moeten we zeggen: dankzij?) zijn godslasterlijke teksten, mag Robbie zich verheugen in een ongekennde populariteit. De 240.000 kaartjes voor zijn vier concerten in de Amsterdamse Arena waren binnen twintig minuten uitverkocht. Met 1,6 miljoen op één dag verkochte concertkaartjes wereldwijd, kreeg Williams een vermelding in het Guinness Book of World Records.¹¹⁴ De ChristenUnie in Amstelveen is fel gekant tegen een optreden van metalband Carach Angren in poppodium P60 op kerstavond 2016. Maar ook The Monolith Deathcult (Monoliet Doodsverering) met de black /death metal band Tragacanth (een gedroogde gom) worden dan verwacht. De toetsenist van de metalband Carach Angren (betekent 'Iron Jaws': 'IJzeren klauwen') heeft vol verbazing gereageerd op deze opmerkingen.

"Dat verband [sic, of is hier 'verbod' bedoeld? WJAPH] is verschrikkelijk en een belediging naar al onze fans," zegt Clemens Wijens volgens RTV Noord-Holland. "Dat zijn normale mensen die een voorkeur voor onze muziek hebben. Wij zijn er helemaal niet op uit om mensen te beïnvloeden". Je kunt je afvragen hoe normaal het is om te kicken op (maskers met) bloed, doodskoppen, skeletten, een letterlijk bloedbad, zwarte kleding met pentagrammen, (zelf)moord, nachtmerries, (huiselijk) geweld, verkrachting, seksueel misbruik van kinderen, enz., want dat is de macabere sfeer die deze 'kunstenaars' omringt.¹¹⁵ Zij mogen dan niet willen beïnvloeden, maar dat doen ze natuurlijk wel. Angst en afschuw zijn de eerste opgeroepen reacties of moet je deze doodspiegandia gewoon gaan vinden en er zelfs van genieten? Het geheel ademt niet bepaald vrede uit en staat haaks op de komst van de Vredevorst waarvan de geboorte wordt herdacht en gevierd in de kerstnacht.

Is muziek wel los verkrijgbaar van de teksten? Songteksten liegen er niet om: politieke, revolutionaire, anarchistische boodschappen worden over de massa's uitgestrooid. Vaak niet of moeilijk te verstaan, wel eindeloos herhaald. Dat het niet alleen maar loze woorden zijn, bewijzen wel de veertig tot honderd kerkgebouwen

die in Noorwegen in brand zijn gestoken. De Norwegian Black Circle, voortgekomen uit de extreme antichristelijke muziekstroming black metal, wordt verder verantwoordelijk gehouden voor grafschennis en moord.¹¹⁶ Volgens een verslaggever maakt de christelijke Noorse band Extol op het Flevo Festival snoeiharde hardcore, waarvan de teksten onverstaaanbaar zijn.¹¹⁷ Niet zelden is de ontdekte boodschap onthutsend. Rotting Christ is een Griekse black-metalband uit Athene, staat bekend als een van de meest succesvolle Griekse metalbands. Deze pagan-metalband slooft zich al sinds 1987 uit om Jezus Christus te onteren en satan te vereren.

In moslimkringen wordt er lang niet zoveel gespot in de muziek. Vooral na de terroristische aanslag in de Parijse concertzaal Bataclan (zie onder 8.3 Satanisme) is de les moslims niet uit te dagen. Toch nam de band Infidel in 2008 een plaat op met de titel Destruction of Mecca. Op 23 augustus 2017 werd in Rotterdam het concert van de Californische band Allah-las wegens terreurdreiging afgelast. Deze groep heeft een onduidelijk herleidbare, maar voor moslims een controversiële naam uitgekozen. Anderzijds werft de Britse radicale moslim- rapband 'Fun-Da-Mental' vrijwilligers voor de Jihad (heilige oorlog) in Afghanistan.¹¹⁸ De Nederlandse groep 'Toontje Lager' heeft een andere boodschap: 'Niks na de dood, dus weg met eeuwig leven, en weg met heiligbrood. Er is niks na de dood, dus ga maar lekker rood, er is niks na de dood'. 'Nu heb ik spijt van al mijn aardse dagen, zo zonder zonde en nooit eens immoreel'.

Lonsdale jongeren drinken meer, gebruiken vaker drugs en maken zich vaker schuldig aan geweld dan leeftijdsgenoten. Verder zijn ze negatief over buitenlanders, bleek uit een onderzoek van de politieacademie. Tussen Lonsdalers onderling bestaan er grote verschillen. Maar opvallend: de voorkeur voor hardcore muziek is het enige echt bindende element. Heeft deze muzieksoort invloed op hun gedrag? Dergelijk muziek is niet vrijblijvend.

'Eminem', de enige soloartiest ter wereld die in één week tijd 1,76 miljoen cd's verkocht, verkondigt: 'Volg mij en doe exact wat dit liedje zegt: rook weed, neem pillen, ga niet verder met school, vermoord mensen en drink'. En: 'Nu is het tijd om jezelf te laten gaan, er gelden nu geen regels meer'.¹¹⁹ Als een leerkracht dit tegen zijn leerlingen zou zeggen, wacht hem ontslag, maar popzangers kunnen blijkbaar niet alleen zo'n ophitsende, destructieve boodschap ongestraft kwijt, ze krijgen bovendien enorm veel bijval. Eminem werkte zelf grote hoeveelheden pillen, drugs en alcohol naar binnen en werd veroordeeld voor onder meer wapenbezit.

In zijn teksten heeft hij zijn moeder en zijn ex-vrouw al meerdere keren vermoord. Hij was twee jaar getrouwd met zijn schoolliefde Kim Scott, scheidde van haar, hertrouwde met zijn ex en scheidde nogmaals.¹²⁰ Zijn vader heeft hij nooit gekend, omdat de ellende bij de scheiding van zijn ouders al begon toen hij een half jaar was. Zijn moeder zou een alcohol- en drugsverslaafde zijn. Hij zegt van zichzelf dat hij vanaf zijn geboorte is vervloekt om anderen te vervloeken en dat hij op deze aarde leeft om jonge kinderen te vernietigen. Niet voor niets noemt president Bush

Eminem 'de grootste bedreiging voor Amerikaanse kinderen sinds polio'.¹²¹ Hoewel het werk van deze blanke rapper gevuld is met haat inclusief zelfverminkingen, wordt hij door vakgenoten en publiek hoog geëerd, ja zelfs als een god vereerd. Oude nummers van de Beatles 'She's leaving home' (ze gaat van huis weg) en 'Meneer de President' van Boudewijn de Groot wezen al in de richting van opstand tegen het (ouderlijk) gezag.

'Neem je een leven, het wordt goedkoop; dood iemand, niemand zal erom huilen. De vrijheid is van jou, doe slechts je plicht, wij willen alleen maar je ziel' zingt Black Sabbath.¹²² De leden van Black Sabbath verklaarden dat ze hun bandnaam ontlenden aan een satanische geest die verscheen aan Geezer Butler, de bassist van de band. Dit gebeurde nadat hij zijn huis had zwart geschilderd en voorzien van omgekeerde kruizen en een afbeelding van satan.¹²³

Het bekendste lied van de LP van AC/DC¹²⁴ is 'Back in Black'. De groep liet een 1300 kilo zware 'helleklok' (Hell's Bell) maken. Hier volgt de tekst in het Nederlands: 'Ik ben een rollende donder -stromende regen- ik kom eraan als een wervelstorm. Mijn bliksem flikkert langs de hemel. Je bent nog wel jong maar je moet sterven. Ik maak geen gevangenen, spaar geen leven, niemand laat zich een strijd ontgaan. Ik heb mijn klok, ik breng je in de hel. Ik krijg je wel, satan krijgt je. Helleklokken, ik luid de klokken van de hel. Ik ben brandend heet. Helleklokken Ik geef je zwarte gevoelens over je ruggengraat op en neer. Als je uit bent op het kwade dan ben je mijn vriend. Zie mijn witte licht flikkeren als ik de nacht doorklief, want als het goede links ligt dan zal ik me rechts houden'.

De boodschap komt over en inspireert: De band AC/DC met het slotlied 'Night Prowler' ('Nachtelijk roofdier op jacht') van hun album 'Highway to hell' gaf de satanist en beestachtige seriemoordenaar Richard Ramirez de inspiratie om tientallen mensen te vermoorden. Dit lied bevat de zin 'Niemand zal je waarschuwen, niemand zal om hulp gillen en je voelt het staal niet tot het uit je rug steekt. Ik ben jouw nachtelijk roofdier.' Nadat Bon Scott, van AC/DC duizenden keren de wereld ingeschreeuwd had 'ik ben op de snelweg naar de hel', stikte hij in 1980, na teveel alcoholconsumptie, in zijn eigen braaksel en heeft ondervonden of de hel echt zo'n slechte plaats niet is...¹²⁵

De Amerikaanse communist Sidney Finkelstein wilde zijn ideeën overbrengen door het westen te overspoelen met de muziek van negers, met name de zogenaamde afro-beat die afkomstig is uit de voodoo-cultus.¹²⁶ Denk aan de Togolees-Franse band Vaudou Game, de Zweedse groep Goat en de Canadese indie rockband Arcade Fire. Wat vinden onze Afrikaanse broeders en zusters van dergelijke muziek? Een neger-evangelist uit Afrika vroeg zich verbijsterd af hoe het mogelijk was dat zelfs bepaalde gospelmuziek in ons kerkelijk werk geïntroduceerd kon worden.¹²⁷ Bijbelleraar Derek Prince waarschuwt met de volgende woorden: 'Omdat ik vijf jaar in Afrika heb gewoond, weet ik dat bepaalde, zich herhalende ritmes en thema's je zinnen volledig kunnen verdoven. Als je daar lang genoeg aan

wordt blootgesteld, in het bijzonder als het erg hard is, dan verlies je je onderscheidingsvermogen. In Afrika worden die ritmes gebruikt om demonen op te roepen. Maar de hedendaagse jongerencultuur lijkt deze principes afgelopen decennia op grote schaal te hebben overgenomen.¹²⁸ Zijn daarom bepaalde ritmes en thema's besmet of kunnen deze geheiligd worden? Bepaalde ritmes worden inderdaad in Afrika of in voodoo-ceremonies gebruikt om geesten op te roepen, maar dat wil niet zeggen dat deze ritmes in zichzelf kwaad zijn. De context is hierin beslissend. In het westen kunnen dezelfde ritmes echter gebruikt worden met een totaal andere betekenis, bijvoorbeeld in de negergospel om uitdrukking te geven aan vreugde.¹²⁹

Niet alleen verbaal worden boodschappen overgedragen. De popmusici zijn de inspirerende voorbeelden in kleding, haardracht en vooral gedrag. Muziek zonder teksten heeft evenzeer een invloed en een boodschap. Voor verschillende mensen heeft muziek verschillende associaties. Een zuster die vroeger in de New Age-sferen geleefd heeft en samen met haar man al 25 jaar een geweldige bediening heeft voor de Heer, wordt direct weer aangevallen door de boze als ze muziek van 'Iona' hoort (Ierse, instrumentale muziek), omdat dit vroeger een invalspoort van satan voor haar was. Voor sommigen kan bepaalde muziek uit hun oude leven dus, heel persoonlijk, een negatief effect hebben.

6. Drugs en alcohol

Moderne musici zijn de pioniers geweest die drugs probeerden en aanprezen. Drugsgebruik wordt door middel van muziek gepropageerd, maar ook wordt onder invloed van drugs muziek gemaakt.

Propaganda voor drugs klonk door in liederen als 'Brown Sugar' (van de honderden songs van de 'Rolling Stones' hoort dit lied bij de top) en 'White Rabbit'. 'The Beatles' bezongen drugs in liederen als 'With a little help from my Friends' en 'Yellow Submarine'¹³⁰. Weliswaar waren de Beatles niet vies van drugs, maar we mogen hen niet onterecht stigmatiseren. Hun wereldberoemd geworden 'Lucy in the Sky with Diamonds' werd opgevat als propaganda voor LSD. Dit blijkt echter een hardnekkig misverstand te zijn.

Het meisje Lucy bleek de inspiratie te zijn geweest voor het lied, nadat John Lennons toen vierjarig zoontje thuis kwam met een fantasietekening waarop zijn schoolvriendinnetje Lucy O'Donnell was afgebeeld. Julian (John Lennons zoontje) legt zijn pa de tekening uit: "It's Lucy in the sky with diamonds..."¹³¹ Een andere voormalige Beatle Paul McCartney belandde in de Japanse cel, toen er 219 gram marihuana in zijn bagage werd aangetroffen¹³². The Beatles lieten zich inspireren door drugs en Transcendente Meditatie van Maharishi Yogi. Het resultaat was het album 'Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band', doorspekt met verwijzingen naar drugsgebruik.

Acid-rock is rockmuziek gecomponeerd onder directe invloed van druggebruik. ACID is de gebruikersnaam voor hallucinerende drugs zoals LSD. Enkele ACID-

rocknamen zijn Jefferson Airplane, The Doors, Jimi Hendrix, Rolling Stones, Pink Floyd. De muziek heeft dan ook veelal een psychedelische (geestverruimende, hallucinerende) werking. Om voldoende (lees abnormale) energie te kunnen hebben en om te kunnen kicken in de nachtelijke houseparty's zijn hasj, coke, weed, speed en amfetamine nodig. Dertig of veertig euro per nacht voor dit spul is normaal niet op te brengen tenzij door illegale activiteiten zoals het doorverkopen van gestolen spullen. Veel gezondheidsklachten zijn het gevolg van uitputting en oververhitting door het eindeloze gedans in hete ruimten met een hoge luchtvochtigheid. De drukte, het lawaai en het gedrang komen hier nog bij.

Gemiddeld twee op de vijf mensen met gezondheidsproblemen hebben op een houseparty drugs gebruikt. Van de bezoekers van grote dance-evenementen zei (in 2001) driekwart ooit wel eens XTC te hebben gebruikt. Verschillende middelen worden door elkaar geslikt en er wordt alcohol bij gedronken. Bovendien wordt in toenemende mate cocaïne gebruikt. David Bowie ging hierin voor door enorme hoeveelheden cocaïne te slikken, waardoor hij paranoïde werd. Het blijkt dat er verstandiger en gematigder met XTC wordt omgegaan.¹³³ Dat lijkt achterhaald. Op het Amsterdam Dance Event, het grootste festival voor elektronische Dancemuziek ter wereld, waar maar liefst 350.000 mensen vijf dagen aan het feesten waren, waren vier doden te betreuren, waarvan zeker drie door drugs zijn bezweken.

Ondanks allerlei maatregelen, zoals de van een dilemma getuigende vreemde service dat feestgangers anoniem hun drugs kunnen laten testen, waren er in 2015 drie drugsdoden te betreuren. XTC wordt steeds hoger gedoseerd.¹³⁴ De combinatie van XTC en een avond of nacht dansen op harde muziek blijkt echter riskant te zijn.¹³⁵ Om risico's te verlagen gaf het Ministerie van Volksgezondheid opdracht aan het Trimbos-instituut om voorafgaand aan een feest XTC-pillen te (laten) testen. Het eerste kabinet Balkenende verbood echter deze drugstesten in 2002 omdat ze excessief drugsgebruik op houseparty's juist zouden legitimeren. Bij zo'n test worden vorm, kleur, breuklijn, gewicht en stoffen die de pil bevat onderzocht.¹³⁶

Wat een vreemde service van de overheid, want XTC, speed, coke, GHB enz. zijn nog steeds hard drugs, illegaal en levensgevaarlijk. Het lijkt wel dat de Nederlandse overheid zegt: als je een moord wil plegen, laat dan eerst even controleren of je mes wel scherp genoeg is. En waarom ook al weer zijn drugs verboden? Denk aan de gezondheidsrisico's: hersenbeschadiging, verhoogde kans op schizofrenie, verzwakking van het immuunsysteem, belemmering in de foetusgroei, negatieve biochemische invloed op de zaadcellen. Bovendien blijken xtc-testen een schijnveiligheid te bieden. Want op feesten is alleen een sneltest mogelijk. Zo kunnen alleen bekende pillen worden getest. Poeders en onbekende pillen zijn niet snel te testen.¹³⁷ Een overdosis is al gauw dodelijk. Een joint bevat 200 giftige stoffen gelijk aan 15 tot 20 sigaretten. De schadelijke stof THCd9 blijft 20 tot 30 dagen in het lichaam (alcohol 8 tot 10 uur).¹³⁸

Alcohol mag dan gelegaliseerd zijn, het maakt in combinatie met drugs inderdaad meer kapot dan ons lief is. Vandaar dat de burgemeester van Vlaardingen wil dat jongeren een blaastest doen voordat ze toegang krijgen tot de plaatselijke discotheek. Tot dit idee kwam de burgemeester, nadat recent een aantal jongeren op een 'schuimparty' in een discotheek onwel was geworden. Enkelen van hen in de leeftijd van 13 tot 18 jaar hadden teveel gedronken. Door deze test (bijvoorbeeld van elk tiende persoon) hoopt hij te voorkomen dat jongeren thuis indrinken en beschonken de discotheek binnengaan.¹³⁹ De pillentest, als vrucht van de gedoogcultuur in Nederland geeft een schijnveiligheid. Hoe kun je dit beleid aan het buitenland uitleggen?

Kort na dit onderzoek werd deze schijnveiligheid al bewezen. Een 15-jarige meisje stierf aan de gevolgen van het gebruik van xtc, ecstasy dus, ook wel 'stouterdje' genoemd. Zij was een van de circa 5000 bezoekers van de Mega Rave Party in Heerlen en bleek driemaal de dodelijke dosis te hebben gebruikt. Deze hardcore houseparty duurde van vrijdagavond 19.00 uur tot zaterdagmorgen 7.00 uur en de politie hield twaalf personen aan die XTC bij zich hadden.¹⁴⁰ Tijdens dit housefeest waren 27 politieagenten aanwezig, naast de eigen bewaking van de discotheek, maar desondanks kon en werd er in drugs gehandeld. Een groot gedeelte van de bezoekers van dit hardcore-evenement verkeerde onder invloed van (hard)drugs en/of alcohol. Veel mensen hadden al pillen geslikt voordat ze het terrein opkwamen.

Er hangt dan een sfeer van spanning en sensatie, maar laten we wel ernstig beseffen dat het spelen met onbarmhartig vuur is. Pas nadat 'dit schaap' verdrongen is, heeft men de put daar gedempt. De burgemeester van Heerlen heeft besloten om mega-raveparty's in zijn gemeente te verbieden. De persofficier van justitie pleit verder voor het fouilleren en desnoods het laten uittrekken van schoenen of laarzen ter controle door de bewakingsdienst.¹⁴¹ Op dergelijke houseparty's hangt een grimmige sfeer. Een illegale houseparty in een voetgangerstunnel onder een snelweg liep uit op arrestanten wegens openlijke geweldpleging, belediging, bezit van verdovende middelen, geluidsoverlast, illegaal aftappen van stroom, achterlating van allerlei drankverpakking en last but not least het levensgevaarlijk lopen op de snelweg.¹⁴² Bij het dancefestival Emporium in Wychen, wat tussen de 15.000 en 17.000 bezoekers trok, is het niet veel anders: 75 aanhoudingen door de politie, vooral in verband met drugsgebruik en drugshandel.¹⁴³

Naar schatting gebruiken 150.000 Nederlanders met enige regelmaat doping. Dat is een toename van ruim 50 % in twee jaar tijd. Doel zou zijn om meer spiermassa te krijgen wat weer tot betere seks zou leiden. Ruim 50.000 gebruikers zijn jonger dan twintig en zij gebruiken dopingmiddelen als testosteron vooral tijdens het uitgaan. Anabole steroïden zijn dus in opmars in het uitgangscircuit, maar de gebruikers stellen zich bloot aan volstrekt onoverzienbare gezondheidsrisico's. Uit het rapport van het Openbaar Ministerie blijkt dat 20 % van de gebruikers waanbeelden heeft,

zeer gewelddadig is en depressief raakt. In extreme gevallen krijgen ze zelfmoordneigingen.¹⁴⁴ Niet alleen onder het publiek vallen doden. Opvallend veel popsterren zijn aan de drugs gestorven, terwijl we dus de destructieve werking van alcohol evenmin moeten onderschatten.¹⁴⁵

Tenslotte zij opgemerkt, dat terwijl moderne muziek drugsgebruik stimuleert, de (psychedelische) muziek van bijvoorbeeld Pink Floyd, luisteraars ook kan doen trippen alsof ze drugs hebben gebruikt. Muziek blijkt de mens dus indringend te beïnvloeden, waardoor hij zich gevaarlijk ver van de werkelijkheid kan wanen. In Amerika klinkt bezorgdheid om de ultra moderne 'digitale drugs'. Het gaat om geluidsbestanden met 'binaural beats', een soort klanktherapie. Deze term verwijst naar een technologie waarbij twee verschillende tonen worden gegenereerd die dichtbij elkaar liggen, één toon voor het linkeroor en één voor het rechteroor. Als je ze met een koptelefoon beluistert, zorgt het kleine verschil tussen de twee tonen ervoor dat het brein een derde verschiltoon genereert, die je hoort als een zwevend geluid tussen de verschillende tonen.

Deze derde toon wordt de binaural beat genoemd. Als je er enige tijd geconcentreerd naar luistert, zou je een gevoel krijgen alsof je drugs hebt gebruikt, claimen de websites die de geluidsbestanden veelal tegen betaling aanbieden. Het Oklahoma Bureau of Narcotics and Dangerous Drugs is bang dat jongeren die met deze zogeheten 'i-dosing' beginnen, later overstappen op echte drugs. Een school in Kansas heeft om die reden het gebruik van mp3-spelers zelfs verboden.¹⁴⁶ Is i-dosing wel een drug? Is trippen op 'muziek' gevaarlijk? Volgens Roel Kerssemakers van verslavingsinstituut De Jellinek niet. Hij vindt het zelfs totale onzin om van een drug te spreken, omdat geluid je beloningscentrum niet op dezelfde manier kan prikkelen zoals andere drugs dat kunnen. Hij wil wel geloven dat als je muziek prettig vindt, je daarvan in een soort trance kunt raken. Maar hij ziet geen enkel risico voor verslaving. Volgens hem gaat het om een marketingtruc waarmee een hype gecreëerd wordt om nieuwe muziek te kunnen verkopen.

Er gebeurt natuurlijk wel iets in je hersenen waardoor je eventueel dat trip-gevoel krijgt. Het geluid moet binnenkomen via twee afzonderlijke kanalen, direct op de beide oren. Het werkt dus alleen als je het toedient via een koptelefoon, en niet als je een stukje muziek beluistert via YouTube. Muziek is het ook niet: de meesten zullen meteen zeggen dat het beslist niet 'lekker in het gehoor' ligt: je neemt het waar als één lange toon. Het gaat dan ook om een effect dat na een tijdje optreedt als je luistert naar die geluiden, die gaan voelen als een scheepshoorn die ín je hoofd zit en niet meer stopt. De tijd zal het leren of we hier inderdaad te maken hebben met vrij onschuldige marketingtruc of met een gevaarlijke psychische beïnvloeding. De 'muziek' die je hiervoor zou moeten horen, heet bijvoorbeeld 'Gates of Hades', de poorten van het dodenrijk dus, en dat klinkt niet echt christelijk...

7. Seks

De popzender Sky Radio wil luisteraars werven met dubbelzinnige teksten als 'In bad met Shakira', 'In bed met Jennifer Lopez' en 'Opstaan met Robbie'. Robbie Williams is een olijke seks-goeroe en dat blijkt wel duidelijk uit zijn clips.¹⁴⁷ Nochtans is hij voor het Verenigd Koninkrijk ambassadeur, en dus rolmodel voor UNICEF...¹⁴⁸ Eros geeft klantenbinding, want losbandige seks is big business en wordt vaak verkocht in combinatie met rockmuziek. Minstens 13 rockbands hebben zich vernoemd naar mannelijke geslachtsdelen, 6 rockbands naar vrouwelijke geslachtsdelen, 4 naar sperma 8 naar abortus en 1 naar vaginale infectie. Waar de moderne rockmuziek de nadruk op legt is voorechtelijke, vrije seks (ontucht), overspel, sadomasochisme, homoseksualiteit en zelfs bestialiteit en necrofilie (perverse liefde voor lijken en stervenden).¹⁴⁹

De Amerikaanse Glamrockband Mötley Crüe (vrij vertaald: 'losbandige bende') opereerde van 1981 t/m 2015 en was vooral bekend om zijn decadente levensstijl. Seks, drugs en alcohol waren de voornaamste drijfveren van hun bestaan. Eerlijk gezegd ben ik de tel kwijt geraakt van het aantal vrouwen van de steenrijke Mick Jagger, zanger van de populairste rockband aller tijden: de Rolling Stones. Het moeten er minstens 13 zijn. Toch op is hij op 11 december 2003 door de Britse vorstin Elisabeth in de adelstand verheven en mag zich voortaan Sir Mick Jagger noemen. Maar wat de Stones achterlaten is niet zo verheffend. Stones-gitarist Keith Richards zei het ooit poëtisch: 'achter ons ligt de weg bezaaid met grafstenen'. De Rolling Stones gelden al 44 jaar als de enige overlevenden van de zondige stad Sodom en Gomorra, als ambassadeurs van de onmetelijke onmatigheid.

Echtgenotes, maîtresses, vriendinnetjes, echtscheidingen, seksorgieën, bacchanalen en drugsschandalen, waar de Stones kwamen was het 'bal'. Zo bekende voormalig bassist Bill Wyman in één jaar tijd meer dan tweehonderd dames onder de lakens te hebben geteld. Toen de Stones in 1989 zich een plek verwierven in de vermaarde Rock'n Roll Hall of Fame, merkte Mick Jagger fijntjes op: 'Is het niet ironisch dat u vanavond vier keurige heren ziet die worden geëerd voor een kwart eeuw slecht gedrag?'.¹⁵⁰

Het was Alan Freed, een plattelandsjongen uit Cleveland, die in 1954 een nieuwe naam zocht voor de muziek die Elvis Presley, Chuck Berry en Gene Vincent op de hitparade bracht. Hij koos de naam "rock 'n roll", een term ontleend aan het ghetto en die 'vrijen op de achterbank' betekent.¹⁵¹ Inmiddels zijn we een halve eeuw verder en wordt het publiek uitgenodigd voor een show met een mix van rock en porno van Erocktica¹⁵². De vrouwelijke leden van deze groep treden zo wat naakt op en verrichten seksuele handelingen. De erotiek en lust druipen van de teksten en clips af (Rod Steward, The Rolling Stones, the Doors, The Who, Frank Zappa).¹⁵³ Zappa zei eens: 'Ik ben de duivel z'n advocaat. Wij hebben onze eigen aanbidders die 'groupies' genoemd worden. Meisjes geven hun lichamen aan de musici zoals je een offer zou brengen aan een god.'¹⁵⁴ Jim Morrison van de Doors: 'Jongens, ik hou van wat naakte mensen om mij heen. Pak je vriend of vriendin en bedrijf er liefde mee.' Hij werd na een optreden op de Filippijnen gearresteerd,

omdat hij openlijk op de stage masturbeerde. De Oostenrijkse band Fuckhead doet eveneens hevig moeite om de aandacht trekken door vier heren naakt te laten opkomen op een transparante sportslip na, waarin onder het scrotum een achterlampje van een fiets knippert.

Ze wrijven elkaar in met bloed, zaad en andere stinkende smeersels.¹⁵⁵ De punkgroep 'The Sex Pistols' laat weinig meer aan de verbeelding over. The Back Street Boys¹⁵⁶ hebben voornamelijk heel seksueel getinte liedjes en acts: 'Als je een net meisje wil zijn, neem dan voor jezelf een slechte jongen'. De gemiddelde leeftijd van hun fans is 12 jaar.¹⁵⁷ Ricky Martin, Britney Spears, de Spicegirls promoten voor jonge meisjes vrije seks met bijvoorbeeld: 'Doe wat je mama zegt, zal ik me niet laten gezeggen, houd je mond gesloten, houd je benen gesloten'. 'Wie maakt zich druk om wat zij zeggen, want regels zijn er om te breken. Wie heeft ze eigenlijk gemaakt? Maak je eigen regels voor het leven. Kom op en doe het!'. Gevolg?: 1100 abortussen en 4000 geslachtsziekten bij tieners per dag in de VS!¹⁵⁸ In het kielzog van de popsterren zwerven de 'groupies' die de sterren vooral met seks verzorgen. Juist door de muziek, al dan niet met drugs, heeft er een sterke normverschuiving plaats. Al lang bestaat de praktijk dat mannelijke popmusici zich als vrouw aankleden en opmaken; de zogenaamde 'nichtenrock'.¹⁵⁹

7.1 Homoseksualiteit

De Village People is een Amerikaanse discogroep die vooral in de late jaren zeventig van de 20e eeuw succesvol was. Dit Amerikaanse mannensextet trad op met hun hits, die bekend stonden om hun aanstekelijke poppy melodieën en ironische teksten, maar vooral om het uiterlijk vertoon van de groepsleden die waren gekleed als respectievelijk bouwvakker, soldaat (matroos in In The Navy), indiaan, politiemann, motorrijder en cowboy. Hierdoor kreeg de groep bij wijze van camp een zekere plaats in de homoseksuele subcultuur. Niet alleen homoseksualiteit¹⁶⁰ werd gepropageerd, ook lesbisch gedrag: De als bruidegom verkleedde Madonna tongzoende met 'bruid' Britney Spears, en promoveerde zo publiekelijk het homohuwelijk.¹⁶¹

Zowel promotie van als fel verzet tegen homofilie kan door middel van moderne muziek de ether in worden geslingerd. De Amerikaanse hiphopformatie Jedi Mind Tricks roept in haar songteksten op tot geweld tegen homo's. In een nummer uit 2002 rapt de tot de islam bekeerde voorman Vinnie Paz de tekst: 'Beat a faggit [faggot is flikker, nicht, homo] till he ain't fucking gay anymore'. Ach, wie trekt zich iets aan van de teksten, als die al verstaanbaar zijn? De homo-organisatie COC heeft de anti-homoboodschap wel begrepen en wilde dat het concert in De Melkweg in Amsterdam zou worden afgelast.¹⁶²

7.2 Michael Jackson

Michael Jackson, bijgenaamd 'King of Pop', heeft zo'n 750 miljoen platen verkocht, waaronder het best verkochte album ooit 'Thriller' (1982, meer dan een miljoen). Hij

verandert hier zelf in een angstaanjagende weerwolf en jaagt zijn meisje de stuipen op het lijf. Toen hij dreigde te worden uitgesloten uit de Gemeenschap van Jehova's Getuigen vanwege een aanklacht van occultisme, wist hij zijn uitsluiting te voorkomen door hiervoor excuses aan te bieden in het blad van de Jehova's Getuigen: 'Ontwaakt!'.¹⁶³ Maar omdat de druk aanhield trok hij zichzelf in 1987 uit de ze gemeenschap terug. In het begin van de bijna 14 minuten durende videoclip is Michael Jacksons boodschap te lezen: 'Due to my strong personal convictions, I wish to stress that this film in no way endorses a belief in the occult.' Anderzijds is de bron van deze horrorfilm compleet met een achtervolging in een donker bos, zombies, en op een begraafplaats herleefde lijken die uit zijn op moord, zeker niet de Heilige Geest. Deze mateloos populaire videoclip is door MTV intensief gepromoot, zelfs wel twee keer per uur.

Hij maakte de duurste videoclips en was het imago van het meest herkenbare popster aller tijden. Michael mocht geen kind zijn, want hij was een kindsterretje en moest onder druk telkens presteren. Na een ongelukkige jeugd met dus als achtergrond Jehova's Getuige, werd hij gekweld door eenzaamheid, anorexia, pillenverslaving, fobieën en een zwakke gezondheid. Vitiligo (pigmentverlies in huid en haar) met crèmes veranderden zijn huidskleur van zwart naar blank en verder leed hij aan lupus (auto-immuunziekte). Hij liet zijn neus 'verbouwen'. Bovendien werd deze megapopster evenals Aleister Crowley van kindermisbruik beschuldigd. Dat kostte hem 22 miljoen dollar, maar Jackson is van die beschuldiging vrijgesproken. Zijn songs en vooral video's zaten vol met broeierige erotiek en verwijzingen naar satan en het occulte.¹⁶⁴ Volgens eigen zeggen praat hij met geesten.

In Zwitserland kwam Jackson met een heks in contact. Tijdens een voodoo ritueel offerde hij er 44 koeien met als doel om 25 mensen te doden onder wie de Joodse topregisseur Steven Spielberg. Met het bloed van de koeien nam hij een bloedbad.¹⁶⁵ Jackson, die zich Jacko X liet noemen, heeft zich op dezelfde dag toen hij officieel van kindermisbruik werd beschuldigd, aangesloten bij de zwarte moslimorganisatie 'Nation of Islam', die bekend staat om anti-joodse en anti-homoseksuele uitspraken.¹⁶⁶ In 2004 stapte Jackson weer uit deze club uit onmin met zijn broers.

Net als Alice Cooper (NB predikantszoon), David Bowie, Marilyn Manson en Prince is Jackson bekend om zijn androgynie (mannen die vrouwelijke kenmerken of gedragingen tentoonspreiden). Door zijn uitlatingen over zijn (onduidelijke!) seksuele geaardheid en door zijn extravagante outfits heeft Bowie bijgedragen aan de acceptatie van homoseksuelen, transgenders, travestieten en alle andere mogelijke genderidentiteiten die afwijken van de heteroseksuele vorm.¹⁶⁷ Al na een jaar getrouwd te zijn werd zijn huwelijk met Lisa Marie Presley (de dochter van Elvis Presley) ontbonden en zijn tweede huwelijk strandde na twee jaar. Een baby uit dit laatste huwelijk geboren hield Jackson in Berlijn uit een hotelraam. Tenslotte werd een derde kind bij een onbekende derde vrouw verwekt.

De hardrockband "Hell on Earth" (hel op aarde) schaamt zich niet voor bestialiteit in hun shows. De groep 'Genitortures' (betekent zoiets als geslachtsmartelingen) bestaat uit sadomasochisten. Hun muziek is metal en in sommige shows voeren ze zodanig perverse SM- stukjes op dat mensen kokhalzend de zaal verlaten. Een verdere stap is seksuele omgang tussen vrouwen en demonische figuren. Dat propageert de groep 'Venom'.

7.3 Videoclips

Sommigen uit de muziekwereld zelf erkennen de seksoverdosis. Myrthe Hilkens schreef voor het webtijdschrift State Magazine een artikel over de 'seksoverdosis'. Volgens haar staat het vast dat veel muziekclips 'een ziek en verwrongen beeld geven van man-vrouw-verhoudingen en seksualiteit. Ze vreest dat deze clips schadelijk zijn voor jongeren en zeker voor bepaalde groepen. Als de politiek niet ingrijpt, dan moeten muziekzenders zelf hun verantwoordelijkheid nemen, vindt ze. 168 'Natuurlijk hebben die clips invloed. Het zou voor het eerst zijn als de dominante muziekcultuur niet beeldbepalend zou zijn voor jongeren. De laatste tien jaar zijn er veel onderzoeken gedaan naar de invloed van geweld en van seksualiteit op televisie.

Vooraf in Amerika. En die invloed blijkt ook gewoon aantoonbaar. Als je veel naar een bepaalde moraal kijkt, neem je die over. Je seksuele moraal kan worden aangetast door al die clips, want veel jongeren kopiëren dit gedrag. Jongeren identificeren zich met hun rocksterren. Hun helden beïnvloeden hun normen en waarden. Ze luisteren niet naar rockmuziek, zij gaan er zelfs in op, het is hun identiteit geworden. Van geweld op televisie nemen we tegenwoordig wel aan dat het invloed heeft, maar bij seksualiteit willen we er maar moeilijk aan. De mensen die het verband tussen seks op televisie en gedrag van jongeren ontkennen of aanvechten, hebben zelf vaak een stabiele, ontwikkelde seksuele moraal. Voor hen zal een clipje meer of minder weinig verschil maken. Maar de jongens die er door ontsporen zijn veel kwetsbaarder', aldus PvdA -kamerlid J. Dijsselbloem. 169

Volgens staatssecretaris van der Laan van Mediazaken, ligt er ook een verantwoordelijkheid bij de ouders. Het kabinet ziet censuur voor muziekclips die televisiestations dagelijks uitzenden, niet als de oplossing. Het Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media (Nicom) onderzoekt of de bestaande classificatie voor muziekclips aanpassing behoeft. Het Nicom kijkt speciaal naar de manier waarop in de clips de man/vrouwrelaties wordt uitgebeeld en wat het effect daarvan is op de kijkers. Verschillende deskundigen hebben laten weten dat de clips stimulerend werken op mannen die vrouwen aanranden en verkrachten. 170 Uit wetenschappelijk onderzoek in Amerika in de afgelopen vijf jaar onder 1461 tieners in de leeftijd van 12 tot 17 jaar, blijkt dat songteksten (bijvoorbeeld ruige teksten van Snoop Dogg) wel degelijk invloed hebben op het gedrag van tieners. Vooral als in deze teksten mannen worden afgeschilderd als dekhengst en vrouwen als lustobject en openlijk verwezen wordt naar geslachtsgemeenschap. Jongens leren dat ze continu achter de meiden aan moeten zitten, meiden zien zichzelf

vooral als onderwerp van begeerte. De onderzoekers ontdekten dat de helft van de tieners die veel naar seksueel geladen muziek luisteren, binnen twee jaar met seks begint. Van de tieners die zeggen niet van zulke liedjes te houden heeft eenderde binnen twee jaar voor de eerste keer seks.¹⁷¹

Een Nederlands onderzoek blijkt te bevestiging dat deze seksistische beïnvloeding niet vrijblijvend is. 'Popprofessor' Tom ter Borgt onderzocht vijfhonderd jongeren tussen de dertien en zestien jaar van verschillende opleidingsniveaus. Ter Borgt concludeerde dat jongeren direct na het zien van seksistische videoclipps eerder het gevoel hebben dat permissieve seks -met elkaar naar bed gaan zonder dat er sprake is van liefde- geen punt is. Niet meer dan 13 % stemt in met de stelling dat seks zonder liefde oké is. Trouw lijkt hier een vies woord te zijn. Volgens ter Bogt worden jongeren bij uitstek geconfronteerd met die toenemende aandacht voor seksualiteit en dus met het stereotype van een sexy uiterlijk. Als dit niet zo zou zijn, zou de reclame hier niet gretig gebruik van maken. Vooral meisjes blijken hierdoor beïnvloedbaar.

Zij denken dat een aantrekkelijk uiterlijk belangrijker is dan sociaal gedrag, kennis, aardig gevonden worden of welke eigenschap dan ook. Dit gaat vaak gepaard met zorgwekkende eetstoornissen, een negatief zelfbeeld, en het verwaarlozen van school.¹⁷² Hiphop en r&b gaan steeds vaker samen met expliciete seks. Wat jongeren in clips zien, willen ze blijkbaar ook in clubs en op feesten. De Rode Draad (belangenvereniging voor prostituees) constateerde dat het aantal seksbedrijven snel afneemt. Een van de belangrijkste oorzaken: 'Een verschuiving naar het uitgangleven, dat steeds wilder wordt'.¹⁷³

Popliedjes met een seksuele verwijzing in de tekst maken meer kans om een hit te worden dan liedjes zonder seksuele toespelingen. Ongeveer 92 % van de nummers in de Amerikaanse top- tien van 2009 bevatten één of meer woorden of zinsneden die je als 'voortplantingsboodschappen' kunt betitelen. In Nederland is het niet veel anders. Het gaat echter helemaal niet om voortplanting. Het krijgen van kinderen moet koste wat het kost voorkomen worden, maar wel is het te doen om het 'pleziertje' in één nacht.¹⁷⁴

Voorlopig is niets te dol om de aandacht te trekken om zo de geldkraan nog meer open te draaien, maar ook wel degelijk om luisteraars met duisternis te beïnvloeden. Hier is beslist meer aan de hand dan aandachttrekkende stunts. Waar laten vooral de jeugd zich toch mee in?

8. Satan

8.1 Satan en muziek vanuit de Bijbel

Volgens de Bijbel was Jubal de eerste die de muziekkunst beoefende. Zijn naam betekent 'geschal' en wordt al in Gen. 4:21 genoemd als de 'vader van allen die citer en fluit bespelen'.¹⁷⁵ Was hij echt de eerste muzikant of was dat satan? Hal Lindsey, auteur van de bestseller 'Satan leeft onder ons', identificeert satan met de morgenster (Lucifer 'zoon van de dageraad', de glanzende, de lichtdrager) uit Jes.

14:12 en de vorst van Tyrus in Eze.28:1, 2.176 Bijbelleraar Derek Prince houdt een slag om de arm: 'Er zijn heel wat Bijbelleraren [concrete namen ontbreken hier, WJAPH] die geloven dat satan (laten we zeggen Lucifer, want hij had zijn naam toen nog niet veranderd) verantwoordelijk was voor het leiden van de aanbidding in de hemel. Ik geloof dat het belangrijk is om te weten dat satan, zoals hij heden ten dage is, heel wat van muziek afweet, en hij gebruikt muziek als een van de middelen om mensen gevangen te nemen.¹⁷⁷ 'Lindsay en Prince gaan niet zover in hun beweringen dat satan een oer-musicus, muziekengel of aanbiddingsleider was, en dat Lucifer zelfs in zijn lichaam ingebouwde fluiten en tamboerijnen had, ja die instrumenten wàs. Deze gedachte vinden we wel bij Ronald Koops, Henk van Zon, stichting Naar House en Johan Bronsveld, en vooral bij J. Dwight Pentecost en in diens voetspoor LaMar Boschman.¹⁷⁸

In de visie dat satan één en al muziek zou zijn geweest is Ezechiël 28:13 een cruciaal vers, maar dit blijkt heel moeilijk te vertalen. Eerdere vertalingen hebben inderdaad muziek- instrumenten, maar dat is bij de latere vertalingen helemaal verdwenen.¹⁷⁹ De edelstenen zijn daar gevat in gouden zettingen. Commentator dr. A. Noordtzij merkt in dit verband op dat 'vertalen is hier veelal raden. ... Gewoonlijk vermoedt men, dat de profeet zich hier bedient van vaktermen op het gebied der goudsmeedkunst. ... Het enige wat hier duidelijk is, is, dat de Tyrische koning hier 'cherub' wordt genoemd, drager en bewaker der goddelijke heerlijkheid.'¹⁸⁰ Volgens commentator G. Ch. Aalders vermoedt men, niet zonder grond, dat we met twee termini technici (technische termen) op het gebied van de goudsmeedkunst te doen hebben, maar wat de precieze bedoeling hiervan is kunnen wij niet uitmaken.¹⁸¹

Terecht concludeert cultuurwetenschapper en kunstcriticus Joël Valk dat 'op basis van Eze. 28:13b bijna geen enkele theoloog gelooft dat Lucifer geschapen was met pijpen en tamboerijnen in zijn lichaam, die hij zeer goed kon bespelen, omdat men helemaal niet weet wat er eigenlijk staat, laat staan wat ermee bedoeld wordt'.¹⁸² Valk verwerpt deze speculatie en deze ten onrechte demonisering van popmuziek.¹⁸³ Hij stelt verder dat Lucifer niet als aartsengel in de Bijbel te vinden is, noch in welke christelijke traditie ook. Lucifer is de afgeleide naam afkomstig uit Jes.14:12. De Griekse vertaling van het Hebreeuwse Oude Testament vertaalde dit met 'phosphoros', wat in de Latijnse vertaling de Vulgaat, werd vertaald met Lucifer. Onbedoeld krijgt de duivel hier toch teveel eer.

8.2 Satanisme in klassieke muziek

Ligt er dan geen link tussen muziek en satan? Toch wel.

Echt niet alleen de moderne musici kan je van sympathie voor de duivel verdenken. Satan was allang inspiratiebron, ook in de klassieke muziek, bijvoorbeeld bij veel opera's en operettes. De klassieke componisten leefden in een tijd waarin het christendom, lees de kerk, een veel grotere stempel drukte op de samenleving dan nu. De kerk was vaak inspiratiebron of zelfs opdrachtgever tot het vervaardigen van

kunst. Het christelijk geloof was echter vaak vertroebeld met bijgeloof, humanisme, pantheïsme, vrijmetselarij, enzovoort.

Hoe bestaat het dat wonderschone klassiek muziek toch niet God als bron heeft, maar juist satan?! Laten we vooral spiritualiteit niet verwarren met godsvrucht. Satan kan wel degelijk inspireren tot schoonheid, want hij kan zich immers voordoen als een eens schitterende engel van het licht (2Kor.11:14). Goddelijke dingen zijn niet per definitie prachtig en satanische lelijk. Wat God heeft uitverkoren kan werelds gezien dwaas, zwak, onaanzienlijk zijn. (1Kor.1:26-29). Klassieke componisten als Wolfgang Amadeus Mozart zouden eveneens door satanisten zijn gesteund en geïnspireerd. Een van de vele voorbeelden hiervan is Mozarts 'Die Zauberflöte', waarin rituelen uit de vrijmetselarij zijn verwerkt.¹⁸⁴ Mozart is bovendien door de verwante zeer occulte groep der Illuminati beïnvloed.¹⁸⁵

Mozart, maar ook Haydn, schijnt vrijmetselaar te zijn geweest en Paganini satanist, terwijl Moessorgski een satansmis schreef. Hector Berlioz componeerde de Symphonie Fantastique met een heksensabbat. Verheerlijkte Wagner met zijn opera's niet de heidense mythologische wereld en werd hij niet bewonderd door Hitler?! Nogal wat klassieke componisten, zoals Beethoven, Berlioz, Bizet, Brahms, Debussy, Mozart, Paganini, Schubert, Schumann, Strauss, en Tchaikovsky, waren atheïst. Bovendien was de Duitse antisemiet Richard Wagner voor Hitler een bondgenoot in de vernietiging van Joden.¹⁸⁶ Nauwkeurig bronnenonderzoek moet hier worden verricht voordat we met speculaties op de loop gaan. Zeker is dat een klassieke musicus evenzeer, maar ten onrechte, verafgood kan worden. En zelfs het idolaat aanhangen van een christen muzikant, - spreker, -leider of -schrijver is de Heer een gruwel. Hoeveel geld en aandacht besteden we verantwoord aan concerten en cd's, vergeleken met investering in bijvoorbeeld de zending en hulpverlening? Met recht is Hij jaloeers, Hij en Hij alléén verdient alle aandacht en aanbidding.

De levensstijl van een musicus mag dan voor een christen verwerpelijk zijn, het wordt nog kwalijker als hij wat God verboden heeft door zijn kunst propageert. Privéleven en werk zijn vooral in de moderne muziekwereld dikwijls afkeurenswaardig. Satans invloed is soms in klassieke muziek aanwezig, maar opvallend vaak en openlijk in de moderne muziek. Volgens de musicus Ronald Koops bestaat er een heleboel goede seculiere muziek met goede, neutrale teksten.¹⁸⁷ Niet alles komt uit en is voor de hel. We willen niet overal spoken zien, maar evenmin de kop in het zand steken.

8.3 Satanisme

De bassist van de groep Demon gaf toe dat de gekozen naam alleen maar een truc was om platen te verkopen. De meeste heavy-metalfans trachten alleen maar te choqueren en iets te lijken wat ze niet zijn. Het occulte imago is een van de manieren om zich machtig te voelen en om bij iedereen als slecht over te komen.¹⁸⁸ Dit is echter slechts de halve waarheid. Zo onschuldig en vrijblijvend is het namelijk beslist niet.

Nog een voorbeeld van het erbij slepen van satan: In het programma van het metalfeest Satanklaas in Harderwijk staat, dat Satanklaas vergezeld van she-devils en wittepieten zal komen om een flink potje te headbangen en om enkele verdoemde zielen te belonen voor hun zonden.¹⁸⁹

Een Amerikaans zendingsgezin kocht op verlof rock-and-roll albums. Al spoedig na hun terugkeer werd de vader bezocht door de toverdokter uit het dorp. Hij wilde weten waarom ze hun God hadden verlaten. Dit had de toverdokter geconcludeerd uit de ritmische beatmuziek, wat dezelfde beat is die zij toepassen om demonische geesten op te roepen.¹⁹⁰

In de video 'They sold their souls for rock 'n roll' vertelt een satanspriester dat muziek een zeer geschikt middel is om zielen voor de hel te vergaren.¹⁹¹ Freddy Mercury, de solozanger van de band Queen (straatjargon voor homoseksueel), zei eens: 'Ik ben een duivel. Wij zijn de kampioenen en wij zullen winnen. Wij winnen de wereld voor satan. Rock 'n Roll leeft in eeuwigheid'. Frank Zappa verklaarde de advocaat van de duivel te zijn en David Bowie zei: 'Rock 'n Roll zal u vernietigen. Rock is altijd duivelse muziek geweest'.¹⁹²

Het nummer 'Stairway to Heaven' van Led Zeppelin is het meest aangevraagde nummer.¹⁹³ Anders dan de titel suggereert, is niet een trap naar de hemel het onderwerp, maar hoe je één kunt worden met satan en zo naar de hel geleid kunt worden.

'Hotel California' van de Amerikaanse popgroep The Eagles, die in 1978 een Grammy Award won, is eveneens opvallend vaak aangevraagd. Ook hier blijkt (of lijkt?) de vlag de lading niet te dekken. 'Hotel California' (b)lijkt een directe verwijzing naar de kerk van satan te zijn. Het wàs een hotel en is in 1969 opgekocht door Anton Lavey, die er een satanskerk van maakte. Anton Lavey is de stichter en de leider van de wereldwijde satanskerk.¹⁹⁴ Maar dit wordt ook weer ontkend: 'Sinds het verschijnen van het lied is betoogd dat het lied verwijzingen (but they just can't kill the beast) naar satanisme zou bevatten, hetgeen door The Eagles steeds categorisch is ontkend. Veel contemporaine muziek wordt overigens beschuldigd satanische aspecten te bevatten.¹⁹⁵' Het door Don Henley geschreven Hotel California is geen verwijzing naar een bestaand gebouw, maar een metafoor voor de in de ogen van The Eagles normloze decadentie van de westkust van Amerika, halverwege de jaren zeventig. Je raakt er in verstrikt en komt er nooit meer uit.¹⁹⁶ De bisschop van de kerk van satan, Maarten Lamers, schrijft: 'De kerk van satan is van oordeel, dat de huidige popmuziek veel waardevolle elementen bevat, ook in levensbeschouwelijk opzicht. Daarom wordt deze muziekvorm in ieder opzicht door de kerk gesteund.

Popmuziek is als zodanig een uitstekend voertuig voor het verbreiden van de satanische gedachte.¹⁹⁷ De gitarist Robert Johnson, de leden van de groep Metallica, John Lennon¹⁹⁸ en artiest Marilyn Manson gaven openlijk toe hun ziel aan de duivel te hebben verkocht, in ruil voor een succesvolle muziekcarrière. Joël

Valk noemt deze bewering legendarisch. Dat Johnson eerst een slechte gitarist zou zijn geweest, maar later opeens de sterren van de hemel speelde, zoals st. Naar House beweert, noemt Valk een verzinsel.¹⁹⁹ Rapartiesten als Snoop Dogg en DMX getuigen van eveneens van deze transactie. DMX: 'Ik zal op een dag berouw hebben, nu nog niet, je zult mijn shit (=muziek) overal horen, ik ben nu te gek. Sinds ik met de duivel ben, ben ik één met hem. Ik heb mijn ziel aan de duivel verkocht, de prijs was laag.'²⁰⁰

De 'shockrocker' Manson, die eigenlijk Brian Warner heet, gaf eerder aan herinnerd te willen worden 'als de persoon die een eind maakte aan het christendom'.²⁰¹ Zanger Alice Cooper vertelde dat satan tijdens het optreden gedeeltelijk de zang en de acts overnam. In 1968 werd Ginger Baker, drummer van Cream, gevraagd naar zijn emoties tijdens een uitvoering. Hij antwoordde: 'Het overkomt ons vaak, het voelt alsof ik mijn instrument niet bespeel, iets anders bespeelt het en datzelfde bespeelt alle drie onze instrumenten [verwijzend naar de rest van de groep]. Dat bedoel ik als ik zeg dat het je soms bang maakt. Het overkomt ons vaak'. Satan blijkt een geweldige inspirator te zijn: Een tiener luisterde naar de radio en deelde telkens iets van de woorden mee van de songs die hij nooit eerder had gehoord. Toen hem gevraagd werd hoe hij dit kon, antwoordde de zestienjarige dat dezelfde demon als die hij kende, de songs geïnspireerd had. Hij legde ook uit dat hij tijdens 'acid-trips' demonen enkele songs kon horen zingen, die hij later precies zo op opnamen van psychedelische rockgroepen terughoorde.²⁰²

Gothic-aanhangers tonen veel interesse in rituelen en magische praktijken en voeren deze ook daadwerkelijk uit. Men is met name nieuwsgierig naar alles wat te maken heeft met zwarte magie en de duistere kwaadaardige transcendentie, zoals magische muziek, liederen, gezangen, spreuken, vervloekingen, symbolen en handelingen. Men zoekt rituelen en ceremonies op waar bovennatuurlijke krachten worden opgeroepen, en brengt deze occulte kennis in praktijk. De gothic-beweging is zeer eclectisch omdat het uit alle occulte en magische tradities zijn rituelen haalt, zoals uit wicca, neopaganisme, satanisme, zwarte magie, boeken van Aleister Crowley enz.. Ook is er sprake van een eigen creatieve occulte traditie om zelfgemaakte magische praktijken te creëren. Starhawk noemt dit zelf creëren van occulte praktijken de 'creatieve traditie' binnen de magische occulte wereld. Veel gothics worden gedreven door een verlangen naar authenticiteit.

Uit de verschillende interviews was het zeer duidelijk dat de meeste gothic-aanhangers geloven in wicca of neopaganisme. Daarnaast waren er ook velen bezig met occulte of magische praktijken. Het meest gepraktiseerde occulte verschijnsel is het leggen van tarotkaarten, wat volgens de gothic-aanhangers daadwerkelijk effectief werkt. Daarnaast wordt er volop in esoterische en occulte werken gelezen en gestudeerd zoals de werken van Aleister Crowley en 'The Satanic Bible' van Anton LaVey. Het lezen en bestuderen van esoterische en occulte werken wordt als rustgevend beschouwd en ervaren.²⁰³

Het oog wil ook wat. Een zondig mens wil bedrogen worden. Dat kan uitlopen op een gevaarlijk gezichtsbedrog. De rockmusical 'Hair' was een grove aanval op de kerk. Alles wat God verboden heeft wordt daar juist aangeprezen. De opvolger van Hair was 'Oh Calcutta', met als regisseur Maarten Lamers, tevens de Nederlandse bisschop van de satanskerk. In de meeste sketches van deze theaterrevue (musical) in de jaren 70 (geschreven door onder meer Samuel Beckett en John Lennon) waren de acteurs naakt. Ritueel naakt past in een satanskerk. Ook 'Godspell' en 'Jesus Christ Superstar' zijn razend populair geworden. De schrijvers Tim Rice en Andrew Lloyd Webber hadden met deze kaskraker-opera de bedoeling om de zielige Christus door de ogen van de wijze Judas te bekijken en hem niet als God maar als mens uit te beelden.²⁰⁴ Begeleid door prachtige, meeslepende muziek en knappe artistieke filmopnamen wordt het historische verhaal voor de massa's verdraaid. Jezus is hier de zwakke mislukkeling. Deze ontheiligende tragikomedie is misleidend. Voor de onwetenden wordt Jezus alleen maar een uitgedoofde superster.

'Ghouls, attack the church, crush the holy priest, turning the cross towards hell, ride in satans flames' (Demonen, val de kerk aan, vernietig de heilige priester, draai het kruis richting de hel, rijdt in satans vlammen). Dit betekent dus het kruis van Jezus naar beneden omdraaien in het satansteken. Zie daar een schokkend citaat uit de deathmetalband "Morbid Angel". Housers zeggen dat satan op party's zelf aanwezig is. Er worden demonen opgeroepen door satanisten. Openlijk wordt op houseparty's gezongen dat satan jongeren voorbereidt op de heilige oorlog tegen God. Op een groot scherm was plotseling Jezus aan het kruis te zien, waarna een duivel met rollende ogen Hem ervan af rukte.²⁰⁵

In Duitsland is het satanisme schrikbarend in opkomst. Naar schatting van deskundigen tellen onze oosterburen tussen de 3000 en 5000 radicale satanisten, duivelvereerders die bereid zijn om tijdens rituelen mensen te offeren. De helft van de Duitse jongeren gelooft in astrologie, 54 % gelooft in God. Satanisme is ook onder de Duitse jeugd populair. Kenmerkend voor jeugdsatanisme is het protest tegen de christelijke cultuur. De intensiteit kan zo hevig zijn dat jonge satanisten in hun blinde haat niet zouden terugschrikken voor een moord.²⁰⁶ Hoe het er met de Nederlandse jeugd voorstaat is mij niet bekend, maar ik vrees niet veel beter. Dat satan steeds openlijker genoemd en vereerd wordt, zal duidelijk worden. Na onderzoek concludeert het lid van de werkgroep Popcultuur en spiritualiteit van de

Landelijke Hervormde Jeugdraad dat 'de huidige popculturen een grote mate van religiositeit vertonen'.²⁰⁷ De modernste muziek is niet alleen opvallend religieus, maar ook antichristelijk, zelfs satanisch geworden. Ongekend populair zijn 'The Beatles' geweest. De in 1980 vermoorde voorman John Lennon van deze popgroep zei: 'Wij zijn populairder dan Jezus'. Hij voorspelde het einde van het christendom en zei ook: 'Ik weet dat de Beatles succes zullen hebben als nog geen andere groep. Ik weet het precies –want voor dit succes heb ik de duivel mijn ziel

verkocht'²⁰⁸ en 'Jezus is een knoflook etende, stinkende, kleine, gele, vette, fascist-bastaard, katholieke Spanjaard'.²⁰⁹

Rapper Kanye West heeft zichzelf uitgeroepen tot 'Yeezus' en scandeert in één van zijn hits 'I am a God'. Aanbidding door fans laat hij, als 'Yeezus', zich welgevallen. 'Yeezus' is de naam van het zesde solo album van deze Amerikaanse rapper. Zo wil hij net als Madonna in haar Confessions Tour²¹⁰ meeliften op de beroemdheid van Jezus.

Popster en idool Elvis Presley, die in de vijftiger jaren nog ontroerende gospels zong, is extreem verafgoed. Zijn persoonlijke lerares was de door en door occulte grondlegster van de theosofische beweging Helena Blavatsky. Over deze 'king of rock 'n roll' schreef een biograaf godslasterlijk: 'The artist or the leader dies for our sins, after permitting us to enjoy them' (De artiest of de leider sterft voor onze zonde, nadat hij toestond dat we ervan zouden genieten). Hij meende dat Elvis een messias was²¹¹ en de jood Elvis Aron Presley beweerde trouwens van zichzelf de Christus te zijn. Hij speelde in 33 succesvolle films, verkocht meer dan een biljoen platen en won voor 140 verschillende albums goud, platina en multiplatina.

Tenslotte had hij ruzie met zijn vader en dochter, woog op het laatst 160 kg en stierf in grote eenzaamheid. Elvis' dode lichaam bleek 14 soorten drugs te bevatten, maar voor zijn fans is Elvis nog springlevend.²¹² Op basis van inkomsten uit beeld, muziek en filmrechten, plus allerhande parafernalia, bepaalde Forbes de inmiddels overleden Elvis Presley tot de nummer één in de topverdieners van dode beroemdheden in 2005, met inkomsten van maar liefst \$ 45 miljoen.²¹³ In 2006 is dit record verbroken door wijlen Kurt Cobain (overleden door zelfmoord) die postuum zo'n 50 miljoen dollar verdiende.²¹⁴ Er zijn zangers geweest die het podium op gingen als een Christusfiguur: met een laken om hun middel en een doornenkroon op hun hoofd. De namen van hardrockbands als 'God dethroned' (God ontthroned) en 'Shotgun Messias' (dood aan Christus) laten aan duidelijkheid niets te wensen over.²¹⁵

Net zo als bij de introductie en promotie van drugs en vrije seks, was muziek ook hier weer het middel om muzikanten en vooral de fans van God af te leiden, en wel naar de oosterse afgoderij. De sterren zijn voorgedaan naar het oosten, daar waar de wijzen zouden zijn met hun yoga en (transcendente) meditatie, hare krisjna mantra's. Wijlen Beatle George Harrison oriënteerde zich op Indiase muziek en reisde in 1968 met zijn band naar India. Daar zat hij met de invloedrijkste band ter wereld vol ontzag aan de voeten van de yogi Maharishi Mahesh die hen beïnvloedde.²¹⁶ Hij veranderde subtiel in zijn lied 'My sweet Lord' het woord 'halleluja' in 'hare krisjna'.²¹⁷ Daardoor zong men ongemerkt de lofzang mee op de hare krisjna, een van de hindoe stromingen. Goeroes uit het oosten kregen zo een platform om hun mantra's uit te delen alsof het snoep was, terwijl het feite gaat om hindoe goden en demonen.

Veel artiesten zijn of waren bezig met een vorm van religie: Madonna²¹⁸ en Britney Spears (kabbala, Joods mystieke leer, verborgen, occulte kennis), Prince (Jehova's

getuigen), George Harrison (boeddhisme), Jennifer Lopez (voodoo), Bob Marley (rastafari) en John Lennon (satanisme), om er maar enkele te noemen.²¹⁹ In een popblad stond een artikel over de deathmetal-band 'God Dethroned' (God ontthoond (!)), compleet met foto van de vier bandleden met scherpe punten (kogels?!) aan hun armen. Titels als 'Ravenous'(vraatzuchtig), 'No Mercy Festivals' (geen genade festivals), 'Bloody Blasphemy'(verdomde godslastering),

'The Grand Grimoire' (het grote toverboek), 'Morbid Angel' (ziekelijk engel), 'Cannibal Corpse' (lijk van een kannibaal), 'Obituary' (overlijdensbericht), 'Hate Eternal'(eeuwige haat) geven een indruk waar het om te doen is. De schrijver wijdt daar echter opvallend geen letter aan.²²⁰

De Engelse invloedrijke metalband Venom plaatste op de achterkant van hun album 'Welcome to hell' de tekst 'Wij zijn bezeten door alles wat kwaad is. De dood van jouw God eisen we: wij spugen op de maagd die jullie aanbidden, wij zitten aan de linkerkant van satan, onze Heer.'²²¹

Mick Jagger van de Rolling Stones, zei dat Anton la Vey, de oprichter van de eerste satanskerk en schrijver van de satansbijbel, hen heeft geholpen met het inspireren van onder andere het lied 'Their Satanic Majesties Request' (Hun verzoek van de satanische majesteiten) en 'Sympathy for the devil', waarin het werk van satan verheerlijkt wordt tijdens de kruisiging van de Here Jezus.²²² Jagger gaf toe: 'Inderdaad, popmuziek is het terrein van de satan.'²²³ Opvallend dat uit een oeuvre van honderden songs uitgerekend dit de tophit is van deze top-popgroep. Zij organiseerden een gratis concert. Voor de beveiliging huurden de Stones de Hell's Angels in (!). Wat een vredelievend flowerpower-evenement moest worden, liep genadeloos uit de hand. De angels takelden bezoekers toe met biljartkeus en messen.

Eén bezoeker overleed tijdens het concert, volgens sommigen tijdens het nummer Sympathy for the devil. Waar of niet, de Stones hebben het nummer zes jaar niet gespeeld.²²⁴ Wel is dit lied gekozen tot een onofficieel nationaal volkslied voor satanisten.²²⁵ Een ander lied van satansaanbidding van deze groep is 'Goats Head Soup' (geitenkoppensoep), dat tijdens een echt Haïtiaans voodoo-ritueel is opgenomen. De geitenkop is een symbool voor de satan en de Stones hebben hier bewust voor gekozen. Ook oud zijn de teksten: 'Dance with the devil', 'We sold our soul for rock and roll' (Black Sabbath). 'And you, poor fool, holding this LP in your hands, know, that in doing so, you sold your soul: for in this infernal rhythm and in this music's diabolic power your soul will be caught soon. And this musical tarantula-bite will let you dance endlessly, uninterruptedly.' (Cover advertising for the LP: 'Reflection' - "Black Sabbath"). De band Black Sabbath heeft het publiek opgeroepen om hun kleven over te geven aan satan, om hun leven aan Lucifer toe te wijden. In 'Master of Reality' zingen zij dat hij 'de heer van deze wereld' en nu jullie biechtvader' is.²²⁶ Led Zeppelins teksten komen uit oude toverboeken en de muziek ontvangt men uit spiritistische seances.

Satanist Aleister Crowley leefde aan het begin van de 20e eeuw in Engeland en werd door de pers in zijn tijd 'de slechtste mens ter wereld' genoemd. Crowley beweerde dat satan hem een boek dicteerde in 1904, genaamd 'The Book of the Law', wat stelt dat er geen wet is boven 'doe wat je wilt'. Deze centrale waarde: 'doe wat je wilt' (dit is de vervulling van de wet) verbreidde Crowley vooral door middel van muziek. Hij heeft grote invloed gehad op de bevordering van satanisme, drugs, (homo)seksualiteit, playboy, enz.. Popmusici als Ozzy Osbourne, de Beatles, de Rolling Stones, David Bowie, Led Zeppelin, de Doors en Marilyn Manson zijn door deze satanist beïnvloed.²²⁷ Niet verwonderlijk is het als Ozzy Osbourne verklaart geen wedergeboren christen te zijn, maar een wedergeboren Hitler.²²⁸

Dit zou volgens Walter Mosley echter teveel eer voor Crowley zijn. Volgens hem was Aleister Crowley 'een gek in de marge, een volstrekt geschifte Britse pedofiel die al in 1947 is overleden en door een klein groepje dichters, schrijvers en musici, zowel klassiek als pop, aanbeden, maar door heel veel mensen verafschuwd.²²⁹ Crowley overleed in 1947 en heeft dus nooit contact met popmuzikanten kunnen hebben, wat niet wegneemt dat zij zich door zijn denkbeelden hebben laten leiden. 'Tijdens concerten verscheurt Marilyn Manson demonstratief bijbels op het podium, onder de uitroep dat hij het christendom niet nodig heeft. Ook gebeurt het regelmatig dat de door zichzelf tot 'Antichrist Superstar' omgedoopte artiest een zaal vol jeugdige bewonderaars uitnodigt om hun hand op te steken ten teken dat zij satan willen aannemen als de heer van hun leven. Op opnames is te zien hoe een voltallig publiek van veelal tieners met een 'heil- Hitler'-achtig armgebaar gehoor geeft aan de sinistere oproep'.²³⁰

De Poolse 'blackened deathmetal'-band Behemoth (Hebreeuws woord voor groot monster, zie Job 40:10-19) bestaat sinds 1991, toen op het platenlabel Pagan Music werd gedebuteerd met de plaat Endless Damnation. Later kwamen daar titels als Pandemonic (pandemic is een algemene volksziekte) Incantations (toverijen of toverformules), Satanica en Demigod bij. De groep belijdt expliciet heidendom. Zanger Adam Darski had tijdens een optreden pagina's uit de Bijbel gescheurd, die in het publiek gegooid en de toehoorders gevraagd die te verbranden. In hoger beroep is deze popzanger hiervoor vrijgesproken en noemde de rechter het verscheuren van de Bijbel 'een vorm van kunst die inherent is aan de stijl van deze band'. Behemoth bekent zich steeds meer tot het 'thelemisme' van de occultist Aleister Crowley.²³¹

De band Queen zingt in haar lied 'Bohemian Rhapsody': 'Beëlzebul has a devil put aside for me' (Beëlzebul heeft een duivel apart gehouden voor mij).²³² De naam KISS (SS in runentekens geschreven) herinnert sterk aan Hitlers SS, waardoor zij niet in Duitsland mochten optreden. KISS schijnt de afkorting te zijn van 'Knights (Kids of Kings) in Satans Service' (ridders of kinderen of koningen in satans dienst). Deze verklaring wordt ontkend door Henk van Zon.²³³ Opvallend is dat de oprichters van deze band: Paul Stanley (Stanley Harvey Eisen) en Gene Simmons (Chaim Witz) nota bene van joodse afkomst zijn.

Dat de satanische invloed alleen maar is toegenomen blijkt uit drie recente dikke catalogi.²³⁴ Een greep hieruit onthult al snel heel duidelijk uit wat voor bron de te koop aangeboden artikelen komen. Zoals al bekend, blijkt Engels de voertaal van de jeugd te zijn. Opvallender is dat veel muziek met accessoires religieus geladen is, maar dan wel van een schokkende, godslasterlijke en satanische lading! De teksten van black metal zijn over het algemeen glashelder: dood aan het christendom en alle lof voor satan. Zoals uit de geschiedenis blijkt, moeten deze woorden wel degelijk serieus genomen worden.

De black-metal-groep 'True Armorik Black Metal' heeft de verantwoordelijkheid opgeëist voor diverse aanslagen op christelijke gebouwen en heiligdommen in het Franse Bretagne. Deze antireligieuze groep typeert zichzelf als 'extremistisch en antikerkelijk' en dreigt 'opnieuw en opnieuw en opnieuw' toe te slaan. De politie neemt de brief aan een lokale krant, waarin aanslagen werden opgeëist en nieuwe aangekondigd, zeer serieus.²³⁵ De meeste antichristelijke bands blijken trouwens te zijn voortgekomen uit streng protestantse kringen.²³⁶

In het Parijse Le Bataclan²³⁷-theater werd gezongen over de duivel toen op vrijdag 13 (!) nov. 2015 drie moslimterroristen begonnen te schieten in een volle zaal. Zij kozen deze westerse plek uit als doelwit voor hun moordpartij. Terreurbeweging ISIS verklaarde naderhand dat de aanslag in Bataclan was gericht tegen 'afgodendienaren op een feest van perversiteit'. Parijs was toen niet de stad van de liefde, maar de stad van bloedige terreur. Bij verschillende aanvallen van IS-terroristen vielen 130 doden. De meeste doden vielen tijdens de aanval op het Bataclan-theater. Daar speelde de band Eagles of Death Metal. Het blijkt echter niet te zijn wat het pretendeert: de band speelt niet 'death metal', maar een soort bluesy rock of 'garagerock'. Frontman Jesse ('the devil') Hughes speelt daarin een centrale rol als 'gelovige' vloeker die roemt in zijn losbandigheid. In betere rockkringen heet dat trouwens 'charismatisch'. Op het moment dat de terroristen schietend binnenkwamen, speelde de band een van hun oude composities, hun klassieker 'Kiss the Devil' van hun album 'Peace Love & Death Metal'. Dit lied is tragisch genoeg de songtekst die de dood inluidde van tientallen concertgangers.

Binnen een week zou op het Amsterdamse filmfestival IDFA de documentaire 'The redemption of the devil' ('de verlossing van de duivel') over Hughes in première gaan. De song 'Kiss the devil' laat zich beluisteren als een liefdesverklaring aan de duivel, waarbij moet worden aangetekend dat de duivel in dergelijke muziekkringen ook wordt geassocieerd met de verslavende werking van geestverruimende middelen. Toch zal de duivel wel blij geweest zijn met de aanbidding van zijn doortrapte ego. De heftige teksten van met name het eerste album van deze bizarre band heet 'Peace Love Death Metal' uit 2004. Er wordt hartgrondig gevloekt, veel nummers verwijzen naar seksuele handelingen, in 'Midnight Creeper' wordt kelen doorgesneden (een vergelijking met de barbaarse praktijken van ISIS is gauw gemaakt!) en in veel songs is 'the devil' een vaste passant.²³⁸ Na aanbidding van de duivel werden er vele mensenoffers voor hem gebracht.

Tegenargumenten voor deze kritische noten als 'let niet op de tekst' en 'de duivel bestaat niet echt', lijken wel heroverwogen te moeten worden...

8.4 Duivelse namen en songtitels

Hieronder een lijst met vele voorbeelden om aan te tonen dat het niet slechts een enkel incident betreft. Zowel de illustraties als de teksten op de platenhoes van vroeger van de L.P.'s en nu van de cd's openbaren de aard van de muziek. De volgende schokkende, godslasterlijke en antichristelijke naamteksten van de bands, soms met liedtitels, zijn te vinden in overvloed: Angelcorpse: Iron, blood and blasphemy (Lijk van een engel: ijzer, bloed en godslastering), Annihilator: refreshing of the demon (vernietiger: verfrissing van de demon), Cenobites: Demons to some ...angels to others (Kloosterlingen: demonen voor sommigen, engelen voor anderen), Children of Bodom: Hatebreeder, en Follow the reaper (Kinderen van Bodom: haatfokker en Volg de man met de zeis (de dood dus WJPH)), Cumchrist, Demon War, Eternal Goat, Death: Spiritual healing, (Dood: geestelijke genezing), Deicide: legion (Godsmoord: legioen)(Als personificatie van de antichrist maakt deze groep muziek die als doel heeft het christendom te vernietigen op allerlei manieren.), Entomed: Sons of satan praise (Begraven: zonen van satans lofzang), Eyehategod, Faith No More: the real thing (Geen geloof meer: het ware), God Detroned: The Great Grimoire (God onttroond: Het grote toverboek), Godkiller, Heaven Shall Burn, Immortal: Pure holocaust (Onsterfelijk: Zuivere volkerenmoord (van de Joden)), Impaled Nazarene (Gespietste Nazarener), JBO: Blastphemie (dubbelzinnige naam: Vloek / opblaas en godslastering), Killer Barbis: Sin is in (Moordpoppen: zonde is in), Jesuseater, Kreator: coma of souls (Schepper: zieleslaap), Malevolent Creation: the ten commandments (Boosaardige schepping: de tien geboden), Murderdolls: Perfect pissed off beautiful I'M God (Moordpoppen: volmaakt woest zijn op iemand prachtig ik ben God), The Bones: bigger than Jesus

(De beenderen: groter dan Jezus), Das Ich: Anti'christ (Het ik: antichrist), Judas Priest: Demolition (Judas priester: vernieling, vernietiging) en Screaming for vengeance (Schreeuwen om wraak) en Sin after sin (zonde na zonde), Nunslaughter, Rotting Christ: Genesis (rottende Christus: Genesis), Slayer: God hates us all (Moordenaar: God haat ons allemaal), Sodom: 'Til death do us unite, (Sodom: tot de dood ons verenigt), Venom: welcome to hell (Gif: welkom in de hel), Witchhunter: gravedigger (heksenjager: grafdelver). Van 'Morbid Angel' (Ziekelijke engel) is het lied 'blessed are the sick' (zalig zijn de zieken). Uit deze onvolledige lijst blijkt wel uit welke hoek de wind waait.

De leden van deze Death Metal band blijken fascistten te zijn. Behalve de inhoud van de teksten is bij veel Black Metalbands de podiumact erg belangrijk: verkleedpartijen en sterke symboliek zorgen voor een demonische, agressieve en nihilistische uitstraling.²³⁹ Maar ook in hun privéleven kunnen ze de beest uithangen. De Noorse black-metalband Mayhem (betekent rotzooi, herrie) sloeg een hotelkamer in Tilburg aan gort, volgens het klassieke patroon voor een metal-band: eerst optreden, dan zuipen en tenslotte de hotelkamer trashen. Na dat ze

5.000 euro schadevergoeding bij elkaar hadden gelegd, mochten ze weer uit de cel.²⁴⁰

De Nederlandse deathmetalband, Altar, opgericht in 1992 en afkomstig uit het Drentse Coevorden, bracht in 1994 hun eerste album uit, getiteld Youth Against Christ. Verdere uitleg is hier overbodig.

De atheïst Tim Kimman koos als artiestennaam Jebroer (tegenovergesteld van Jezus, je zou beter van een anti-christ en kinderlokker kunnen spreken) en maakte in onverholen Nederlands het bizarre en schokkende lied 'Ik ben een kind van de duivel'. In de bijbehorende clip is te zien dat als reactie op zijn ruzie makende ouders een jongen woedend is, wegloopt van huis, maar terugkomt met een pistool. Terwijl zijn ouders hem weer in hun armen sluiten gaat het pistool af en wordt hij zelf gedood. 'Gooi drank en drugs over mijn kist.' De bedoeling van 'Jebroer' is om kinderen (!) kennis te laten maken met hardere stijlen. Moeiteloos wordt dit makkelijk meezingend, maar lugubere lied kritiekloos overgenomen en ook op christelijke scholen gezongen. In tegenstelling tot het stampen van bijvoorbeeld Duitse rijtjes naamvallen gaat muziek erin als koek en daar smullen papegaaien van...²⁴¹ Dit populair foute lied verheerlijkt de duivel, drank, drugs en de dood, en die combinatie klopt inderdaad... Het daarop volgende nummer 'Ik wou dat ik een engel op mijn schouder had' met bijbehorende clip bespot het avondmaal en is niet minder godslasterlijk.

En dan de kleding. Op onbeschaamde wijze wordt er via kleding propaganda gemaakt voor een schokkende boodschap en blijkt eruit waar men warm voor loopt. Op T-shirts zijn de volgende kreten te lezen: Anathema (vloek); Antichrist; Bad religion (slechte godsdienst) (deze tekst staat op een rond verkeersbord met rode rand met daarin een zwart kruis in een wit veld met een rode streep erdoor; Immortal: sons of northern darkness (onsterfelijk: zonen van de noordelijke duisternis); Protected by Witchcraft (Beschermd door hekserij)(onder een pentagram); God's busy (duiveltje eronder) Can I help you?? (God is druk bezig, kan ik je helpen?); Ozzy Osbourne: Prince of darkness (Prins der duisternis); Slayer: demon face (doodslager: gezicht van een demon); Korn²⁴²: Voodoo Doll (Voodoo pop); Gothenburg: 666; Agnostic Front: love to be hated (Agnostische front: liefhebben om te haten); Cradle of Filth: touched by Jesus (Bakermat van vuiligheid: aangeraakt door Jezus). Deze band noemt zich 'supreme vampyric evil (uiterst vampierachtige slechtheid) en legt dus de nadruk op de 'schoonheid' van het kwaad. De boodschap van Cradle of Filth is: 'als je gelooft in jezelf, is alles mogelijk, doe wat je wilt doen'. In een popblad zag ik een foto van een T-shirt met de schokkende tekst: 'Joy to the world. Sing for satan!'.²⁴³

Bij de satanscultus horen natuurlijk ook allerlei stereotype attributen. Opvallend veel doodskoppen, skeletten, pentagrammen, omgekeerde kruizen, draken, bokkenkoppen, duivels en demonen, galgen, 'Sacred talismans' (Heilige amuletten), kristallen bollen, zwaarden zijn er te zien. In deze catalogi worden ook geweld- en seksvideo's, zwaarden en dolken, boeken over hekserij en voodoo,

weedbladeren, stickers met o.a. het ichtus-symbool met daarin de naam satan, zelfs schedels te koop aangeboden. Blijkbaar is er een markt voor.

Tussen voodoo en muziek is een speciale band. In Nederland werd de bekendheid vergroot door het Voodoo To Go Festival in 2015.²⁴⁴ Bij veel grote namen uit de muziekgeschiedenis is de invloed van voodoo duidelijk te zien en te horen, van Robert Johnsons tot Jimi Hendrix (hij geloofde dat hij bezeten was door een of andere geest ²⁴⁵), van Nina Simone tot Beyoncé. Maar ook salsa en de Surinaamse kaseko-muziek zijn er schatplichtig aan. Namen of termen als Legba, obeah, Yoruba, Dahomey, Marie Laveau, orisah en Ibeyi in titels en songteksten verwijzen ook naar voodoo.²⁴⁶

Posters en flyers liegen er ook niet om. Satan afgebeeld als bok, en doodshoofden staan garant voor een heftig concert. Wat denkt u van deze: 'Club Nightmare BACK FROM HELL' (Club Nachtmerrie terug van de hel) en 'From the gates of HELL NiPa Events Presents: Night of the DEMONS'. Onder dit opschrift van een poster is te zien hoe een vastgebonden man (clown) door ontelbare wezens met messen of zwaarden wordt bewerkt. Dat mag toch inderdaad 'hardcore' heten. Verder las ik namen als 'Christan Death' (christelijke dood), 'Lover of Sin' (Liefhebber van zonde), 'Diet of Worms' (Wormendieet).

De Overijsselse death metal-groep 'Altar' (altaar!) heeft op Wâldrock haar vierde cd gepresenteerd: 'In the name of the father' (in de naam van de vader) met kritiek op het christendom. De eerste cd heet trouwens 'Youth against Christ' (jeugd tegen Christus). Concerten werden op last van een burgemeester vaak afgelast. Het gaat zanger Edwin Kelder niet zozeer om God zelf, maar om de christenen.²⁴⁷ Dit alles laat de luisteraar niet onberoerd. Bezetenheid door demonen kan het gevolg zijn.
248

8.5 Corna, duivelsteken of satansgroet

Corna (Nederlands: hoorntje, bokkegroet) is een gebaar dat met de vingers wordt gemaakt (Mostrare le corna) en in landen rond de Middellandse Zee wordt gebruikt. De pink en wijsvinger blijven gestrekt, terwijl men de ringvinger, middelvinger en duim naar binnen vouwt. Het gebaar stamt uit de tijd van de Oude Grieken en werd gebruikt als symbool om het kwaad af te wenden of te geven (afhankelijk of je het geeft als eerste, of pas na ontvangst). Ook bij de Kelten was dit een bekend gebaar om het kwaad af te wenden, bekend als het Derde Hoornteken. Het Eerste Hoornteken staat voor het hert en betekent vrede. Het is het bekende V-gebaar geworden: de wijsvinger en middelvinger gestrekt, de rest gebogen. Het tweede Hoornteken staat voor de ram en betekent familie, stam, dorp of gemeenschap. Het bestaat uit een gebalde vuist met de duim en de pink naar buiten stekend. Interessant is dat dit gebaar tegenwoordig gebruikt wordt voor 'laten we telefonisch contact houden' of populair 'we bellen', wat eveneens duidt op deel uit maken van dezelfde gemeenschap. Het derde Hoornteken (corna) stond bij de Kelten voor de gehoornde doodskop en daarmee voor het Kwade. Er was dan ook groot

onderscheid tussen het teken met de palm naar je toe (het Kwade willen afwenden) of de palm van je af (het Kwade toewensen).²⁴⁹

Het symbool van de heavy metal-subcultuur wordt ook wel 'the sign of the horns' genoemd en je zou er inderdaad een gehoornde figuur in kunnen zien, wat rijmt met het feit dat de inspiratie voor metalmuziek vaak in de occulte sfeer ligt. Hoewel sommigen in het wereldje er een specifieke symboliek bij verzinnen, drukt het gebaar niet veel meer uit dan identificatie met de subcultuur, het voornemen om die cultuur en muziek samen te beleven, en vaak ook waardering voor muziek die op dat moment te horen is. Het zou zijn geïntroduceerd door vroege grondleggers van het genre, met name Black Sabbath en Ronnie James Dio.

Er is heel wat rumoer ontstaan over het handgebaar dat de voormalige Amerikaanse president George W. Bush en zijn familie maakte tijdens Bush's inauguratie. Christenen reageerden wereldwijd geschokt omdat de uitgestoken pink en de wijsvinger, zoals het echtpaar Bush en dochter Jenna op de afbeeldingen laten zien, bekend staat als het eren van satan. Bush maakte het teken niet alleen naar de langs marcherende Longhorn Marching Band tijdens de inaugurale parade, maar ook tijdens het bal. "Niets aan de hand", zei een verslaggever van CNN glimlachend als reactie op de verontwaardiging uit Noorwegen, "het gebaar van Bush is niets anders dan het Texas Longhorn symbool". Ook Associated Press, ABC News en Reuters refereerden aan dit symbool. Feit is dat de fans van de Texas Longhorns tijdens sportevenementen van de Universiteit van Texas, regelmatig de kreet "Hook-em-Horns", slaken, waarbij ze hetzelfde gebaar maken als Bush en zijn vrouw op de afbeelding. Er bestaan echter diverse voorbeelden dat Bush het gebaar ook maakte tijdens diverse andere gelegenheden.²⁵⁰ Het gebaar van de twee opgestoken vingers wordt nogal eens verward met het Engelstalige I Love You gebaar, dat onder doven bekend is, maar ook dikwijls wordt gebruikt door pop- artiesten. In dat geval worden niet alleen de pink en wijsvinger opgestoken maar ook de duim uitgestoken.

8.6 Antisemitisme, neo-nazisme en racisme

De nazi's controleerden de muziek en daardoor controleerden zij de samenleving. Muziek blijkt een machtig middel om een boodschap over te dragen. Dat kan ook een politieke of racistische boodschap zijn, die voortkomt uit en leidt tot de hel. Niet alleen de christenen moeten het telkens van satan ontgelden, ook de Joden. God is onaantastbaar en onoverwinnelijk, maar zijn volk of kinderen worden wel als een prooi door de duivel belaagd. De Noorse Kristian Vikernes, die als overtuigd paganist (heiden) en nationaal-socialist zijn naam veranderde in Varg (betekent wolf) Vikernes, is veroordeeld tot 21 jaar voor moord en drie brandstichtingen in diverse kerken. In de gevangenis speelt hij gewoon verder black metal in zijn eenmansband Burzum. Zijn muziek wordt verkocht in allerlei platenwinkels ondanks de met hakenkruisen geïllustreerde cd-hoesjes. Varg Vikernes was een van de eerste black metatypes die paganisme verbond met de nationaal-socialistische ideologie. Hij ziet overeenkomsten in de strijd tegen de christelijke en Joodse religie

en de ideologie van het nationaal socialisme. Hij strijdt tegen de wereldoverheersing van de Joden.

Het 850-jarige kerkgebouw in het Noorse plaatsje Gjerpen werd na een langdurige restauratie een van de mooiste kerkgebouwen van Noorwegen, maar is kort erop beklad en in brand gestoken. Twee verdachten (rond de 25 jaar oud) met neonazistische sympathieën zijn gearresteerd.²⁵¹

Van de Duitse Black Metalband 'Absurd' geldt hetzelfde als voor Burzum. Drummer Jarl Flagg Nidhoegg (pseudoniem van Hendrik Möbus) van 'Absurd', vermoordde met twee anderen een in zijn ogen te linkse medescholier. Hiervoor zat hij vijf van de acht jaar cel uit, maar dat had hij er graag voor over. Het zien van de angst in iemands ogen op het moment van de moord, noemde hij een geweldige ervaring. 'Absurd' brengt de Hitlergroet tijdens de concerten en boycot producten waarvan men weet dat ze door Joden zijn vervaardigd. De satansgroet of bokkegroet (vuist waarbij alleen de pink en wijsvinger omhoog steken) zien we trouwens ook steeds meer bij concerten. Het platenlabel van 'Absurd' heet 'Darker than Black Records' (donkerder dan zwarte platen/opnames). Dit label brengt platen uit van bands uit de paganistische/nationaal-socialistische hoek, zoals Kristallnacht. Deze band zegt dat zij aanhangers zijn van een arische oorlog tegen de Joden, communisten, homoseksuelen, buitenlanders en allen waarvan zij vinden dat ze niet in Frankrijk thuishoren.

De Nederlandse distributeurs van 'Darker than Black Records' is onder andere Daimonion (!) uit Schiedam.

Het fascistische Amerikaanse label 'Dungeons of Darkness' (kerker van duisternis) heeft een verzamel-cd uitgebracht van nationaal-socialistische black metalbands. Bij de eerste 88 exemplaren ontvangt de besteller een zakje met zand dat afkomstig is uit Auschwitz! Een Nederlander maakte een omstreden clip voor een digitale videoreclame voor het niet bestaande technofeest 'Housewitz'. In het filmpje is onder meer een hek met de inscriptie 'Tanzen macht frei' (Dansen maakt vrij) te zien, een verwijzing naar de poort van het voormalige concentratiekamp Auschwitz met de tekst 'Arbeit macht frei'. Na twaalf dagen hadden al een kwart miljoen mensen deze clip via internet bekeken.²⁵²

Def Jam vertelt ons dat de brute dokter van het Naziconcentratiekamp, Joseph Mengele, de 'Engel des Doods' was: een 'sadist van het nobelster soort' die 'zwoegde ten bate van het Arische ras' en 'opereerde zonder verdoving'.²⁵³ Frankrijk kent een zeer groot aantal nationaalsocialistische black-metalbands en vanuit die kringen zijn ook aanslagen gepleegd, islamieten en Joden gemolesteerd en begraaftplaatsen ontheiligd.²⁵⁴ De Franse minister van Binnenlandse Zaken wil maatregelen nemen tegen racistische rap, bijvoorbeeld de groep Sniper.²⁵⁵ Vervolgens is er een Nederlandse black metal band die 'Holocaust' heet en een cassette met de titel 'Holocaust revival' uitbracht. En wat te denken van de hoes tekst 'Zeg Roodkapje, waar ga je henen? Naar de gaskamer'. Daarop volgt een doffe dreun. Na veel herhalingen wordt één letter veranderd: 'Zeg Joodkapje,

waar ga je henen? Naar de gaskamer'.²⁵⁶ Muziek wordt dus gebruikt om politieke propaganda te verspreiden. Het zou zeker niet de eerste keer zijn dat extreem rechts via een subcultuur toegang probeert te krijgen tot de hoofden van jonge mensen.²⁵⁷ Ondanks protesten van het Centrum Informatie Documentatie Israël (CIDI), heeft de burgemeester van Eindhoven besloten om een concert door twee extreemrechtse antisemitische Duitse bands niet te verbieden. Het betreft hier 'Rassenhass' en de in fascistische kringen populaire skinheadband 'Oidoxie'. De laatste groep bezingt Zyklon B, het gas waarmee miljoenen Joden zijn vergast. Dit concert dat volgens de landelijke antifascistische organisatie AFA als motto 'Rock tegen ZOG' (Zionist Occupation Government) heeft, mag dus toch doorgaan nota bene nog wel een dag voor de herdenking van de Kristallnacht.²⁵⁸

Omdat de Kroatische muziekgroep Thompson nazi-sympathieën aanhangt, is hun concert in Amsterdam-Noord wèl afgelast. Veel (3700) fans, die zelfs met bussen uit België en Duitsland kwamen, waren te laat ingelicht en kwamen dus tevergeefs.²⁵⁹ De burgemeester van Aalten heeft een gepland concert van organisator Blood and Honour eveneens verboden, omdat dit netwerk avonden promoot waarop extreemrechtse bands met nazisympathieën optreden.²⁶⁰ Michael Regener, de leider van de rechts-extremistische Duitse popband Landser, is wegens raddraaijerij tot drie jaar en vier maanden celstraf veroordeeld. De rechtbank in Berlijn achtte bewezen dat hij met zijn twee medemuzikanten nazi-propaganda heeft verspreid en zich aan opruiing schuldig heeft gemaakt. Zeker vier teksten op hun cd's wekken haat en geweld op.²⁶¹

De Poolse metal-band 'Infernal War' werd in mei 2018 de toegang ontzegd in popzalen te Tilburg en Amstelveen nadat zij in opspraak was geraakt in Groot Britannië wegens naziverheerlijking. Blijkbaar kan niet iedereen deze provocerende meningen waarderen.

De Nederlandse rapgroep Nieuwe Allochtone Generatie (NAG) zingt in hun lied Kankerjoden: 'Moslims weten dat de wereld binnenkort vergaat, jullie joden moeten weten dat ik jullie haat'. Deze 'cultuuruiting' gaat verder over doden van vieze Joden.²⁶² Neonazi's zien de 13-jarige blonde tweelingzusjes Lynx en Lamb als de ideale ambassadeurs van 'White Power'. Een van hun grootste fans is David, de voormalige leider van de Ku Klux Klan. Op hun T-shirts prijkt een breed grijnzende Smiley, die met kuif en snorretje in Hitler is veranderd. In hun liedjes verheerlijkt dit uit het Californische Bakersfield afkomstige duo nazi's als Rudolf Hess, Hitlers rechterhand en Amerikaanse racisten als William Pierce. Laatstgenoemde schreef het boek dat de Amerikaanse terrorist Timothy McVeigh inspireerde tot de bomaanslag in Oklahoma City in 1995. Hun notoire racistische moeder April droomt ervan om haar dochters tot racistische popsterren te maken en hun ster rijst momenteel.²⁶³

In Unterwasser (regio Sankt Gallen, Zwitserland) werden de Zwitsers onaangenaam verrast door rechts-extremistische liedteksten die ten gehore werden gebracht door o.a. de Duitse neonazirock van Stahlgewitter, Frontalkraft en Exzess.

Uiteindelijk kwamen niet de verwachte 800, maar 5000 bezoekers kwamen er op af.²⁶⁴ Op een middelbaar school/discofeest in Delft zag en hoorde ik zelf jongens heftig dansen op de eindeloos herhaalde tekst 'Sieg Heil'. Deze jongelui ontbrak het aan gezond historisch besef. En als zij zich wel bewust zijn van de herkomst van deze uitroep, dan hadden zij er blijkbaar geen moeite mee om bewust of onbewust te shockeren.

Omdat de beruchte sekteleider en racist Charles Manson (1934-2017) als singer-songwriter geen kans kreeg in de muziekwereld in Californië eind jaren '60, raakte hij zwaar gefrustreerd. Deze bewonderaar van Hitler kreeg mede inspiratie voor zijn racistische theorieën uit het in 1968 uitgebrachte White Album van The Beatles. Uit het langste nummer van de Beatles: acht minuten, waarin veel conversatie, muziekfragmenten en geluidseffecten in gebruikt werden om het geweld van een revolutie weer te geven Revolution number 9, putte Manson inspiratie. Met name in de tekst van het andere nummer van de Beatles Helter Skelter (een spiraalvormige kermisattractie) ziet hij een bevestiging van zijn voorspelling van een aanstaande botsing tussen zwart en blank. Als echter de aangekondigde confrontatie uitblijft in 1969 en met name de Black Panthers de schuld zouden moeten krijgen, besluit Manson het heft in eigen hand te nemen en geeft zijn sekteleiden de opdracht om zo wreed mogelijk mensen te gaan afslachten. Wegens betrokkenheid bij zeven moorden kreeg Manson in 1971 negen keer levenslang opgelegd. Op de laatste foto van hem is een hakenkruis op zijn voorhoofd te zien.

Veel jeugd zal waarschijnlijk niet de ernst en de realiteit van dit alles inzien, maar het puur onschuldig vinden. Maar de geestelijke wet 'Wie u (Jacob Israël) vervloekt, zij vervloekt en wie u zegent zij gezegend' (Gen.27:29, Jes.54:15) geldt en werkt. God, hemel, satan en hel zijn voor de meeste jonge mensen slechts onschuldige verzinsels. Met satan kun je anderen shockeren. Satan vindt ongeloof in hem prima, want dan kan hij ongestoord zijn destructieve werk doen. Hij laat zijn masker steeds meer vallen. Hij blijkt aanbeden te willen worden in ruil voor bijvoorbeeld beroemdheid. Helaas wordt hij onvoldoende serieus genomen. Vroeger werkte hij nog bedekt en anoniem, nu vraag je je af of hij zich nòg duidelijker kan manifesteren. In de zeventig en tachtiger jaren werden we opgeschrikt door de zogenaamde omstreden

8.7 'omkeertechniek' of 'terugspoeltechniek' ('backward masking').²⁶⁵

Een pop-encyclopedie²⁶⁶ verklaart: 'Backwards-recording is achterstevoren opnemen, een populaire studiotruc waarbij de band andersom op de spoelen wordt gezet. Als je de band daarna op de normale manier afdraait, hoor je muziek achterstevoren, wat een vervreemdend, psychedelisch effect geeft. In de jaren zestig meenden fatsoensrakkers dat bepaalde popmuziek demonische boodschappen bevatte als zij achterstevoren werd afgedraaid. Het gebruik van backwards-recording bereikte rond 1969 [sic] een hoogtepunt, na geruchten dat The Beatles op hun platen boodschappen hadden verwerkt waarin het overlijden van Paul McCartney zou zijn gemeld. Zo zou Strawberry Fields Forever eindigen

met de woorden 'Paul is dead!'. Dertig jaar later kon de Engelse onderzoeker Mark Lewisohn aan de hand van de originele studiobanden onomstotelijk vaststellen dat John Lennon hier had geroepen: 'cranberry sauce'. In de jaren tachtig neemt het achterwaarts opnemen opnieuw een hoge vlucht, nadat christelijke groeperingen zich druk gingen maken over vermeende satanische boodschappen op de platen van metalgroepen.' Hiermee is echter de onschuld nog niet bewezen.

Christenonderzoeker en apologeet J.I. van Baaren uit Nederland en een zekere christen-onderzoeker Yaroll uit Amerika brachten dit fenomeen aan het licht. Van Baaren haalde Yaroll aan die beweerde dat als rock-artiesten deze terugspoel- en vermomingstracks op hun LP's overnemen, de satanskerk dan een lucratief contract aanbiedt, dat naast geldelijke vergoeding de belofte inhoudt, dat als iemand in de sector waarin hij werkzaam is, iets van het occulte laat doorwerken, satan in ruil daarvoor bepaalde voorrechten verleent.

Sommige componisten hebben de bedoeling om het bewustzijn van de hoorders onbewust te beïnvloeden. Toenmalig staatssecretaris van der Reijden van volksgezondheid bevestigde dat wetenschappelijk voldoende is vastgesteld dat de omkeertechnieken het gedachtepatroon onbewust kunnen beïnvloeden. Zo gebruikten 'The Beatles' als een van de eersten de omkeertechniek in hun lied 'Ob-la-di, ob-la-da, live goes on, bra, la la la la, live goes on'. Omgekeerd zou dit worden 'Hi devil, he's devil' (hallo duivel, hij is een duivel).²⁶⁷ De groep 'Queen' (koningin) zong het lied getiteld 'Another one bites the dust' (nog een / een andere bijt in het stof) dat omgekeerd te horen geeft: 'Start to smoke marihuana' (begin met het roken van marihuana) en elders: 'satan mag geen beperkingen worden opgelegd'.²⁶⁸ Op het nummer van Black Oak Arkansas 'When electricity came to Arkansas' (toen elektriciteit in Arkansas kwam) hoort men op een onduidelijk klinkend gedeelte geschreeuw van de groep in nauwelijks verstaanbare woorden. Als dit deel in tegengestelde richting wordt afgedraaid, hoort men duidelijk: 'satan, satan, hij is god, hij is god', afgesloten met satanisch gelach.

Op het nummer 'Stairway to Heaven' (Trap naar de hemel) van Led Zeppelin hoort men 'er is nog tijd om een andere weg te kiezen'. Achterstevoren afgedraaid hoor je echter: 'Mijn dierbare satan, niemand anders baande de weg'.²⁶⁹ En achteruit gedraaid geeft dit ook te horen: 'Oh, I will sing because I live with satan' (O, ik zal zingen omdat ik met satan leef).²⁷⁰

Is de menselijke geest in staat om deze verborgen boodschappen te decoderen? De producenten van deze techniek blijken hiervan in elk geval wel van overtuigd! Zijn luisteraars dan niet immuun voor deze vorm van hypnose, sluikreclame en manipulatie van de menselijke geest? Naar aanleiding van zijn openlijke waarschuwingen hiertegen, ontving J.J. Frinsel sr. een brief van het genootschap van 'de tempel des doods': 'Publiceer niets meer over de praktijken van onze Heer Satan als uw leven u lief is. Probeer ook niet de erbij betrokken artiesten ervan te overtuigen dat ze er verkeerd aan doen om aan dit soort praktijken mee te werken, want wij hebben ons reeds geïnfiltreerd in de platenindustrie en kunnen zodoende

door allerlei moderne technieken de boodschap van Satan verspreiden en zo een hel op aarde creëren met Satan als enige Heer en Meester. Niets kan en niets zal ons stoppen bij deze voorname missie'.²⁷¹ Deze 'tempel des doods' was blijkbaar nogal aangesproken door de onthulling van deze vreemde omkeertechniek, wat bij hen resulteerde in satanische grootspraak. De echte waarheid verkondigt het lied: 'Heel het rijk der duisternis weet wie Jezus Christus is, Hij is de hoogste Heer!'.²⁷² Naar aanleiding van de beschuldigingen van stichting Moria, uitgever van de brochure '(Verborgen) gevaren in de popmuziek' (auteur J.I. van Baaren), sleepte de Satanskerk in 1985 deze stichting voor de rechter.

De Satanskerk voelde zich namelijk nota bene 'in eer en goede naam aangetast'. Ten onrechte zou de satanskerk maatschappij ondermijnend werken en jonge mensen aanzetten tot zelfmoord. De christen-advocaat van stichting Moria las echter voor uit de satansbijbel: 'Allen die in God geloven worden vervloekt'. Ook volgde een instructie hoe de satanist een vijand moet vernietigen.²⁷³ Hoewel de rechter het niet als zijn taak beschouwde een oordeel te geven over geschillen van levensbeschouwelijke aard, achtte hij st. Moria niet schuldig aan onrechtmatige uitlatingen ten aanzien van de eer en goede naam van de kerk van satan. De kerk van satan bleek bovendien geen rechtspersoonlijkheid toe te komen.²⁷⁴

Indien hier inderdaad sprake is van het bewust omkeren van de tekst, is het nog niet bewezen dat dit voor de mens schadelijk zou zijn. Een christen hoeft voor deze vreemde techniek niet bang te zijn. Immers 'Hij die in ons is, is meerder dan die in de wereld is' (Jac.4:7). We kunnen de duivel hier ook weer overschatten. Als we zo gemakkelijk te beïnvloeden zouden zijn, wat zou er dan allemaal aan negatieve, maar ook aan positieve dingen in ons onderbewuste brein rondspoken, als we wat we horen ook nog zouden omdraaien? Is de mens werkelijk zo gemakkelijk te manipuleren? Kan satan om de vrijheid van de mens heen om ja of nee tegen hem te zeggen, komt hij zomaar binnen zonder invalspoort?²⁷⁵ Bovendien: zouden anderzijds verholde positieve teksten, Bijbelteksten verpakt in zang en muziek, gaan leiden tot bekeringen van zondaars?

Wetenschappelijk onderzoeken van Vokey/Read en Schwarz bewijzen dat het kennelijk een 'hoax' zou zijn.²⁷⁶

9. Geleidelijke verandering

Waar loopt deze ontwikkeling van moderne muziek op uit? Popzanger Sting meent dat we aan het eind van de popmuziek en de rockmuziek zijn beland, in tegenstelling tot de gospelmuziek trouwens.²⁷⁷ De populaire muziek beweegt zich volgens hem in creatief opzicht in een eindeloze lus van hetzelfde. Revolutionair is rock 'n roll volgens hem al lang niet meer. De redding ligt in het verleden, vindt Sting die net een album uitbracht met liedjes van de Engelse componist John Dowland (1563-1626).²⁷⁸ Terug naar af dus? Of is de eindbestemming nog verder terug te traceren: de hel? Wordt de hierboven genoemde verborgen omkeertechniek nog toegepast? Waarom zouden ze, nu het publiek van openlijke satansaanbidding echt niet wakker blijkt te liggen. Integendeel, 'Thank you very

much for the darkness” (Ontzettend bedankt voor de duisternis) en ‘You’re in Hell’ (Je bent in de hel) waren vroeger teksten die alleen gebruikt werden bij hardcore party’s, maar zijn nu ook op de dance parade te horen.²⁷⁹

Steeds wijder en openlijker openbaart satan zijn ware aard: satan, de vorst der duisternis, is inderdaad de mensenmoordenaar van het begin.²⁸⁰ Zijn doel is het brengen van ongeluk, dood en verderf. De schitterende schepping van God wil hij zoveel mogelijk vernietigen. Satan probeert zoveel mogelijk mensen te vergiften met angst, haat, depressie, onverschilligheid, vernielzucht, onrust, chaos, wetteloosheid, emotieloosheid, het horen van stemmen, cynisme, hardheid, egoïsme, rebellie tegen God en medemensen, eenzaamheid, liefdeloosheid, en tenslotte (zelf)moord.

En vanaf zijn oorsprong is het er om te doen om zelf aanbeden te worden. Zijn tactiek lag in de geleidelijke, doch gestage decennia –lange infiltratie en in de misvorming en verruwing van de popmuziek.

Is het niet alarmerend en schokkend te constateren dat in betrekkelijk korte tijd er een geweldige verschuiving in acceptatie van muziek is opgetreden? Veel muziekgroepen, in deze verhandeling genoemd, bestaan al lang niet meer. Toch zijn ze een vermelding waard om de ontwikkeling in enkele decennia te kunnen waarnemen. Terwijl de heupswingende ‘King of Rock ’n Roll’ Elvis Presley (die na zijn dood nog als een god werd vereerd en postuum tientallen miljoenen dollars verdiende) in de Ed Sullivan Show slechts gefilmd mocht worden vanaf zijn heupen²⁸¹, is inmiddels niets te dol, dwaas, gevaarlijk of verboden. Elvis stond te swingen met zijn heupen, maar kwam niet van zijn plaats. De Beatles ook niet. Het hele idee van een zanger annex frontman die niet alleen zingt, maar ook over het podium heen en weer rent, is begonnen met Mick Jagger van de Rolling Stones. Zij waren de grote trendsetters. In 1967 verscheen van de Rolling Stones op een single ‘Let’s Spend the Night Together’ (Laten we de nacht samen doorbrengen).

Tijdens de promotie voor het eerste nummer in de Ed Sullivan’s tv-show wordt Mick Jagger gedwongen om de woorden te veranderen in ‘Let’s Spend Some Time Together’ (Laten we samen wat tijd doormaken). Het hek was van de dam, wat fataal werd voor schapen zonder herder. Dat er geen keurig gekapte musici compleet met stropdas meer optreden is niet alarmerend, maar wel dat het klimaat in de muziekwereld zodanig is veranderd dat openlijk de satan aanbeden wordt. Wie is zich deze geleidelijke doch gestage en dramatische ontwikkeling bewust? Wie ligt er van wakker? Het is tekenend dat protesten en waarschuwingen hiertegen nagenoeg ontbreken. Juist de geleidelijke verandering is zo verraderlijk. Wat voor de ene generatie schokkend is, is voor de volgende al acceptabel. Een kikker in een pan met heet water gegooid, zal eruit willen klauteren. Maar een levende kikker in koud water kun je rustig laten doodkoken...

10. Dood

Aan de volgende wrange vruchten is een dode boom te herkennen: toename van abortus bij tieners, buitenechtelijke kinderen, geslachtsziekten, zelfmoorden (de

groep 'Suicide Commando' spreekt voor zich) enz.. Je bewust, maar ook onbewust openzetten voor de satan is niet vrijblijvend. Demonen, satans handlangers, komen graag binnen om de macht over te nemen, zodat je een slaaf wordt van muziek, trance en drugs. Op die manier ben je een willig instrument in zijn macht. Je vlucht uit de realiteit de dood tegemoet. Niet verwonderlijk dat dergelijke muziek je agressief en destructief maakt. Vandalisme en geweld zijn een logisch gevolg. Dan is het ook logisch dat buschauffeurs van 'discobussen', die de discogangers in de kleine uurtjes richting huis moeten vervoeren, niet te benijden zijn. Muziek beïnvloedt immers je gedrag. Veel moderne muziek spiegelt de volgende boodschappen voor en communiceert het volgende: het ultieme geluk is losbandige seks, geweld, opstand, wetteloosheid, moord en suicide. De zin van het leven is er niet, alles is zinloos.

10.1 Promotie van de dood

Gealarmeerde vrouwen in Amerika brachten het toenemende aantal zelfmoorden en zwangerschappen onder tieners in verband met de inhoud van veel songteksten. Zij citeerden een deel van de tekst van de groep Metallica: 'I had lost the will to live, there is simply nothing more for me, I need the end to set me free, death greets me warm, I would just say goodbye' ('Ik had de wil om te leven verloren. Er is gewoon niets meer voor mij, ik heb het einde nodig om te worden bevrijd. De dood begroet me hartelijk. Ik neem daarom maar afscheid'). Het is echter een ernstig misverstand dat de dood de oplossing is voor dit teleurstellende leven. Ieder mens heeft eeuwig leven, alleen de vraag is waar dat zal worden doorgebracht (Dan.12:2). Madonna vroeg haar fans mee te zingen met 'I don't give a * if I go to hell'.²⁸² Zonder de Here Jezus wacht de afschuwelijke hel met eeuwige pijnigingen. Jezus sprak meer over de realiteit van de hel dan over de eveneens reële hemel en wij doen er goed aan dezelfde accenten te leggen. In dit leven valt de beslissing waar we in het hiernamaals zullen zijn. Satan wil aardse levens bekorten, opdat mensen minder kans krijgen het evangelie te horen zodat hij meer zielen zal kunnen meenemen naar zijn thuis: de hel. Pas dus op voor misleiding door de vader van de leugen, zoals de duivel ook wel wordt genoemd, om de dood als uitkomst omarmen. Voor een christen is de dood nog steeds een vijand, maar gelukkig wel een overwonnen vijand. De uit de dood opgestane Jezus is overwinnaar!

De 'Dead Kennedys' zongen 'I Kill Children'. Ik dood kinderen, ik houd ervan hen te zien sterven. Ik dood kinderen om hun moeders te laten huilen. Ik verbrijzel ze onder mijn auto en ik hoor ze graag gillen. Ik geef ze giftig snoep te eten en bederf hun Halloween. Ik dood kinderen, ik smak hun hoofden neer op de grond. Ik dood kinderen. Ik kan nauwelijks wachten op de uwe.'²⁸³

Een Gothic-Punkfeest in Delft heet niet toevallig 'Hades', het Griekse woord voor dodenrijk, en / of de Grieks-mythologische god van de onderwereld. De gothicbeweging is gericht op de duistere zijde van de menselijke psyche. Gothic probeert het duistere menselijke onderbewustzijn, dat wordt onderdrukt, te bevrijden en het een gezicht en stem te geven in het alledaagse bestaan. Ze wil de

samenleving confronteren met haar eigen innerlijke angsten en vrees. De grootste angst en vrees in het moderne westerse bestaan is het fenomeen van de dood. Omdat de dood het grootste taboe is, heeft gothic dat verheven tot het belangrijkste thema van de beweging. Hiermee gepaard gaan de fascinatie met de dood en het flirten met zelfmoord. Uit de verschillende interviews bleek duidelijk dat de dood en het verlangen naar de dood zeer belangrijk zijn voor de gothic-aanhanger. De grootste wens van een gothic-aanhanger is om de dood levend te kunnen ervaren, een 'levende ondode' te zijn. In dit kader past precies het lied 'Suicide' van de band 'Damned'.²⁸⁴ De 25 jarige Canadese gothic-fan Kimveer Gill voegde de daad bij het woord. Hij schoot op een campus van een middelbare school in Montreal de studente Anastasia (betekent opstanding!) DeSouza dood en verwondde negentien anderen. Helaas terecht gaf de gedode moordenaar zichzelf de naam 'engel des doods'. Volgens de politie blijkt uit zijn profiel (op de binnen de gothic-scene populaire website vampirefreaks.com²⁸⁵), dat hij geobsedeerd was door geweld en de dood. Zijn favoriete game was Super Columbine Massacre, een internetspel dat gebaseerd is op het bloedbad op een middelbare school in de Amerikaanse plaats Columbine in 1999.²⁸⁶

De Amerikaanse thrashmetal- en hardcorepunkband Suicidal Tendencies zong 'Ik ben het leven zat – het is walgelijk / misselijk makend en vermoeiend- het kan niemand iets schelen / ben ziek van mezelf –wil niet leven / ik ben het leven zat – wil sterven / zelfmoord is een alternatief.'

Op de plaat van de groep Macabre genaamd Murder Metal (we kenden al deathmetal) staan seriemoordenaars centraal zoals godfather Jack The Ripper, Jerry Brudos (wiens fetisjisme voor vrouwenschoenen hem tot moordende dief en verkrachter maakte), The Werewolf Of Bedburg (Peter Stubb, een kannibaal die een mens en dier met zijn tanden aan stukken reet) of Fritz Haarman (een slager die zijn slachtoffers tot worst verwerkte om die vervolgens doodleuk aan nietsvermoedende klanten te verkopen).²⁸⁷ De duivel gaat inderdaad rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden (1Pet.5:8). Het gaat de kant op van Openb.12:12: 'Wee de aarde en de zee, want de duivel is tot u neergedaald in grote grimmigheid, wetende dat hij weinig tijd heeft'. De groep '999' hersenspoelt de luisteraars door het 42 minuten (!) durende lied 'Homicide' (moord, doodslag) te vertolken, waar slechts dit ene woord wordt gehoord.

10.2 Dood publiek

Tijdens concerten van de Rolling Stones, die ook over de duivel zongen, ontstond chaos waarin mensen zijn afgetuigd en zelfs doodgestoken. Overal waar deze band in 1964 in Europa speelde, braken rellen uit.

Volgens de burgemeester van Cincinnati hadden fans van de Britse rockgroep 'The Who' voor een concert urenlang bij een van de deuren gewacht, de tijd dodend met het gebruik van alcohol en marihuana. Toen een groepje de deur forceerde, raakten de overigen buiten hun zinnen. Tenminste elf jonge mensen zijn in het gedrang gedood en zeven anderen ernstig gewond. Het concert ging desondanks door, want afgelasting zou voor de duizenden andere hysterische fans tot een opstand

kunnen leiden.²⁸⁸ Dat popconcerten vaker geëindigd zijn in de dood bleek weer in de nachten van 16-17 (21 doden in een nachtclub in Chicago) en 20-21 februari 2003, ook in de VS. Toen stak de heavy metal-band 'Great White' vuurwerk aan in een nachtclub in West Warwick op Rhode Island. Door brand en paniek kwamen zeker 97 mensen om en raakten ongeveer 160 bezoekers gewond. Vijf jaar van House-gebeuren in Engeland leverde 120 doden op.²⁸⁹ House- feestgangers die na een nacht hossen onder invloed van keiharde muziek en vaak bovendien van pepmiddelen, op weg naar huis zijn, vormen een gevaar voor zichzelf en anderen op de weg.

In 1992 waren er wereldwijd geen gewonden noch doden tijdens pop- en rockconcerten. In 1999 waren er echter meer dan 20.000 gewonden en 70 doden.²⁹⁰

Binnen een week na de plotselinge dood van Michael Jackson in juni 2009 beroofden al zeven ontroostbare fans zich van het leven. De Love Parade was een populair rave- en techno-festival dat veel bezoekers trok uit binnen- en buitenland (800.000 tot 1 miljoen). Van 1994 tot 2001 was het evenement het grootste techno-evenement ter wereld. De parade vond van 1989 tot 2006 plaats in Berlijn. Van 2007 tot 2010 vond de parade in het Ruhrgebied plaats, telkens in een andere stad. Voor de Love Parade van zaterdag 24 juli 2010 in Duisburg, waarbij als gevolg van massapaniek in een tunnel 21 mensen tragisch de dood vonden, werd een officieel bezoekersaantal van 1,4 miljoen opgegeven. Maar volgens de politie is 300.000 een meer realistische schatting. Niettemin blijken massabijeenkomsten veiligheidsrisico's te kennen. Op klassieke concerten komt minder massaal en veel rustiger publiek af. Het is mij niet bekend, dat genoemde fatale incidenten zich hebben afgespeeld bij uitvoeringen van klassieke muziek. Muziekhappenings van moderne muziek lopen meer risico op een of meerdere fatale ongelukken.

10.3 Dode artiesten

'I hope I die before I get old' (Ik hoop dat ik sterf voordat ik oud word), zong Roger Daltrey van The Who in 'My Generation' (1965). Deze wens van de inmiddels bejaarde Daltrey (geboren in 1944) is dus niet in vervulling gegaan. Rock-'n roll zette zich af tegen ouderen en flirtte met gevaarlijk leven. Een aantal rockmuzikanten stierf voortijdig.²⁹¹ Dit wordt bevestigd door onderzoekster Dianna Kenny van de University of Sydney. Zij onderzocht de sterfleef tijden van meer dan 12.000 popmuzikanten, die sinds 1950 overleden. Haar conclusie was dat popsterren zo'n 20 tot 25 jaar jonger sterven dan de rest van de bevolking. Als doodsoorzaken noemt zij ongevallen, zelfmoorden en moordpartijen.²⁹² Dit wordt door de volgende feiten onderbouwd:

De Nederlandse zanger, kunstschilder, pianist, acteur en dichter Herman Brood onderscheidde zich door zijn herkenbare zangstem en muzikale diversiteit. Hij was de Nederlandse belichaming van de zogenaamde Seks, drugs en rock-'n-roll. (een variatie op 'Wein, Weib und Gesang') Nadat verscheidene pogingen om af te kicken geen succes hadden gehad, sprong Brood als eeuwige vrijbuiters de dood tegemoet vanaf het dak van het Amsterdamse Hilton-hotel.

De hoes van het album 'Abattoir' vertoont een man die een vrouw tegen zich aandrukt met in zijn ene hand een lang mes en in de andere een vleeshaak.²⁹³ Ozzy Osbourne, die bijna verongelukt is toen zijn squad bike (opgevoerd tractortje) bij hoge snelheid over de kop vloog²⁹⁴, verkondigt de jeugd in 'Suicide Solution' (zelfmoordoplossing) dat zelfmoord de enige uitweg is. Cynisme en troosteloosheid leidde bij Kurt Cobain van Nirvana tot zelfhaat, waarna hij zelfmoord pleegde.²⁹⁵ Ex-Beatle John Lennon werd op 8 december 1980 te New York doodgeschoten door zijn grootste fan Mark Chapman en is waarlijk niet de enige popmusicus die gewelddadig aan zijn eind kwam. Een zanger die zich tooide met de naam 'Dead' van de Noorse metalband Mayhem (rotzooi, herrie) pleegde in 1991 zelfmoord. Twee jaar later vermoordde de bassist de gitarist met 23 messteken.²⁹⁶

Om te 'ontstressen' grijpen velen naar drank en drugs. Maar in plaats van de enorme druk om te presteren te verlichten, krijgen ze er een fors probleem bij. Een bijzonder talent brengt artiesten rijkdom en roem en die verslinden hen daarna in een draaikolk van zonde, verslaving den dood. Rijk en beroemd worden bleek velen niet gelukkig te maken, want hoewel zij de wereld wonnen, verloren zij zichzelf. Een superster blijft daarin zelf verantwoordelijk. Ruim 604 rocksterren blijken de leeftijd van gemiddeld slechts 42,4 jaar te hebben bereikt. Hiervan stierven minstens 65 aan drugs, 49 pleegden zelfmoord, 28 werden vermoord en 12 stierven door overmatig alcoholgebruik.²⁹⁷ Opvallend veel popmusici, maar ook minstens twaalf rappers die door moord gemiddeld slechts 26 jaar werden²⁹⁸, stierven dus een vroegtijdige dood.

Op de dodenlijst staan onder veel anderen Jimi Hendrix en Janis Joplin, die beiden aan drugs zijn overleden. Het rapport van de lijkschouwer gaf te kennen dat het lichaam van Joplin door de geslachtsziekte syfilis was verteerd. Volgens eigen zeggen wilde ze een leven leiden met veel verschillende drugs, stoned worden, vrijen en een hoop lol trappen. Ze wilde alleen maar een beatnik²⁹⁹ zijn.³⁰⁰ Ook haar leven eindigde al vroeg op tragische wijze. De wereldsuperster Michael Jackson stierf in 2009 op slechts vijftigjarige leeftijd aan een hartstilstand, te wijten aan een fatale hoeveelheid van het narcosemiddel propofol en twee andere kalmeringsmiddelen tegen slapeloosheid, die werden toegediend door zijn lijfarts, die doodslag ten laste kan worden gebracht.

De 38-jarige Paul Gray, bassist van de gemaskerde metalband Slipknot is op 23 mei 2010 overleden door een combinatie van drugs, medicijnen en hartziekte. Het laatste album van deze band, All Hope Is Gone en dateert uit 2008.

De tragische lijst is verlengd met de namen van Amy Winehouse, die in september 2011 ten onder ging aan vooral drank, en met Whitney Houston, die in februari 2012 bezweek onder sterke drank, slaapmiddelen, heroïne en cocaïne. Zij werden respectievelijk slechts 27 en 48 jaar.

'Popprofessor' Tom ter Bogt aan de universiteit van Utrecht bevestigt dat veel beroemde popartiesten vroeg en ook slecht aan hun einde zijn gekomen door

drugs, drank en moord, en concludeert dat wie beroemd wil worden er rekening mee moet houden dat hij niet oud wordt.³⁰¹ Het zijn sterke benen die de weelde kunnen dragen. Velen ontdekken te laat dat aan de zonde een maximale prijskaart hangt.

11. Christelijke muziek

11.1 Wat is christelijke muziek?

Van de dood naar het leven. Een verschil van dag en nacht is de christelijke muziek. Vele musici ontvingen eeuwig leven doordat zij christen zijn geworden³⁰², en zingen daarover. Met name jodendom en christendom worden door zang en muziek gekenmerkt. Het onderwerp muziek komt 839 keer in de Bijbel voor en is dus blijkbaar heel belangrijk.³⁰³ In het Nieuwe Testament vinden we slechts een handvol teksten over muziek met of zonder zang.³⁰⁴ Muziek mogen we dus geen dominante en nog minder een prominente rol laten spelen. Menige christen is in de valkuil gevallen dat hij in feite de aanbidding (smuziek) ging aanbidden. Maar is rockmuziek in allerlei variaties vanuit christelijk optiek op zich verkeerd? Is het een kwestie van smaakverschil? Is elke muziekvorm inderdaad slecht noch goed?

De in opspraak geraakte jongerenkerk 'Gods Pleasure' in Utrecht verdedigde het standpunt dat iedere muziekstijl, ieder ritme en ieder effect door God geschapen is en dat 'gospel house party's per definitie mogelijk (moeten kunnen) zijn'.³⁰⁵ Onder de noemer van het hoofdstukje 'Welke mogelijkheden zijn er om de kerkelijke viering persoonlijke rituelen mee te geven?' geeft het bisdom van 's-Hertogenbosch onder meer dit antwoord: 'Profane maar ook kerkelijke muziek via geluidsdragers (cd's en dergelijke) behoort niet tot de mogelijkheden tijdens een kerkelijke uitvaart, omdat dit niet in de kerkelijke liturgie past. Hierover is vaak discussie. De Kerk vraagt ook hier haar keuze in deze te respecteren'.³⁰⁶ Dit standpunt wordt echter bekritiseerd door bijzonder hoogleraar Muziek en Christendom Martin Hoondert, want volgens hem behoort de beleving van de gekozen muziek de doorslag te geven. Belangrijke waarden van jongeren zitten volgens hem verpakt in popmuziek. Als die muziek iets zegt over de overledenen en de nabestaanden troost geeft, past dat bij een uitvaartdienst.³⁰⁷ Zo wil hij dus alle muziek sanctioneren. Moeten we kiezen tussen cultuurmijding of cultuurwijding? Volgens de met een vliegtuig verongelukte christen-zanger Keith Green, is niet het volume, noch het ritme, noch bepaalde composities bepalend, maar de G/geest.

Jan-Paul Lucas, alias Grimbold, drummer van de christelijke black metalband Slechtvalk, is het hier mee eens: 'Het gaat niet om muziek op zich, die is niet fout of goed, maar om wie er áchter de muziek zit!'.³⁰⁸

Gaat het om zelfverheerlijking, het aanbeden worden als een idol (afgod dus!), of gaat het om de Persoon voor Wie wordt gezongen? Muziek op zich is net zo neutraal als een mes.³⁰⁹ Daarmee kun je creatief en constructief werken, maar ook destructief en moorddadig te keer gaan. Er is zoiets als heilig voor God

dansen, zoals bijvoorbeeld koning David deed bij het binnenhalen van de ark³¹⁰, maar ook wellustig dansen vanuit het vlees. De houding en het motief van het hart is dus bepalend. Luther, Bach, John en Charles Wesley, Moody en het Leger des Heils (William Booth)³¹¹ namen veel volksliedjes en zelfs populaire drinkliederen over en veranderden de teksten. Deze godsmannen waren het onderling oneens over muziek. In tegenstelling tot Luther vond Calvijn zelfs een orgel te werelds en daarom verwerpelijik.

De melodie van het bekende Lutherlied 'Een vaste burcht...' is oorspronkelijk van een straatlied geweest. Christenen pasten zich dus aan bij de cultuur, maar handhaafden het onopgeefbare evangelie. Wereldse muziek werd dus geheiligd of gesanctioneerd en in dienst gesteld van het evangelie. De tango stamt trouwens uit de Argentijnse bordelen en de ragtime (voorloper van de jazz³¹²) uit de bars van Harlem. Welke christen ligt van deze duistere afkomst wakker? Het drumstel noemen sommige christenen een duivels instrument, omdat heidense volkerentrommels gebruiken bij occulte rituelen en afgodendienst. Percussie-instrumenten zijn wel in de lofprijzing van God te gebruiken, getuige de in de Bijbel genoemde tamboerijn en bekkens of cimbalen. Christenen die uit een dergelijke afgodencultuur stammen, kunnen echter toch beter dit slagwerk vermijden. Een grote barrière voor moslims om christen te worden is vaak de cultuur in de gemeentes in Guinée Bissau, die vooral bepaald wordt door de animistische achtergrond van de gelovigen en door westerse gebruiken.

Bijvoorbeeld het gebruik van drums en de soms luidruchtige diensten ervaren moslims als oneerbiedig. Tam-tams zijn in hun ogen verbonden met oude heidense praktijken. Interessant genoeg wezen 30 jaar geleden onze evangelische voorgangers alhier het gebruik van drums in de kerk nog om diezelfde reden af.³¹³ Negrospirituals, die voortkwamen uit heidense, extatische dansen uit het oude Afrika, zijn omgebogen ten dienste van het evangelie.³¹⁴ Zelfs het kerkorgel werd na de reformatie gezien als een 'duivelse fluitkast', die niet in een kerkdienst thuishoorde. Vervanging van de vertrouwde voorzanger door een orgel, kostte vaak veel moeite. Psalm 150 zingen met het inmiddels ingeburgerde pijporgel is makkelijker, dan het doen wat in deze oeroude psalm staat: God loven met snaar-slag- en blaasinstrumenten en zelfs met dans. Met dezelfde instrumenten kun je ook een afgod dienen (Daniël 3!).

Christelijke popmuziek is niet een apart sub-genre, maar niets anders dan popmuziek gemaakt door een christen, stelt H. Rookmaker.³¹⁵ 'Het is niet toegestaan die en die melodie te zingen? Jazeker! Wereldse muziek, zegt u? Behoort aan de duivel, hè? Nou, als dat zo was, zou ik hem ervan beroven, want hij heeft geen recht op welke noot van de toonladder dan ook. Hij is een dief! ... Elke noot en elke wending en elke harmonie is goddelijk en behoort ons toe. ... Dus heilig nu eens en voor altijd jullie stemmen en instrumenten. Pak jullie harpen en orgels en fluiten en violen en piano's en drums en al het andere dat

muziek kan maken! Bied het God aan en gebruik het om alle harten rondom jullie vrolijk te maken voor de Heer!' aldus William Booth.³¹⁶

'Alles wat God geschapen heeft (dus ook de onreine dieren) is goed en niets daarvan is verwerpelijk als het met dankzegging aanvaard wordt: want het wordt geheiligd door het woord van God en door gebed', stelt Paulus in 1Tim.4:4. Van op zich onreine spijzen mag je dus toch genieten, mits je geen aanstoot geeft aan je broeder (1Kor.8). Hier kunnen we een parallel met de muziek trekken. We kunnen zelfs verder gaan door te stellen dat de Schepper van alle muzikale mogelijkheden geen geheiligde stijlen kent. Geen enkele stijl is bij voorbaat verworpen, noch gevrijwaard voor gebruik ten kwade.³¹⁷

En de modernere zanger Larry Norman vroeg zich af: 'Why Should the devil Have All the Good Music?'.³¹⁸

Satanisten hebben agressief geroepen tegen de christelijke black metalband Slechtvalk: 'God vindt het niet goed dat je deze muziek [black metal] maakt, dit is onze muziek'.³¹⁹ De Noorse christelijke black metalband Antestor, evenals tientallen andere bands, combineert die 'duivelse' muziek met christelijke teksten waarin de duisternis wordt overwonnen.³²⁰ Een aantal metal-prominenten heeft zich bekeerd tot het christendom. In de naar Zweeds voorbeeld gedrukte 'Metalbijbel' staan daarom ook interviews met onder andere Nicko McBrian (Iron Maiden), Brian Welch (Korn), Neal Morse (Dan Spitz (Anthrax), Alice Cooper en Dave Mustaine (Megadeth)³²¹. Als zij metalmuziek sindsdien hebben afgezworen, zou dat er wel duidelijk bij vermeld staan. Is deze muziek met het christelijk geloof te rijmen?

11.2 Een getuigenis

'Christelijk thema-gericht spreker' Jaïr Sagström was fervent metalhead³²² en juist toen hebben veel bands hem geholpen om zijn geloof te vinden. Bands als Stryper, Believer en Bloodgood hebben hem geïnspireerd om op zoek te gaan naar de bovennatuurlijke realiteit en de relevantie van de Bijbel en Jezus Christus. Hun muziek en teksten bevestigden op een 'coole' en 'relevante' manier de bovennatuurlijke dingen die hij als tiener ervoer toen hij opgroeide. De Metal Bijbel (concept uit Zweden) mag dan duister en morbide ogen, het draait pagina voor pagina toch om het meest positieve verhaal in de wereld geschiedenis. Het is een geïllustreerde uitgave op zakformaat en combineert het Nieuwe testament met interviews.³²³ Jaïr Sagström staat bekend om zijn radicale manier van evangeliseren binnen de huidige (jongeren)cultuur. Jaïr heeft een passie voor muziek en gelooft dat ook in de popcultuur Jezus centraal hoort te staan.

Jaïr is ook oprichter van Stichting Reck, bekend van de Metal Bijbel en Speaker Union (geestelijke en praktische ondersteuning voor christelijke artiesten in de muziekindustrie). Verder is hij bekend als jurylid van de Grote Prijs van Nederland en panellid van de Muzikantendag. Bij Youth Alive is Jaïr verantwoordelijk voor het boeken van bands voor Opwekking. Hij pleit ervoor om ook deze muziekstijl tot

Gods eer te gebruiken: 'Begin 2007 zei de Wereldraad van Kerken dat MTV en de westerse samenleving en haar popcultuur de grootste bedreigingen waren voor het christendom. Wij Christenen hebben onze invloed op de hedendaagse popcultuur vrijwillig ingeleverd. We hebben tegen de duivel gezegd: 'Neem jij het maar. Wij doen er toch niks mee'. Vervolgens hebben we ons teruggetrokken in onze eigen veilige kastelen binnen ons eigen christelijke wereldje. Wat overblijft, is een leemte in de clubs, die gevuld wordt door niet-christelijke muzikanten en artiesten. Zij nemen de ruimte om hun liedjes, kunsten, toneel, film waarin zij de wereld beschrijven en hoe zij 'm zien, te kunnen spelen. En wij christenen? Wij laten het toe! Wij zingen in onze kerken dat de aarde van God is en al wat daarin is. Maar terwijl we het zingen, laten we de popcultuur links liggen. Dood en doodzonde'.³²⁴ <http://www.relevantzijn.nl/Sprekers.html#Jair>

11.3 Moderne christelijke muziek

Elke muziek, vocaal en instrumentaal, kan een middel in Gods hand zijn, mits de musicus zich totaal en dus onverdeeld aan God heeft toegewijd. Een slecht hart kan het heiligste perverteren.³²⁵ Nieuwe muziekstijlen konden en kunnen wel vaak rekenen op veel weerstand van de traditionele kerken. Ongeacht of vernieuwing ook verbetering is, roept iets nieuws altijd tegenstand op. De macht van de traditie is immers sterk. Maar waarom lopen steeds christenen de wereld achterna in plaats van origineel te zijn? Door zang en muziek is en wordt de boodschap van het evangelie verspreid. Allerlei christenmuzikanten³²⁶ hebben allerlei muziekstijlen hiervoor gebruikt. Waarom zouden we de progressieve oproep 'Zingt de Here een nieuw lied'³²⁷ niet laten slaan op de stijl? Onder andere door onze creativiteit lijken wij op onze Creator, en mogen Hem ook hiermee dienen en bejubelen. Christelijke hardrockgroepen als 'Stryper' (naam afgeleid van Jes.53:5) en 'REZZ' (voorheen 'Resurrection Band'(Opstandingsband)) 'The Crucified' (De Gekruisigde), 'Deliverance' (Bevrijding), 'Believer' (Gelovige), 'Mortification' (Versterving), 'Die Happy' (Sterf gelukkig), 'Guardian' (Wachter), 'Bride' (Bruid), 'Whitecross' (Witkruis), 'The World Wide Message Tribe' (De wereld wijde boodschap stam), 'MIC' (Men in Christ) (Mannen in Christus), 'Delirious' (uitzinnig) bestaan, maar hebben zo ook bestaansrecht.

De christelijke metalband Stryper was Gods middel in de bekering van Kees Kraayenoord. Kees was een van de sprekers op de EO- jongerendag in 2005 en is zanger en tevens muziek- en aanbiddingsleider in dienst van de Meerkerk, een evangelische kerk in Hoofddorp.³²⁸ Met hiphop kun je evangeliseren, getuigt Matthijn Doekes, alias de 'witte reus'.³²⁹ Sorteert het effect? Na zo'n 40 jaar 'christelijke' rockmuziek blijkt echter weinig of geen Bijbelschoolstudent of zendeling hierdoor tot bekering te zijn gekomen.³³⁰ Dit valt echter moeilijk te meten. 'Black metal is net zo min per definitie antichristelijk als kerkorgelmuziek per definitie christelijk is. Het hangt af van degene die het maakt'. 'De introductie van het drumstel destijds betekende volgens velen ook het einde van de kerk. Ik denk dat we over een paar jaar moeten lachen als iemand zegt dat black metal van de duivel

is. Het is gewoon nog wat nieuw voor veel christenen', stellen twee christelijke Noorse black-metalband leden.³³¹

Tenslotte moeten we de valkuil vermijden door te veronderstellen dat een popzanger/musicus niet van gedachten zou kunnen veranderen. Onder deze kostbare mensen zijn er die zich hebben bekeerd tot Jezus Christus. Een van de voorbeelden is de punkzangeres Nina Hagen.³³²

12. Hoe deze moderne muziek te beoordelen?

Door de complexiteit valt het beslist niet mee om snel en eerlijk een oordeel te vellen over goede en slechte muziek. Deze verhandeling over moderne muziek laat bewust niet alleen de modernste muziek de revue passeren. Om de ontwikkeling in decennia te kunnen waarnemen moet ook de wat oudere moderne muziek beschouwd worden. Inderdaad: veel genoemde popgroepen bestaan al niet meer. Wel zijn zij een schakel geweest in een verontrustende ontwikkeling. De meningen van christenen over moderne muziek lopen uiteen. Grenzen worden op verschillende plaatsen getrokken. Wat de een toelaatbaar vindt en ervan geniet, verfoeit de ander. Meestal wordt erkend dat waarschuwingen voor met name black metal op zijn plaats zijn. Johan van Heuven werd beheerst door heavy metalmuziek.

Na zijn bekering heeft hij er radicaal mee gebroken, maar zegt nog steeds hardrockfan te zijn. 'Maar nu luister ik naar christelijke artiesten, zoals P.O.D. en Pillar. Ook daarin wordt geschreeuwd. Maar muziek is emotioneel en hierin schreeuwen de zangers naar God'.³³³

Wat is de visie van het orthodoxe jodendom op de muziek?³³⁴ Zij kennen de muziek uit het oude testament als een integraal deel van de tempeldienst. Hieruit kan men opmaken dat muziek een bijdrage kan leveren tot een spiritueel gevoel. Het tegenovergestelde is dan ook mogelijk. Muziek kan de gedachten van een mens langzaam maar zeker van richting laten veranderen. Kosjere muziek is dan ook bedoeld om dat gevoel van spiritualiteit te verkrijgen, al is het maar een klein beetje. Muziek die niet die bedoeling heeft is niet kosjer. Dit is inderdaad nogal subjectief, en gaat het hier om een 'vingertoppengevoel'. Hiervoor zijn dus geen objectieve maatstaven. Het jodendom kent geen verboden muziekstijlen, maar aangezien in bepaalde muziekstijlen de bedoeling per definitie negatief is, zou je die als verboden kunnen zien. Neutrale muziek bestaat wel.

12.1 Onheilige muziekstijlen?

De Afrikaanse musicus en muzikethnoloog Massamaesso Edjatefai stelt echter dat er wèl ritmes zijn die je als christen niet kunt gebruiken omdat ze occult zijn.³³⁵ Hij heeft hierin medestanders. Tien jaar draaide Henk van Zon als diskjockey in de popscene mee, maar nu wijst hij rockmuziek resoluut af: 'Zogenaamde christelijke rockmuziek kan onmogelijk op zichzelf staan, losgekoppeld van de oorsprong en de geschiedenis van de rock. Het is en blijft een tak aan de stam van satanische

rockmuziek en wordt door dezelfde geest geïnspireerd en beheerst'. Later heeft van Zon al bij het verschijnen van deel 2 afstand genomen van Schnoebelen's opmerking "dat rockmuziek in zichzelf kwaadaardig is en dat christelijke artiesten die dit voor evangelisatie gebruiken per definitie verkeerd bezig zijn". Van Zon heeft hiervoor geen bewijzen kunnen vinden!³³⁶

Ex-diskjockey Koos de Jong heeft eveneens radicaal gebroken met zijn oude liefde. Tot zijn bekering in 1984 was hij lange tijd diskjockey en verslaafd aan popmuziek, drank en porno. Volgens hem bestaat er geen onschuldige popmuziek, want 'popmuziek en het leven met de Heere Jezus kunnen ábsoluut niet samengaan. Je kunt niet twee heren dienen'.³³⁷

Een zendingsechtpaar vertelde hoe inboorlingen in Kalimantan op 'christelijke' rockmuziek reageerden. Ze zeiden: "Waarom roepen jullie de boze geesten op met jullie muziek?" Ze herkenden dezelfde opwindende werking, waardoor ze vroeger met duistere, demonische machten in contact waren gekomen.³³⁸ ... Is het mogelijk dat er geestelijke rockmuziek bestaat?

Een bekeerde rockmuzikant antwoordde met een tegenvraag: is er dan geestelijke porno mogelijk?³³⁹ Rockmuziek is specifiek ontworpen met het doel om gezinnen te ontwrichten en de maatschappij te ruïneren. Niet alleen legt het de bijl aan alles wat goed en eerbiedwaardig is, maar tevens beschadigt het de toehoorders in lichamelijke zin: emotionele instabiliteit, hersenbeschadigingen en soms zelfs geestesziekten. Dit is te wijten aan de beating: syncope, polyritmiek en de dissonanten.³⁴⁰

Tekstdichter en componist van diverse opwekkingsliederen Charles Groot, verbaast zich echter erover dat op evangelische festivals en muziekmanifestaties alle stijlen van de popmuziek te horen zijn. Hij treft daar dezelfde muziekbeleving en 'het uit je dak gaan' voor artiesten aan. Hij gebruikt in dit verband een variant van Zacharia 4:6: "niet door decibels, niet door virtuositeit, maar door mijn Geest zal het geschieden".³⁴¹ Jaap en Zwaantje Kooij, evangelisten en gemeentebouwers in Australië en later leiders van de stichting 'Hij leeft', hebben vooral jongeren op hun hart.

Om hen met het evangelie te bereiken, gebruiken zij niet iedere muziekstijl, geen House bijvoorbeeld. Juiste woorden mogen niet samengaan met de verkeerde muziekstijl, en juiste muziek niet met verkeerde woorden. Ook kan men volgens dit echtpaar woorden en muziek hebben die beide niet goed zijn.³⁴²

Muziek door niet-christenen gemaakt is niet per definitie verwerpelijk. We mogen best genieten van dergelijke kunstenaars, evenals van seculier vakmanschap van loodgieter tot chirurg. Moderne muziek afschrijven omdat ze alleen modern is, is te kortzichtig. 'Daarbij heb ik - ondanks allerlei vragen - liever te maken met een tiener die 'uit zijn dak gaat bij Toby Mac' en 'radicaal voor Jezus wil leven', dan met een heel paars kabinet dat de Mattheüs Passion uitzit, zonder ooit te buigen voor de gekruisigde'.³⁴³ In iedere opwekking werd en wordt er eigentijdse muziek gecomponeerd en zijn teksten geschreven. We mogen geen is- gelijk-teken

plaatsen tussen eigentijdse muziekstijlen en wereldgelijkvormigheid. De inhoud blijft, als het goed is, hetzelfde, terwijl de verpakking gewijzigd kan worden. Zo wordt ook telkens weer de Bijbel vertaald, niet omdat de Bijbel zelf veranderd is, maar wel onze levende Nederlandse taal. Oude woorden sterven af, en nieuwe komen er bij. Als we dit niet aanpassen, werpen we onnodig een drempel tot verstaanbaarheid op.

Gelukkig is niet alle moderne muziek destructief en nihilistisch. Er is een combinatie van muziek en engagement. In de jaren zestig droegen veel artiesten hun politieke betrokkenheid uit op hun platen en op het podium. Dit engagement kreeg een nieuwe dimensie op 1 augustus 1971 met het door George Harrison georganiseerde Concert For Bangla Desh in New York ten behoeve van de hongerende bevolking in het jonge Aziatische land. Bekende soortgelijke initiatieven zijn het No Nukes-festival eind jaren zeventig, dat zich richt tegen de nucleaire wapenwedloop, en het door Paul McCartney georganiseerde Concert For Kampuchea. Halverwege de jaren tachtig nam Bob Geldof het initiatief voor Live Aid. Naar aanleiding van Bob Dylan tijdens Live Aid werd door onder meer Willie Nelson het initiatief genomen tot een soortgelijk festival t.b.v. de Amerikaanse boeren, Farm Aid, dat vervolgens jaarlijks herhaald wordt. Er ontstond een ware hausse in dit soort liefdadigheidsfestivals: Drug Aid (april 1986, Los Angeles), Comic Relief (april 1986, Londen), Self Aid (1986, Dublin), Tsjernobyl Aid (mei 1986, Moskou), enz.. In de jaren negentig verflauwde het engagement, maar de aanslag op de Twin Towers in New York op 11 september 2001 leidde weer tot een reeks van gelegenheidsconcerten.³⁴⁴ De band U2 (Bono) is politiek actief voor de mensenrechten en steunt vele goede doelen, onder andere door benefietconcerten en inzamelingsacties. Seculiere popartiesten hebben bijbelse teksten en ideeën in hun liederen opgenomen. Deze zijn terug te vinden op de website www.muzekbijbel.nl.

Geef niet alleen je oren maar ook je ogen de kost. Je uiterlijk zegt zeker iets van je innerlijk. Maar pas op. Een keurig geklede en gekapte heer hoeft om zijn outfit helemaal nog geen christen te zijn. Hij kan evengoed een gelikte wereldse figuur zijn. Johannes de Doper, excentriek gekleed, was echter wel een profeet van God. En trouwens: beter langharig dan kortzichtig. Ronald Koops stelt: het fundamentele verschil tussen wereldse popmuziek en christelijke popmuziek is niet dat de muziek anders is, maar dat de maker van die muziek anders is. Eigentijdse gospelmuziek is wel werelds, maar niet wereldsgezind. Nogmaals: muziek- instrumenten kunnen zoveel tot eer van God (Psalm 150) als voor de aanbidding van een afgodsbeeld (Daniël 3) gebruikt worden. Christelijke artiesten mogen zich misschien hetzelfde kleden als hun ongelovige collega's, maar ze hebben geen erotische of gewelddadige uitstraling, of een doe-maar-lekker-waar-je-zin-in-hebt-imago.³⁴⁵ Van Zon stelt: 'Het is de gerichtheid van je hart die de 'lading' van je muziek bepaalt!'³⁴⁶ Hij geeft de volgende tip: 'De meeste bands hebben hun eigen site, waar je al heel snel een indruk kunt krijgen van waar zo'n band voor staat. Lees de teksten van hun nummers, eventueel samen met je kinderen'.³⁴⁷ Wat is de

boodschap, welke sfeer ademt het uit, lees de (auto)biografie, uitspraken en songteksten van de band of popartiest om vast te stellen of de artiest echt christen is. Het belangrijkste criterium is echter de vraag hoe deze muziek mijn relatie met Jezus beïnvloedt. Verder pleit van Zon ervoor om te bidden voor die bepaalde favoriete popartiest, want dat is het grootste geschenk dat je een hem of haar kunt meegeven.³⁴⁸

Jef Vriens waarschuwt toch tegen christelijke rockmuziek, omdat men dezelfde middelen gaat gebruiken van anderen: lawaai, harde muziek en vooral de wijze van spelen van ritme.³⁴⁹ Ook Norbert Lieth verwerpt en waarschuwt rockmuziek radicaal vanuit christelijk standpunt: 'Rockmuziek is vanwege haar stijl niet neutraal en dan laten we de tekst buiten beschouwing. Deze muziek op zichzelf stimuleert extase en erotiek. Zij kan zelfs, als men er veel en intensief naar luistert, leiden tot een passiviteit van de geest en daarmee een deur openen voor demonische invloeden.³⁵⁰ Bob Larson, voormalige rocker en nu christen, zei 'Het wezen, de geest van de rockmuziek vindt zijn oorsprong in duistere, troebele bronnen. Men kan die niet reinigen en dan voor evangelieverkondiging gebruiken.'³⁵¹ Stichting

Naar House wil echter geen muziekstijl als onchristelijk uitsluiten, maar stelt: 'Als we oprecht zoeken naar Gods weg met muziek in ons leven, zal de Heilige Geest ons leiden in alle waarheid. Belangrijk is wel dat we ons ook echt door God willen laten leiden. We moeten Hem om raad vragen met het uitgangspunt dat we alles zullen doen wat Hij van ons verlangt. Als we onszelf zo afhankelijk opstellen, zal God ons zeker antwoord geven op onze vragen'.³⁵² Nog een tip van Grimbold: 'Maar verder zie ik maar één remedie om te ontdekken met wie je te maken hebt: kijk naar de ogen! Ogen zijn de vensters van de ziel...'.³⁵³

Ouders kunnen zich grote zorgen maken over de muziekkeuze van hun kind.³⁵⁴ Besef dat tegendraadse muziek bij pubers vaak onderdeel uitmaakt van hun speurtocht naar eigen identiteit. Een open gesprek met wederzijds respect is beter dan het simpele gebod: 'zet die herrie uit'. Oké, stel: het is nu stil geworden, maar wat zeg je dan? Leer jongeren ook kritisch te luisteren. Luister samen en analyseer.

Wat is nou de boodschap van deze muziek? Let op de bron en het effect of de vrucht van de muziek. Scheer³⁵⁵ stelt: 'Ik omschrijf christelijke muziek over het algemeen niet in termen van stijl, maar als iets dat een goddelijke uitwerking heeft op de luisteraar. Het moet waarheid tot uitdrukking brengen met betrekking tot God en Zijn enige Zoon, waardoor mensen dichter naar Jezus toe groeien. De boodschap moet helder zijn en niet verkeerd kunnen worden begrepen. De luisteraar zou moeten weten of het lied handelt over liefde voor de Heer bijvoorbeeld, of over een romance met een andere persoon. Het is niet bezoedeld door humanisme (verheerlijking van de mens en zijn ideeën), maar het brengt het leven naar buiten zoals dat in Gods Woord gevonden wordt. In zijn hoogste vorm zal christelijke muziek Gods volk stimuleren om Hem te aanbidden'. Wat korter geformuleerd: muziek van God verhoogt de Heer en bouwt de gelovigen op.³⁵⁶ Niet de vormen, het volume of ritme, de stijl noch de vorm, maar in de eerste plaats

moeten de geesten worden beproefd of ze uit God zijn (1 Joh. 4:1). WWJD (What Would Jesus Do?)

12.2 Criteria om muziek te beoordelen³⁵⁷

Hoe kunnen we leren muziek kritisch te beluisteren? Robert Gerow geeft vier regels³⁵⁸: 1. Beoordeel de liedteksten op inhoud.

2. Beoordeel uw emotionele reacties

3. Vindt het evenwicht in uw mening over muziek. Wees niet bang om te genieten van uw lievelingsmuziek.

4. Deze tips zijn wat te kort door de bocht. Laten we het wat dieper bekijken:

1. Wat is de boodschap die wordt gebracht?

Heb naast de muziek ook oor voor stijlfiguren als cynisme, humor, overdrijving en metaforen enzovoort. Soms gebeurt het dat er door de muziek heen, buiten je weten om, godslasterlijke zinnen en woorden bij je naar binnen dringen, die vervloeking zijn. Een voorbeeld hiervan op houseparty's zijn de zogenaamde 'dis-you's'. Dit zijn woorden die over de bezoekers worden uitgesproken en betekenissen hebben als: onbekwaam maken, uitschakelen, kapot maken.³⁵⁹ Dit is precies het tegenovergestelde van wat God wil: zegenen, goede woorden over iemand uitspreken! Onderschat de kracht van deze negatieve woorden niet. Welk wereldbeeld, mensbeeld en Godsbeeld wordt (impliciet) verkondigd? Wat wordt gecommuniceerd over de Here Jezus Christus? Vergelijk de tekst met de toetssteen bij uitstek: Gods woord

‘Voorts broeders al wat waar, al wat waardig, al wat rechtvaardig is, al wat rein, al wat beminnelijk, al wat welluidend is, al wat deugd heet en lof verdiend, bedenkt dat’ (Fil.4:8). ‘Welluidend’ (Grieks: ‘eufêmos’) heeft betrekking op de omgang met elkaar en de communicatie met en over elkaar. Muzikaal zou het hoogstens op teksten van liederen van toepassing zijn. Voor instrumentale muziek kan de vergelijking niet meer dan een metafoor zijn en dat is een te smalle basis om daaruit concrete ethische richtlijnen te ontwikkelen. Geen enkele muziekstijl kan ooit aanspraak maken op ‘vrome of eerbiedige muziek’, want dit is dus zo’n subjectieve en discutabele kwalificatie. Geen afzonderlijke muziekstijlen, maar de gerichtheid van het hart in de omgang met muziek moet het onderwerp zijn in de discussie over het muzikale gedrag van de christen.³⁶⁰

Leg het sjabloon van de tien geboden of tien leefregels en de lijst van werken van het vlees versus vrucht van de Geest in Gal.5:19-22 op het te onderzoeken onderwerp. 1 Is er aanwijsbare zonde in het muziekspel of meer een stijl die slechts mijn persoonlijke voorkeur niet of wel heeft?

2. Wat is het motief van de artiest(en)?

3. Mogelijkheden: eigen roem, geld, chaos, dood, opdracht van satan. Waarin ligt hun hart? Muziek en muzikanten kunnen verworden tot afgoden (idols). Kickt de artiest op enthousiast publiek, of wil hij zijn publiek juist dienen door

eerlijke liederen te zingen die getuigen van de kleinheid van de mens en de grootheid van God? Dient de artiest dus zichzelf of de levende God?

3. Wat is het gedrag van de muzikanten op het podium en hoe is hun levensstijl achter de schermen in het dagelijks leven?
4. Alcohol- en drugsgebruik, geweld, anarchistisch, seksuele uitpattingen? Stemmen leer en leven overeen? 'Doe van Mij weg het getier van uw liederen, het getokkel van uw harpen wil Ik niet horen. Maar laat het recht als water golven, de gerechtigheid als een immer vloeiende beek' (Amos 5:23). Wat is hun levensstijl, houding, acties?
5. Hoe hard is het volume?
6. Hoezo MOET je de muziek hard horen? Is er naast functioneel rauw geweld ook plaats voor rustige en fijngevoelige muziek?
7. Wat voor effect lijkt de muziek en/of de tekst te hebben op de luisteraar? Hoe is de beat (de maatslag van de drums) en welke invloed heeft dit op de luisteraar?
8. Overheersend, opzwevend? Welke sfeer ademt het uit? Vrede of onrust, depressie, agressie, rebellie, zelfmoord, aanbidding, maar van wie? Voedt deze muziek mijn duistere kant, of brengt ze het beste in mij naar boven? Dus wat wordt erdoor gestimuleerd: heiliging of zonde? Aan de vruchten (zaad) is de boom te herkennen (Mat.7:15-20). Wat wordt er uiteindelijk geogst van dit zaad? Verheerlijken de muzikanten God?
- 9.

Met ander woorden: wat wil de componist doorgeven, wat straalt de muzikant uit en wat doet het de luisteraar?

Indien iemand overtuigd is van de slechtheid van bepaalde muziek, dan moet er een zuiverende actie op volgen. Kies wie je dienen wilt. Wellicht dat zonde beleden moet worden, en attributen moeten worden weggegooid. Laten we een heilig leven leiden, vol van de Heilige Geest. God kan van een eventuele muziekverslaving van welke soort ook bevrijden. Hij heeft recht op aanbidding, en Hij wil met muziek, van welke soort ook, vanuit jouw/mijn gereinigde hart aanbeden worden.

De in het verkeer geldende regel 'Bij twijfel niet inhalen', gaat ook in deze muziekmaterie op. Laat de vrede van Christus als een scheidsrechter in uw leven regeren.³⁶¹ Onvrede is dan als het fluitje van de hemelse scheidsrechter. 'Laat iedereen zijn eigen overtuiging volgen' (Rom.14:5).

'Laat u door niemand met loze woorden misleiden; want wie God ongehoorzaam is, wordt getroffen door zijn toorn. Gedraag u dus niet zoals zij, want eens was u duisternis, maar nu bent u licht in de Heer. Ga de weg van de kinderen van het licht. Het licht brengt goedheid voort en gerechtigheid en waarheid. Onderzoek wat de wil van de Heer is. Neem geen deel aan de vruchteloze praktijken van de duisternis, maar ontmasker die juist. Want wat daar in het verborgene gebeurt, is te schandelijk voor woorden. ...

Maar alles wat door het licht ontmaskerd wordt, wordt openbaar, en alles wat openbaar wordt, is zelf licht. Daarom staat er: 'Ontwaak uit uw slaap, sta op uit de dood, en Christus zal over u stralen.' (Ef. 5:6-14 NBV).

'Het is goed de HERE te loven, Uw naam psalmen te zingen o allerhoogste, op het tiensnarig instrument en op de harp, bij snarenspeel op de citer' (Ps. 92: 2-4).
Soli Deo Gloria

© drs. W.J.A. Pijnacker Hordijk

Aanbevolen:

* Harry Blommaert (christen muzikleraar en beroepsmuzikant), '... en waar wil God met de muziek naartoe?' Tijdschrift voor theologie en pastorale Counseling, 4e kwartaal 1994, nr. 24, pp.45-51,
5 artikelen over christelijk popmuziek door Ronald Koops en Bas Popkema (1. Onverstaanbare herrie of fantastische vorm? 2. Binnenkant in plaats van buitenkant 3. Rebecca heeft een passie voor God 4. 'Een steun in de rug' 5. Christelijke popmuziek, tot opbouw of ondergang?) in Visie, 13-19 feb. 2000 t/m 12-18 mrt. 2000

Auteur	Titel	ISBN
John Ankerberg, John Weldon, Robert Gerow	Feiten over rockmuziek Is deze muziek echt satanisch? Oorspronkelijke titel: The Facts on Rock Music	978 90 6603 122 7 1-89081-974-2
Jacob Aranza	Verborgen verleiders in de popmuziek ontmaskerd.	90.66590033
J.I. van Baaren	Wat u ook over popmuziek moet weten.	90.66590785
J.I. van Baaren	(verborgen) gevaren in popmuziek	90.66591218
U. Bäumer	Wij willen alleen maar je ziel Hardrock: data, feiten, achtergronden.	Hengelo Ov.: Uitgave 'Werkgroep Schepping', 1988
C.B. Beekhuizen	Popmuziek en eredienst Jubal en Asaf Gebroken trompetklanken bij Pop- en Gospelmuziek	Bennekom: St. Adullam, 1987
LaMar Boschman	De wedergeboorte van de muziek.	90.64422699
Arjan van den Bijgaart	Welke muziek maakt u ziek?	90.80197726
Johan van Gelder	Popmuziek en christendom	90.70005395
Adolf Graul	Rock-, Pop- und Technomusik und ihre Wirkungen Eine wissenschaftliche und biblische Untersuchung	97.83858102782

Wim Jansen	Popmuziek en geloof, pleidooi en handreiking voor het werken met popmuziek in vieringen en geloofsoverdracht	90.24223598
Ronald Koops	De kracht van muziek Met zes richtlijnen voor jongeren	90.85200040
Leen la Rivière	Kaf & Koren	90.70126176
Sandor van Leeuwen	Muziek (uit de serie thema's voor tieners')	90.33122729
drs. C.M.H. van Lieshout	House Uit je dak gaan De nieuwe dansreligie	90.66591331
Norbert Lieth	Hete hangijzers	90.66030585
drs. R.H.Matzken en A.Nijburg	Kind en occultisme (je moet niet) spelen met het occulte	90.66590807
Steve Miller	Christelijke muziek in beroering. Een brede en kritische analyse van een brandend vraagstuk	90.80197718
Drs. J. Mulder	Met House naar een andere wereld	90.746920004-4
G. Nienhuis, M.H. Hengelaar-Rookmaker, A. Schreuder, K. Blokhuis, H.R. Rookmaker jr., W. Boluyt	Pop in perspectief	90.71885089
Wim Rietkerk (red.)	Platzak bij de wensput Facetten van de moderne jeugdcultuur	90.29713933
Alex Robertson	Playing with fire the use and abuse of Music	952822202
P.A. te Velde	Popmuziek Een christelijke visie op populaire muziek	90.60155467
Jef Vriens	In het net gevangen. De verborgen waarheid achter Rock- en Popmuziek Met exclusieve getuigenissen	90.74901034
Henk van Zon	2005: Duistere ondertonen van de popmuziek 2006: Tweede druk geheel vernieuwd	90.80219363
?	Popmuziek onder de loep	Stichting Naar House

?	Onderwijspakket De invloed van popmuziek	Stichting Naar House
---	--	----------------------

* stichting 'Naar House', www.naarhouse.nl

* Van de reformatorische stichting 'Jij daar!' : www.jijdaar.nl/ (van evangelist ex-diskjockey Koos de Jong)

* www.muzeikbijbel.nl Op deze website zijn liederen te vinden van seculiere popartiesten

die bijbelse teksten en ideeën in hun liederen hebben opgenomen

1 Statenfractie SGP wil popmuziek verbieden, De Pers 25-4-2008

2 Naar: Johan Roeland (theoloog, student antropologie VU) Tijd voor creatieve vernieuwing, Nederlands Dagblad, 1-12-2007, p. 11

3 Larry Norman: 'De geluidsstructuur van muziek is fundamenteel neutraal en is beschikbaar voor wie ook om er welke boodschap dan ook mee tot uitdrukking te brengen.' Marleen Hengelaar-Rookmaker, Achter de schermen van de christelijke popmuziek in Pop in Perspectief, (Amsterdam: cahier van het Christelijk Studiecentrum, 1989) p. 61

4 Bach en Beethoven verdrijven hangjeugd, Reformatorisch Dagblad, 18-8-2004, zie ook bericht uit Rotterdam (metrostation Zuidplein): Hangjongeren verjaagd met draaiorgel, Reformatorisch Dagblad, 6-12-2005;

De NS laat nummers als Carnaval Festival en De Indische Waterlelies uit attractiepark de Efteling horen op het centraal station in Amsterdam in de hoop dat hangjongeren en andere ongewenste bezoekers af te schrikken, want als je genesteld hebt onder zo'n luidspreker is dat geen pretje. Efteling-muziek tegen hangjongeren in Amsterdam, Nederlands Dagblad, 25-9-2017.

5 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005) p. 7 en 95: alle potplanten die aan rockmuziek werden blootgesteld legden binnen een maand het loodje.

6 Klassiek graag!, Reformatorisch Dagblad, 6-10-2003

7 Openb. 18:22, met Babylon wordt waarschijnlijk Rome bedoeld.

8 <http://denhaagfm.nl/2017/07/24/rel-bij-rolling-stones-concert-in-kurhaus-in-scene-gezet/>; <https://www.trouw.nl/cultuur/-rel-bij-rolling-stonesconcert-in-kurhaus-werd-in-scene-gezet~a70b774d/>; <http://www.nu.nl/muziek/4854456/rel-kurhaus-concert-stones-niet-in-scene-gezet-volgens-van-meijden.html>; <http://www.omroepbrabant.nl/?news/215137802/>

[Vijftig+jaar+na+legendarisch+concert+Rolling+Stones+De+hel+brak+los.aspx">Vijftig+jaar+na+legendarisch+concert+Rolling+Stones+De+hel+brak+los.aspx](#)

9 Harco Ploegman, Dansen, zwijmelen, uit je dak... Wat is de kracht van muziek?, Str@k, okt. 2003, p.12

10 drs. C.M.H. van Lieshout, uit je dak House. De nieuwe dansreligie (Hilversum: Moria, 1994), p. 36, 37, 40, 43, 44

11 Rianne van der Smitte, Jan van der Hoeven, Twee Heren Alternatieve geneeswijzen: van God of van zijn tegenstander? (Hoornaar: Gideon, 1992) pp. 125, 165

12 Petra Sjouwerman, Muziek ontspant patiënten en artsen, Trouw, 16-8-2003

13 LaMar Boschman, De wedergeboorte van de muziek (Den Haag: Gazon, 1985), p. 65

14 Dit zijn enkele uitkomsten van het onderzoek 'Tijd onthult alles...' over de gevolgen van het luisteren naar popmuziek onder jongeren van 11 tot 16 jaar van bijzonder hoogleraar Popmuziek T. ter Bogt aan de Universiteit van Amsterdam. Algemeen Dagblad, 11-12-2003, zie ook Michel Dijkstra, Popmuziek biedt pubers kennis over de wereld; idolen, Trouw, 8-4-2004

15 Marleen Hengelaar-Rookmaker, Pleidooi voor popmuziek in Pop in Perspektief, (Amsterdam: cahier van het Christelijk Studiecentrum, 1989), p. 7, citaat van Steve Turner in Hungry for Heaven, rock and roll and the Search for redemption (Eastbourne: Kingsway, 1988), p. 158

16 Een melodie waarbij de beats per minuut tussen de 130 en 145 liggen. Trance heeft daardoor een hypnotiserend effect.

17 'Street Parade' trekt bijna miljoen mensen, Metro, 11-8-2003

18 Record aantal mensen bezoekt popconcert, Metro, 29-12-2003 In 2003 trokken concerten van Mojo 1,7 miljoen bezoekers. Deze gegevens zijn van concertorganisator Mojo.

19 Michiel Röling, Er mag gedanst worden, Metro, 7-7-2006

20 Michiel Röling, Rockschandaal op Sensation, Metro, 10-7-2006

21 Luc Wierts, Een lange hete zomer vol beats, Metro, 28-6-2006 en Festivals Rock & Jazz, Dance, Do DAG 29- 5-2008, pp. 10-13

22 This is my church, 20 years of electronic dance music captured by Rutger Geerling (Amsterdam: Mary Go Wild, 2015) God Is A DJ (Yes He Is)

This is my church This is where I heal my hurts 3x

It's a natural grace Of watching young life shape It's in minor keys Solutions and remedies Enemies becoming friends When bitterness ends This is my church [2x]

This is where I heal my hurts

For tonight God is a DJ This is my church This is where I heal my hurts Writer(s): Rollo Armstrong, Ayalah Deborah Bentovim, James Catto

23 Ministerie wil scholieren naar poppodia lokken, Reformatorisch Dagblad, 8-1-2004

24 DJ Jean in Str8!, het jongerenblad van de Hoop, aug. 1999

25 Professor Alklan Bloom, universiteit van Chicago, Str8!, het jongerenblad van de Hoop, aug. 1999

26 Str8!, het jongerenblad van de Hoop, aug. 1999

27 Jef Vriens, In het net gevangen, de verborgen waarheid achter rock- en popmuziek (? : Face tot Face, 1996), p. 21

28 Refojeugd kijkt massaal naar dvd's, Reformatorisch Dagblad, 4-10-2003 De gegevens blijken uit een onderzoek van deze krant onder 1434 leerlingen tussen de 12 en 17 jaar verspreid over het land van reformatorische (1198 leerlingen) en protestants-christelijke (234 leerlingen) scholen.

29 90 procent refojeugd luistert naar popmuziek, Nederlands Dagblad 20-6-2009
Gegevens uit een onderzoek van het Reformatorisch Dagblad onder 850 jongeren op reformatorische scholen.

30 Gert de Looze, "Het luisteren naar trance geeft een happy gevoel", Reformatorisch Dagblad, 6-10-2003, p. 1
31 Ron Hutchcraft, Hoezo ik een bommetje? (Barneveld: Plateau / Telos, 1999), pp. 162, 163

32 Nathalie Soeteman, 'Popmuziek is als een religie', Sp!ts, 1-9-2003

33 1Sam.10:5-12, zie ook 1Kron.25:1

34 1Sam.16:14-23

35 2Kon.3:15

36 Melody Green en David Hazard: Keith Green "No Compromise". Het radicale leven van een legendarische zanger (Hoornaar: Gideon, 4e druk, 2003)

37 Dance-scene wast wit, Barbara de Jong, Metro, 24-1-2007

38 Dancemuziek steeds groter exportproduct, Nederlands Dagblad, 2-6-2016

39 Wim Kranendonk (hoofdredacteur Reformatorisch Dagblad), Open brief aan fans en freaks, Reformatorisch Dagblad, 11-10-2003, p. 21

40 "Rappers inspireren jonge verkrachters", Reformatorisch Dagblad, 23-8-2005

41 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005) p. 38; ibid. 2e druk, pp.163-170

42 Giel Beelen, Martelmuziek, DI DAG, 8-4-2008; tijdschrift van Amnesty International: Wordt Vervolg, april 2008; www.amnesty.nl/bibliotheek_vervolg/wv_juliaug2007_martelmuziek, www.amnesty.nl/bibliotheek_vervolg/wv_guantanamosgreatesthits

43 Hélène Schilders, Martelen met muziek is niet om te lachen, De Pers, 27-1-2009

44 dr. W.J. Ouweneel, Het domein van de slang (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 1982), p. 21

45 Robert Haagsma, *van Godshuis tot poptempel*, Algemeen Dagblad, 23-11-2002
De oprichting van De Vrije Gemeente week af van de trend in die jaren dat vrijzinnige predikanten en gemeenteleden zich aansloten bij de remonstranten of de doopsgezinden. Doordat de gebroeders Hugenholtz grote nadruk legden op de vrijheid van de geloofsbeleving wensten zij zich niet aan kerkelijke dogma's te binden, die ook de genoemde kerken nog handhaafden. De Vrije Gemeente beschouwt zich momenteel als een universeel religieus-humanistische vereniging.

Zij heeft grote belangstelling voor spiritualiteit en mystiek, en zoekt hierbij haar inspiratie uitdrukkelijk ook buiten de christelijke traditie. https://nl.wikipedia.org/wiki/De_Vrije_Gemeente Ja, de oprichters waren ruimhartige dwarsdenkers, maar als voormannen van een deel van de gegoede Amsterdamse burgerij ook heel beschaafd: ze stonden voor een hoge moraal en voor godsdienstig-zedelijk handelen op elk terrein van het leven, wat die vage term ook precies mocht betekenen.... Soms wordt er een groot donker podiumdoek gehangen voor de in steen gebeitelde woorden Soli Deo Gloria (God alleen de eer). Gerard te Horst, *Geldtekort als zegen voor behoud –kom daar eens om*, Nederlands Dagblad, 30-3-2018

46 “De topanbiddingsleider viel en aanbidt nu zichzelf...” Henk van Zon, Herstel, dec.'05/jan.' 06, p.39

47 Joost Verduijn, Waar gaat de muziek met onze jeugd naartoe? Tijdschrift voor theologie en pastorale Counseling, 2e kwartaal 1994, nr. 22, p.25

48 Video of DVD ‘They sold their souls for rock ’n roll’, gepresenteerd door predikant Joe Schimmel, directeur van Fight the Good Fight Ministries. (vier uur durend of de kortere versie van bijna twee uur) St. Naar House, Burgstraat 22, 4283 GG Giessen, tel. 0183-440018, info@naarhouse.nl, www.naarhouse.nl
<https://www.goodfight.org/product/they-sold-their-souls-for-rock-n-roll-10-hr/>
of via een winkel: video of DVD1 9057981874 DVD2 9057981882

Cultuurwetenschapper en kunstcriticus Joël Valk bestempelt deze video als zeer insinuerend en manipulatief. Joël Valk, De gespannen verhouding tussen evangelisch christendom en popmuziek: gebaseerd op mythes? Soteria, themanummer KUNST. (Sliedrecht: Merweboek, 4e kwartaal 2006) p. 59. Voor een kritische bespreking zie www.cvfilm.nl/article.php?article_id=23 of www.blikoponeindig.nl/article.php?article_id=23

49 Eerste popoptreden was ‘apenmuziek’, Peter Sneep, Nederlands Dagblad, 14-3-2008

50 Moderne muziekstijlen kent een grote verbroekeling met bijbehorende subculturen. Telkens moet er wat origineels bedacht worden en dat kan door verschillende stijlen samen te voegen. Het oude is saai, problematisch of brengt gewoon te weinig geld op. Voor een beschouwing van die verschillende stijlen zie: Marleen Hengelaar- Rookmaaker Pop in de jaren negentig: postmodern in de straat, hoofdstuk 3 in Platzak bij de wensput onder redactie van Wim Rietkerk (Kampen: Kok/Voorhoeve, 2e druk 1998), pp. 39-53. In alfabetische volgorde (volledigheid is onmogelijk): acid, acid-house, acid-jazz, acid-rock, afro-beat, afro-pop, ambient, ambient house, art-rock, beton, bhangra, bigbeat, black metal, blues, bluesrock, boogie-woogie, breakcore, bubbelgum, cowpunk, club, cooljazz, country, cyber, cybergothic, darkcore, darkwave, deathmetal, deathrock, deep house, disco, discofunk, doom metal, drill ’n bass, dub, dubstep, electro, electronic body music, flamenco, folk, folkknalrock, folkrock, freakfolk, free style (house), funk, funk metal, funky tunes, futurefunk, gabber(house), garagehouse, garagerock, gitaarrock, glamrock of glitterrock, Goa (hippie Mekka in India), Goa Trance (pulserende ritmes en hypnotiserende melodieën, die de luisteraar in een vorm van trance moet brengen) , gospel, gospeldance, gospelhouse, gospelmetal, gospelrock, gothic, gothic rock, grime, grindcore, grunge, happy hardcore, hardcore, hardcorepunk, hard house (tot 220 beats per minuut), hard rock, hardtrance, heavy gospel, heavy metal, hiphop, horror metal, hotjazz, house, indorock, industrial, jazz, jazzdance, juju, jump(style), jungle, jungle beat, kaseko, kawina, krautrock, latin house, medieval, mellow (house), metal, minimal, mixed, new beat, new romantic, new wave, nichtenrock, noise, noiserock, nuskool breakbeat, nuskool breaks, poppunk, post- grunge, postrock, powernoise, pre-metal, progressive, progressive rock (=symfonische rock), protopunk, psychobilly, psytrance, pubrock, punk, punkrock, ragga, raggamuffin, raggae, ragtime muziek, rap, rapso, rasta, reli-pop, retrorock, rhythm and blues, rhythm and bluesrock, rock (’n roll), salsa, schranz, ska, skiffle,

soft house (tot 120 beats per minuut), soul, soul house, Southern rock, speedgarage, speed metal, spirituals, stonerrock, swamprock, swingbeat, symfonische doom metal, symfonische rock, synthpop, tango, techno, techno house, t(h)rash metal, titaniumpop, trance (130–145 beats per minuut), triphop, underground, world beat.

51 Toon Beemsterboer, Dertig jaar destructie, de invloed van de radicale Duitse popgroep Einstürzende Neubauten, NRC Handelsblad, Cultureel supplement, pp. 12, 13, 8-10-2010.

52 'Grunten' sloopt de stem, Nederlands Dagblad, 29-6-2007

53 Versnoep je laatste oortje niet met popmuziek disco-doof, Welzijn, april 1984

54 'Veel kinderen hebben gehoorproblemen', Nederlands Dagblad, 26-7-'07

55 Volgens een onderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam in opdracht van Intenz bedrijfsfitness. In de VS bedraagt het geluid bij 60 % zelfs meer dan 110 decibel, even hard als een heimachine dus. Dylan de Gruijl en Arjen de Boer, Actie tegen te harde fitnessmuziek, Nederlands Dagblad, 14-5-2008

56 Muziek voor dovemansoren, Pim Campman, Algemeen Dagblad, 7-6-2006

57 Harde muziek geeft veel jongeren gehoorproblemen, Trouw, 30-1-1996

58 G.A. Vroegindeweyj, 'Borst wil cultuuromslag bij aanpak discolawaai',

Reformatorisch Dagblad, 13-10-1999 59 Acht op de tien mp3-spelers luider dan toegestaan, Nederlands Dagblad 30-11-2013

60 Limiet van MP3-speler omlaag om oorschade, Niels Rigter, Metro, 29-9-2009

61 Reiny de Fijter, De helft van generatie oordop hoort veel te weinig, Nederlands Dagblad, 17-6-2014

62 Uitkomst van een poll van DAG op de website www.dance.blog.nl , Cyril Snijders, Jongeren steeds dover, DO.DAG, 18-10-2007

63 Corinne de Vries, Gehoorschade?, de Volkskrant, 31-1-1996; 20. Partygangers massaal aan de oordoppen, Splts, 4-2-2005

64 Gehoor van jongeren slechter dan gedacht, Algemeen Dagblad, 30-10-2004

Test je eigen gehoor via www.oorcheck.nl, meer informatie over gehoorschade:

www.hoorstichting.nl , www.mp3check.nl Uit onderzoek van de wetenschapper

Ineke Vogel van het Erasmus MC blijkt dat een op de tien jongeren zelfs blijvend en dusdanig ernstige gehoorproblemen heeft dat kan leiden tot vermoeidheid, depressie, sociaal isolement en arbeidsongeschiktheid. Barbara de Jong, Veel jeugd loopt risico ernstige gehoorschade, 'Meer voorlichting voor jonge kinderen over gehoorschade', Metro 7-9-2009, p. 1, 2

65 Jongeren lopen groot risico op gehoorschade, Reformatorisch Dagblad, 5-10-2005

66 <http://oorcheck.nl/index/71/wat-hoor-ik-nu-raquo-test>

67 Eline Liefstink, Keiharde metal en daarna alleen nog maar een piep, Nederlands Dagblad, 28-5-2013

68 volgens de audioloog prof. J. de Laat in Muziek voor dovemansoren, Pim Campman, Algemeen Dagblad, 7-6- 2006

69 Jongeren doof voor gevaren MP3-spelers, Nederlands Dagblad 29-3-2008 en Mp3-spelers, Nederlands Dagblad 9-4-2008. Dit blijkt uit een onderzoek onder 73 jongeren (12-18 jaar) van I. Vogel van het Erasmus Medisch Centrum en TNO, gepubliceerd in het wetenschappelijk tijdschrift Journal of Pediatrics. Volgens onderzoeksleider Hein Raat, universitair hoofddocent jeugdgezondheidszorg aan het Erasmus MC, moeten ouders met hun kinderen in discussie gaan over het sluipende gevaar van te harde muziek voor het gehoor.

70 Vraag om concert verdeelt Elburg, Ondernemers willen compensatie voor overlast van festival Lowland, Reformatorisch Dagblad, 24-8-2006

71 Harde muziek kan klaplong geven, Reformatorisch Dagblad, 2-11-2004, Harde muziek gevaarlijk, artsen waarschuwen voor risico's van metal en techno, Metro, 7-3-2005

72 Joris Polman, Oordoppen in op dansvloer, Sp!ts, 20-5-2009

73 Hans Hopman, 'Elke disco moet oordopjes verstrekken', Nederlands Dagblad, 28-1-2010

74 Rick Timmermans, Een constante pieeeeeep, Nederlands Dagblad, 22-10-2014

75 Hilbert Meijer, Een piep en brom die nooit meer uit je hoofd gaan, Nederlands Dagblad, 14-9-2017, n.a.v. het boek Gevangen in geluid, Joan van Baarle (Nederhorst den Berg: Lucht, 2017), 215 pp. Gaby Olthuis, dochter van de schrijfster en musicus, koos op haar 47e wanhopig voor euthanasie.

76 FEITEN /Pinkpop veroorzaakt aardbeving, redactie wetenschap, (www.knmi.nl). Trouw, 22-5-1999

77 1Kon.18:1-13

78 1Sam.4:5 Israël dacht ze met de ark onoverwinnelijk was. Ten onrechte werd de ark als een amulet of mascotte meegevoerd. Het oorverdovende overwinningsgejuich wat de aarde deed dreunen (mag ook vertaald worden met aarde raakte in verwarring of opschudding, is dit letterlijk of een hyperbool?) bij dit misbruik kunnen we dus niet positief duiden. Bij zalving van Salomo tot koning was er een uitbundige blijdschap met zoveel decibels dat de aarde zelfs spleet. Is hier eveneens sprake van een hyperbool of moeten we dit letterlijk nemen? Maar overmatig geluid kan wel een aardbeving veroorzaken. Zie voetnoot 73. 1Kon.1:40, 41 Bij de inname van Jericho juichte Israël op bevel luid. Joz. 6:5, 20 David beval om met muziekinstrumenten luide vreugdeklanken te laten horen. 1Kron. 15:16 zie ook Ps. 26:7,66:8, 98:5, 109:30.

79 Pete Ward, Jeugdcultuur en het evangelie (Sliedrecht: Merweboek, 1994) p. 71

80 The Stones ze komen special Forty Licks Tour, themanummer TV weekeinde De Telegraaf, 2 en 3-8-2003, p.15

81 Patrick van Weerdenburg, The Killer is ontwaakt, Rocklegende Jerry Lee Lewis (71) beleeft z'n derde jeugd met een spetterend album, TV weekeinde, bijlage van De Telegraaf, 30, 31 dec. 2006 en 1 jan. 2007, p. 7

82 Stagediven is uitgevonden door Iggy Pop op 13-6-1970 tijdens het Cincinnati-festival.

- 83 Sasja Kooistra, DJ Bong-Ra: 'Breakcore vergt oortraining' de Volkskrant, 11-10-2008
- 84 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek, (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006), 2e druk p. 161
- 85 Reformatorisch Dagblad, 4-5-2002 en 6-5-2002
- 86 Slipknot inspiratie voor moord, Sp!ts, 21-8-2008, citaat van de website van de Telegraaf.
- 87 Rein Vogel, Marilyn Manson voor de massa, Metro, 22-5-2003
- 88 Conny Schnur, 'Ich lasse mir meinen Willen nicht brechen', Musik Joker, nr. 12/ juni 79
- 89 John Ankerberg, John Weldon, Feiten over rockmuziek Is deze muziek echt satanisch? (Doorn: Middernachtsroep, 2008, p. 49
- 90 Rockband wil zelfmoord in muziekshow en Popconcert met zelfmoord verboden. Reformatorisch Dagblad, 19- 9-2003 en 4-10-2003
- 91 Raffi Trapman, Bericht uit de hel. De muziek is oorverdovend, de boodschap is van haat vervuld, de fans zien er angstaanjagend uit. Hoe gevaarlijk is black metal? AD Magazine Algemeen Dagblad, 3-8-2002, p. 12.
- 92 Annemart van Rhee, Zolang je maar opvalt Bizar imago in Athene belangrijker dan winnen, Algemeen Dagblad, 16-5-2006
- 93 Monsterzege voor Finse rockers op Songfestival, Sp!ts, 22-5-2006
- 94 Martijn Kamans, Winnaar Lordi laat maskers niet vallen, Metro, 22-5-2006
- 95 'Songfestival op de schop', De Telegraaf, 22-5-2006
- 96 RIP, febr. 1994, p.84
- 97 Headbanging is ritmisch (verticaal) op en neer bewegen van het hoofd op de maat van de muziek. Headbanging is een populair gebruik onder aanhangers van hardrock en heavy metal. Vooral bij headbangers met lang haar is het een spectaculair gezicht. Op de maat van de vaak razendsnelle ritmes wordt het hoofd heen en weer bewogen, zo diep mogelijk. Headbanging is fysiek erg zwaar, argeloze concertbezoekers die het eens proberen lopen vaak een fikse spierpijn in de nek op. Jan van der Plas en Mike Schepers, Popmuziek ruim 1000 begrippen van A tot Z, (Utrecht: Het Spectrum, 2003), p. 76
- 98 DJ Jean in Str8!, het jongerenblad van de Hoop, aug. 1999
- 99 dr. W.J. Ouweneel, Het domein van de slang (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 1982), p. 263
- 100 Hal Lindsey in samenwerking met C.C. Carlson, Satan leeft onder ons (vertaald door A. van Onck) (Laren: Novapres, 1972), pp. 95, 96
- 101 Str8!, het jongerenblad van de Hoop, aug. 1999
- 102 Jeroen Junte, De Tien Geboden Een hogepriester achter de draaitafels, De Volkskrant, 1-7-2006
- 103 Sandor van Leeuwen, Muziek (Houten: Den Hertog B.V., 2010) pp. 77-83
- 104 Ibid., p.82
- 105 Metro, 24-7-2006

106 Reinier Sonneveld, De eenzame jaren '90, de grimmige pop van het fin de siècle, CV.Koers, april 2003, pp. 72, 73 <http://3fm.omroep.nl>(klik op hitlijsten), <http://www.top100-allertijden.nl>(klik op: 1970)

107 1Petrus 2:1-6

108 drs. C.M.H. van Lieshout, Uit je dak gaan House. De nieuwe dansreligie (Hilversum: Moria, 1994), pp. 9, 13, 14, 29, 39

109 Eminem predikt alleen de chaos, Reformatorisch Dagblad, 8-3-2004, zie ook voetnoot 286.

110 'De naam Rammstein verwijst naar de Amerikaanse vliegbasis 'Ramstein Air Base'(met één 'M'), in Duitsland, waar op 28 augustus 1988 een vliegtuigongeluk plaatsvond waarbij 89 mensen om het leven kwamen'. 'Ramstein beweert zelf dat hun muziek mensen niet kan aanzetten tot moorden.' De moordenaars Harris en Klebold waren er trouwens verzot op... Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek, (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006), 2e druk, pp. 153, 154

111 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), pp. 32, 33; *ibid.* 2e druk, pp.141-160 Zie ook Misty Bernal, Cassie zei ja, (Amsterdam: Ark boeken, 2000), zie ook voetnoot 286.

112 Bloedbad op Finse school, Splits, 7-11-2007; Hans Pieter van Stein Callenfels, Moord voor eeuwige roem, VR.DAG 9-11-2007

113 Drs. Sandor van Leeuwen (jeugdwerkadviseur bij de jeugdbond van de Gereformeerde Gemeente) Praten over pop, veel jongeren onderschatten het gevaar van popmuziek, Reformatorisch Dagblad, 26-6-2006

114 Eerste van vier van Robie Williams, De Volkskrant, 22-6-2006

115 http://www.cip.nl/nieuws/december-2016/59630-cu-amstelveen-vreest-demonische-invloed-metalband?utm_campaign=nieuwsbrief&utm_source=A2

116 Raffi Trapman, Bericht uit de hel. De muziek is oorverdovend, de boodschap is van haat vervuld, de fans zien er angstaanjagend uit. Hoe gevaarlijk is black metal? AD Magazine Algemeen Dagblad, 3-8-2002, p. 12

117 Jan Auke Brink, Snoeiharde hardcore, intieme samenzang, Trouw, 16-8-2003

118 Jacqueline de Gier, Radicale Moslimrap, Elsevier, 14-1-2002

119 Sander Westeneng, Rocksterren verkopen hun zielen voor rock'roll-muziek, Uitdaging, feb. 2003, p.17 en Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005) p. 4; *ibid.* 2e druk, p. 98 en ?, Popmuziek onder de loep (Giessen: Naar House, 2005), p. 27

120 Eminem weer gescheiden, Metro, 21-12-2006 Eminem kreeg voor zijn werk negen Grammy's, en ontving voor de titel song Lose Yourself in zijn semi-autobiografische film 8 Mile een Oscar.

121 Eminem, raadsel van slechte smaak. Haagsche Courant, 19-12-2003 Eminem staat voor Marshall Bruce Mathers III. Zijn artiestennaam was M&M, maar in is 1996 om juridische redenen veranderd in het fonetisch equivalent Eminem.; Ewout van der Staaij, Alle remmen los Eminem predikt alleen de chaos, Reformatorisch Dagblad, 8-3-2004

122 U. Bäumer, Wij willen alleen maar je ziel, (Hengelo Ov: 'Werkgroep Schepping', 1988), p. 10

- 123 ? Popmuziek onder de loep (Giessen: Naar House, 2005), p. 21
- 124 AC/DC: Alternating Current / Direct Current (wisselstroom – gelijkstroom) [of After Christ / Devil Comes, of After Christ / Devils Church, of Anti-Christ / Dead (of Death) to Christ?] Het doet er niet toe wat je bent: heteroseksueel of homoseksueel.
- 125 H.H. Blok, Muziek, Het Zoeklicht, jan. 1985, p. 13
- 126 Johan van Gelder, Popmuziek en christendom (Amsterdam: Moria, 1977), p.11
Voor voodoo: zie voetnoot 244.
- 127 H.H. Blok, Muziek, Het Zoeklicht, jan. 1985, p.12
- 128 Derek Prince, Wonderen en tekenen Studie over bescherming tegen misleiding (Heemskerk: Derek Prince Ministries Nederland, 1997) p. 56, in de nieuwe druk is de laatste zin van het citaat toegevoegd: Derek Prince Toetsing van wonderen en tekenen Bescherm je hart tegen misleiding (Beverwijk: Derek Prince Ministries Nederland, 2e druk 2006), p. 57
- 129 Marleen Hengelaar-Rookmaker, Pleidooi voor popmuziek in Pop in Perspectief, (Amsterdam: cahier van het Christelijk Studiecentrum, 1989), p. 9
- 130 Johan van Gelder, Popmuziek en christendom (Amsterdam: Moria, 1977), p. 21, 22
- 131 <http://new.music.yahoo.com/julian-lennon/news/lucy-of-lucy-in-the-sky-with-diamonds-fame-dies--> 61994538 http://www.associatedcontent.com/article/2225199/lucy_in_the_sky_with_diamonds_dies.html<http://www.youtube.com/watch?v=elO5Qebk3dl><http://gossipandgab.com/452/lucy-in-the-sky-with-diamonds-inspiration-lucy-vodden-dies>
- Dat meisje werd als vrouw geteisterd door de ziekte lupus en stierf in 2009, nog maar 47 jaar jong. Julian Lennon zocht haar op en is nu al jaren beschermheer van de St. Thomas Lupus Trust, dat onderzoek naar de ziekte financiert.
- 132 Paul McCartney nog in Japanse cel, Leidsch Dagblad, 18-1-1980
- 133 N.a.v. het onderzoek 'Uitgaan en veiligheid: feiten en fictie over alcohol, drugs en gezondheidsverstoringen', gepresenteerd door het Utrechtse Trimbos-instituut. In artikel 'Drank groter probleem dan xtc en speed', Trouw, 2-8-2003, p.3
- 134 Waarschuwing over sterke xtc na derde dode dancefestival, Metro, 21-10-2014
- 135 Uit onderzoek bij ratten blijkt dat door deze combinatie de kans op hersenbeschadiging toeneemt. De luide muziek lijkt de werking van XTC te versterken en te verlengen, aldus een artikel in New Scientist Magazine. XTC en muziek heel riskant, Metro, 21-2-06, p.15
- 136 Gijsbert Wolvers, Housers krijgen er geen genoeg van Trimbos-instituut: We kunnen het beste het drugsgebruik zo goed mogelijk volgen, Reformatorisch Dagblad, 2-8-2003, p. 14
- 137 Volgens preventiemedewerker Floor van Bakkum van de verslavingsinstelling Jellinek in Vera Bergkamp Alarm na doden op Dance Event, Algemeen Dagblad, 21-10-2014
- 138 Folder 'Soft drugs soft?', uitgave van st. In de Vrijheid te Wemeldinge
- 139 Burgemeester wil blaastest bij disco, Reformatorisch Dagblad, 30-9-2006

140 Limburgs meisje overlijdt na gebruik van XTC, Reformatorisch Dagblad, 25-8-2003

141 Heerlen verbiedt grote houseparty's, Reformatorisch Dagblad, 13-11-2003

142 Politie grijpt in bij houseparty, Reformatorisch Dagblad, 14-3-2005
(voetgangerstunnel onder de A28 bij Zwolle)

143 75 aanhoudingen bij dancefestival in Wychen, Sp!ts, 22-5-2006

144 Doping in discotheken, Nederlands Dagblad, 28-4-2007

145 Zie: <http://rockdeaths.mybravenet.com/>

Popsterren met een alcoholprobleem: Christina Aguilera, Ozzy Osbourne, Ron Wood (Rolling Stones), Jerry Lee Lewis, Bonnie Raitt, André Hazes, Wally Tax, Gert Timmerman, Bonnie St. Claire., Zingen en zuipen in de popmuziek, Algemeen Dagblad, 8-1-2004, p.19

146 Bezorgdheid in Amerika 'digitale drugs', Nederlands Dagblad, 17-7-2010

147 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek, (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006), 2e druk, pp. 99-101

148 Robbie Williams die zelf worstelde met drank- en drugsverslavingen, schonk 2,2 miljoen euro aan een zelf opgezette liefdadigheidsinstelling 'Give it Sum', om jongeren met drugs- en alcoholproblemen te helpen. Robbie Williams helpt verslaafden, Algemeen Dagblad, 3-7-2007

149 John Ankerberg, John Weldon, Feiten over rockmuziek Is deze muziek echt satanisch? (Doorn: Middernachtsroep, 2008), pp. 19, 20

150 Arno Gelder, Verweerde stenen, Bastion Rolling Stones vertoont scheuren, Algemeen Dagblad, 20-6-2006, p. 20, 21

151 Jef Vriens, In het net gevangen, de verborgen waarheid achter rock-en popmuziek (? : Face tot Face, 1996), p. 32

152 Bezwaar tegen erotisch optreden rockgroep Hengelo, Reformatorisch Dagblad, 29-9-2006

153 Johan van Gelder, Popmuziek en christendom (Amsterdam: Moria, 1977), p. 20, 21

154 LaMar Boschman, De wedergeboorte van de muziek (Den Haag: Gazon, 1985), p. 24. Frank Zappa heeft in een interview ooit gezegd: "Ik ben de advocaat van de duivel". Dit is een uitdrukking die betekent dat je voor de tegenpartij spreekt, maar dit wordt zo uitgelegd dat Zappa een bewust dienaar van de duivel zou zijn.

155 Robert van Gijssel, Besmeurde lijven onder bloemblaadjes, de Volkskrant, 2-4-2007

156 Een van de zangers: Brian Littrell blijkt christen te zijn, en bracht zijn eerste gospelcd (Welcome home) uit. Hans van de Beek, Brian Littrell, Visie, 17-23 juni 2006, p. 11. Niet duidelijk wordt in dit interview hoe hij het kan rijmen om in de formatie van de Back Street Boys zulke onchristelijke liederen te zingen. Deze band blijkt volgens de video 'They sold their souls for rock 'n roll' jonge meisjes tot vrije seks aan te zetten. Zie voetnoot 48.

157 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), p. 54

- 158 Sander Westeneng, Rocksterren verkopen hun zielen voor rock'roll-muziek, Uitdaging, feb. 2003, p.17 en ?, Popmuziek onder de loep (Giessen: Naar House, 2005), p. 40
- 159 the Sweet, Slade, the Kinks, en Elton John
- 160 De moeilijke keus van "Village People", de Telegraaf, 4-12-1979
- 161 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek, (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006) 2e druk, p. 85
- 162 COC tegen concert homohatende rapper, Sp!its, 10-11-2011
- 163 Zijn excuus kan worden gevonden in 'Ontwaakt!' van 22-9-1984, p.19, 20. Zie Penton (1997): Apocalypse delayed, University of Toronto Press, Toronto p. 177-179.
- 164 Van wonderkind tot zielepoot, Michael Jackson in onderdelen verklaard, Herman Veenhof, Nederlands Dagblad, 20-4-1996
- 165 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005) p.57, 58; ibid. 2e druk pp.77-83
- 166 Michael Jackson zoekt steun bij de islam, Sp!its, 19-12-2003, en Wacko Jacko lid van Nation of Islam, Metro, 19-12-'03
- 167 Frank Meester, Bowie en de cultus van onszelf, Nederlands Dagblad, 21-1-2016 p. 11
- 168 'Seksoverdosering op muziekzenders', Nederlands Dagblad, 4-3-2006
- 169 Bert Heuvelman, De PvdA mag moraalridder spelen, CV.Koers, jan. 2006, p. 20,21
- 170 Kabinet wil geen censuur muziekclips, Reformatorisch Dagblad, 30-6-2006,
- 171 Lindsey Tanner (Chicago), Songteksten over seks hebben veel invloed op jonge tieners, Algemeen Dagblad, 11 8-2006
- 172 Popprofessor Tom ter Bogt: de popcultuur is verseksualiseerd, Nederlands Dagblad 16-2-2008
- 173 Marten Blanckesteijn en Marcel van Engelen, Gezellig avondje uit met porno, De Pers, 10-4-2007, p. 4
- 174 Conclusie van Amerikaanse psychologen na tekstanalyse van alle 174 liedjes in de Billboard Hitparade van het jaar 2009. In het tijdschrift Evolutionary Psychology publiceerden evolutionair psycholoog Gordon Gallup en zijn studente Dwan H. Hobbs van de universiteit van Albany (NY) hun artikel Songs as a Medium for Embedded Reproductive Messages. De liedjes kwamen uit drie categorieën: pop, country en r&b. Het aantal seksuele verwijzingen varieerde tussen de 1 en 48, met een gemiddelde van 8 per popliedje. Hester Carvalho, Ritje op je discostick? Seks maakt de hit, NRC Handelsblad 7-10-2011 en Linda Stelma, Seks, seks en nog een seks in moderne en oude liedjes, Nederlands Dagblad 7-1-2011
- 175 'deze was de vader van allen die harpen en orgelen hanteeren' - Staten Vertaling;
- 'hij werd de stamvader van allen die op de lier of de fluit spelen.' - Nieuwe Bijbel Vertaling.
- 176 Hal Lindsey in samenwerking met C.C. Carlson, Satan leeft onder ons (vertaald door A. van Onck) (Laren: Novapres, 1972) pp. 37, 41-45

177 Derek Prince, Vijanden die tegenover ons staan Wat doen we met toverij in de gemeente? (Hoornaar: Gideon, 1989), p. 16

178 Ronald Koops De kracht van muziek Met zes richtlijnen voor jongeren, Ronald Koops (Heerenveen: Barnabas, 2005), p. 13; Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), pp.7, 20-23; ibid. 2e druk: pp. 43, 51, 102. Popmuziek onder de loep, (Giessen: stichting Naar House, 2005), p. 16; Johan Bronsveld, De kracht van muziek in de gemeente (Putten: stichting Opwekking 2001), J. Dwight Pentecost, Your adversary, the devil (Grand Rapids (MI): Kregel Publications, 1969 / 1997), p.7, LaMar Boschman De wedergeboorte van de muziek (Den Haag: Gazon, 1985), pp. 11-19 Hebben deze auteurs elkaar kritiekloos overgeschreven?

179 Septuaginta: και χρυσιου ἐνέπλησας τους θησαυρους σου και τας ἀποθηκας σου ἐν σοι ἀφ' ἣς ἡμέρας ἐκτισθης σύ.

Staten Vertaling: en goud; het werk uwer trommels en uwer fluiten was bij u; ten dage dat gij geschapen werdt, waren ze bereid.

Willibrord Vertaling (1975): van goud waren de sieraden waarmee gij getooid waart; op de dag dat u geschapen werd waren ze gereed.

Leidsche Vertaling (1899-1901): zij waren in goud gekast en met tusschenruimten bewerkt; ten dage dat gij geschapen werdt waren zij ingezet.

Nederlands Bijbel Genootschap (1951): van goud was het werkstuk waarin zij waren gevat en aan u vastgehecht, toen gij geschapen werdt waren zij gereed.

Naardense Bijbel (2004): bewerkt goud was je sieraad waarin je was getooid, op de dag dat jij werd geschapen waren zij gereed;

Nieuwe Bijbel Vertaling (2004): granaat en smaragd, gevat in gouden zettingen. Op de dag dat je geschapen werd lagen ze klaar.

King James Version: the workmanship of thy tabrets and of thy pipes was prepared in thee in the day that thou wast created.

Revised Standard Version (1952): and wrought in gold were your settings and your engravings, On the day that you were created they were prepared.

The Living Bible paraphrased (1972): all in beautiful settings of finest gold. They were given to you on the day your were created.

La Sainte Bible (Louis Legrand) : d'escarboucle, d'émeraude, et d'or ; tes tambourins et tes flûtes étaient à ton service, Préparés pour le jour où tu fus créé.

180 Dr. A. Noordt zij, Ezechiël 2e deel Korte Verklaring van de Heilige Schrift (Kampen: Kok, 4e druk), p. 37 181 G. Ch. Aalders, Ezechiël II: Hfdst. 25-48 (Kampen: Kok, 1957), pp. 65, 67

182 Joël Valk, De gespannen verhouding tussen evangelisch christendom en popmuziek: gebaseerd op mythes? Soteria, themanummer KUNST. (Sliedrecht: Merweboek, 4e kwartaal 2006) p. 57 en Joël Valk Ongefundeerde kritiek op popmuziek, CV.Koers sept.2007, p. 74. Zie ook: J.W. Embregts, De Hemel (Doorn: Het Zoeklicht, 2e druk 2008) hoofdstuk 13 Muziek en zang, en specifiek p. 102 en 103.

183 Hier vindt Valk Alex Robertson aan zijn zijde in *Playing with fire the use and abuse of music* (Manchester: Barratt Ministries Publications, 1996). Hoofdstuk 19 The Lucifer doctrine, pp. 132-136

184 Arjan van de Bijgaart, *Welke muziek maakt u ziek?* (Oisterwijk: St. Eccovata, 1992), p. 8; In december 1784 geeft Mozart zich op als lid van de vrijmetselaarsloge 'Zur Wohlthätigkeit'. www.koningkeizerrijken.info/wolfgang-mozart.htm

185 Alex Robertson, *Playing with fire the use and abuse of music* (Manchester: Barratt Ministries Publications, 1996), p. 68, 69

186 Van: <http://www.atheists.org/Atheism/roots/musicians/>vertaling in het Nederlands: <http://www.nissaba.nl/nisphp/viewtopic.php?t=499>Atheist Musicians by Madalyn Murray O'Hair:

The following is from the American Atheist Radio Series:

And so, I was delighted to receive here in our American Atheist Center a magazine titled *Humanist* in Canada, of uncertain date, probably February of 1971.

Would you believe Ludwig van Beethoven, born 1770, died 1827? The great musician was reared a Catholic but quit the church and adopted Goethe's Pantheism. Pantheism, as you know, is the doctrine that equates god with the forces and laws of the universe. Although Ludwig van Beethoven composed a Catholic mass (*Missa Solemnis*) which an authority described as "perhaps the grandest piece of musical expression which art possesses," he remained a Pantheist to the end. It is piquant that the musical expert who thus appreciates his mass, Sir. G. Macfarren, describes him as "a freethinker" — that is to say, an Atheist — (in the *Imper. Dict. of Univ. Biog.*) Beethoven's most authoritative biographers are clear about his views on religion. When he was dying he yielded to the pressure of Catholic friends and let a priest administer the sacraments, but it is admitted that when the priest left the room Beethoven said, in the Latin words of the ancient Roman theatre, "Applaud, my friends, the comedy is over." During the years of his full inspiration he had little religious feeling. When Felix Moscheles once scribbled on a manuscript, "With God's help", Beethoven wrote, "Man, help thyself." Then let's look at Hector Berlioz, born 1803, died 1869, a French composer. He composed Catholic church music including the famous *Te Deum* and *Mass of the Dead*, and indeed he is claimed by the church as one of their own in the *Catholic Encyclopaedia*. Yet Berlioz often stated in his letters that he was an Atheist. In G. K. Boulton's *Life of Berlioz*, (1903), on page 298 there is reproduced a letter written shortly before he died, in which he says, "I believe nothing."

We move on to Alexandre Cesar Leopold Bizet, born 1838, died 1875 and generally known as Georges Bizet, the composer of *Carmen*, etc. His early death cut short a career of great promise. His letters, which were published after his death by L. Ganderax in 1908 are full of scepticism. In one letter, he says, "I have always read the ancient pagans with infinite pleasure while in Christian writers I find only system, egoism, intolerance, and a complete lack of artistic taste."

These are really the great ones, for next is Johannes Brahms, born 1833, died 1897, the famous German composer. As he composed the superb German

Requiem for Protestant churches, most folk imagine that he was a Christian but he was even less religious than Beethoven. He reveals in his letters to Hersogenberg (Letters of J. Brahms: the Hersogenberg Correspondence, English translation 1909) that he was a complete agnostic. The Four Serious Songs which he published the year before he died are described by one critic as his "supreme achievement in dignified utterance of noble thoughts." Yet the words to the first song, as a matter of fact, reject and almost ridicule the idea of personal immortality. But then what about Claude Achille Debussy, born 1862, died 1918, the French composer? He entered the Paris Conservatoire at the age of eleven and by 1902 his *L'apresmidi d'un faune* and other compositions were known throughout the world, and he was acclaimed as "one of the greatest musicians of his generation". He was one of the "Neo-pagans" (by self-styling) of that brilliant period, and his funeral was purely secular.

And also included, of course, is Wolfgang Amadeus Mozart, born 1756, died 1791. He began to compose at the age of five and conducted a Mass of his own composition at the age of twelve. In the following year the pope made him a Knight of the Golden Spur, and for ten years he was a concert master to the Archbishop of Salzburg. At this time he began to lose his Catholic faith and to get into trouble with the authorities of the church. He joined the Freemasons, who were under the sternest ban of the Church, and turned to opera. Although he wrote a good deal of church music and he is claimed in the Catholic Encyclopaedia as a Catholic, the two leading biographers of Mozart put it beyond question that he was a non-Christian. Wilder gives ample evidence and tells us that on his death bed he refused to ask for a priest and when his wife nevertheless sent for one, the priest was refused, and he was buried without a service in the common grave of the poor. His famous Requiem Mass was composed for Count Walsegg, who paid Mozart but then put his own name on the composition. Ulibichov, the second leading biographer, gives even further evidence that Wolfgang Mozart abandoned the Church.

Why do you suppose this history is suppressed? Why don't we all know that these persons were non-theists or A- theists?

Even Niccolo Paganini, born 1782, died 1840, the great Italian violinist and composer, is among the non-theists.

Like so many other distinguished freethinkers he was very precocious, composed a sonata when he was eight years old and made his first public appearance at the age of eleven. He became the greatest violinist of his age. His chief biographer, Count Conestabili, who was orthodox, admits that Paganini practiced "religious indifferentism", and states, sadly, that his hero neither received the last sacrament nor had any religious service at his funeral. He was well known as "an Atheist."

Can it be that we own all of the great ones? For next is Franz Peter Schubert, born 1797, died 1828, the Austrian composer. He wrote two Masses and a large amount of other Catholic music, yet like Beethoven and Mozart, he was a sceptic. In his Dictionary of Music, Sir George Grove says that "of formal or dogmatic religion we

can find no trace" in his life. That's in Volume IV, page 634. He quotes Schubert saying of creeds and churches, "Not a word of it is true." Also, one can read Elly Ziese in Schubert's *Tod*. There it is noted that Catholic biographers say that the man who wrote the beautiful Ave Maria must have been a Catholic, although "he has no external connection with the Church." One might as well say that all the artists who painted beautiful Venuses must have believed in the goddess Venus. Perhaps the answer is that only the religious art form was accepted, or acceptable, at that time. And, then of course comes Robert Schumann, born 1810, died 1856, the German composer. He tells us in his letters that he rejected Christianity in his early years and followed Goethe's pantheism. One great advantage of Goethe's system in this difficult period, when skepticism itself was in evolution, was that one could talk freely about god and not mean much. In any case Goethe naturally appealed to these artists, and both Schumann and Beethoven openly adhered to this doctrine.

What! We have Richard Strauss, too. Yes, the German composer, born 1864 and died 1949. He played the piano at the age of four and began to compose at the age of seven. He conducted the Bayreuth Festival in 1894 and was General Musical Director of Prussia. He was a close student of philosophy and expressed his own freethought convictions in the symphonic poem based upon Nietzsche's work, *Also Sprach Zarathustra*, which the clergy angrily denounced, and in *Till Eulenspiegel's Lustige Streiche*, which has been described as "one of the most brilliant dramatic scores ever penned."

Just these men alone in our ranks should satisfy an Atheist, but there is also Peter Ilich Tchaikovsky, born 1840, died 1893, the famous Russian composer. He took up law but quit it for music and became the greatest of Russian composers with songs, cantatas, operas, and piano pieces. From his letters, edited by his brother, it appears that until late in life he was a theist but he seems in the end to have become an Atheist after reading Flaubert's letters. "I have, he said, "found some astonishing answers to my questions about god and religion in this book." (See *Life and Letters*, p. 688.) But I wonder what the brother edited out of the book when he recounts that Tchaikovsky was unconscious when his brother summoned a priest to smear him with sacrament, then, in death.

The last one here is Wilhelm Richard Wagner, born 1813, died 1883, the greatest of German dramatists and composers. All admit that he was an Atheist and radical for he took part in the revolution of 1848. Finally when he composed *Parsifal* in 1882, Nietzsche charged him with lapsing into mysticism, and it is clear that he was in a romantic and mystic mood — but all the experts admit that he never returned to the Christian faith. Otto Hartwich says, "Wagner . . . had little taste for the other-worldly speculations of dogmatic theology and none at all in the Church's ethic — hence the bitterness of Nietzsche who thought it the worst feature of Christianity —." But the British musical critic who wrote on Wagner, Ernest Newman, reminds us that by the age of fifty all his greatest work had been done while he was an Atheist and his intellectual powers were at their greatest.

Zie voor meer schokkende negatieve details over het leven van deze en andere klassieke componisten: Alex Robertson *Playing with fire the use and abuse of music* (Manchester: Barratt Ministries Publications, 1996), Hoofdstuk 10 A classic delusion, pp. 51-65

187 Ronald Koops, *Popmuziek als nieuwe religie? Ronduit insite feb.2003*, pp. 26, 27 Als voorbeelden van goede muziek noemt hij Phil Collins, Dire Straits, Acda en De Munnik, Volumnia.

188 Pete Ward, *Jeugdcultuur en het evangelie* (Sliedrecht: Merweboek, 1994), p. 72

189 CU geschokt over feest Harderwijk, 'Satanklaas is godslasterlijk', *Reformatorisch Dagblad*, 29-11-2006

190 *Rock-and-roll, Getrouw*, 31e jaargang no.9, p. 789

191 Zie voetnoten 48 en 156.

192 De kracht van muziek Met zes richtlijnen voor jongeren, Ronald Koops (Heerenveen: Barnabas, 2005), p. 27 en 36 Frank Zappa heeft in een interview ooit gezegd: "ik ben de advocaat van de duivel." Dit is een uitdrukking die betekent dat je voor de tegenpartij spreekt, maar dit werd uitgelegd als dat Zappa een bewust dienaar van de duivel zou zijn.

193 Henk van Zon, *De duistere ondertonen van de popmuziek*, (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006), 2e druk p. 73

194 Henk van Zon, *Duistere ondertonen van de popmuziek* (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005) p. 35; *ibid.* 2e druk, pp. 75, 76; "De topaanbiddingsleider viel en aanbidt nu zichzelf..." Henk van Zon, *Herstel*, dec.'05/jan.'06, p.38

195 http://nl.wikipedia.org/wiki/Hotel_California_%28nummer%29

196 Walter Monster, *Het simplisme van ex-dj Koos de Jong*, *Nederlands Dagblad*, 23-5-2007

197 in een persbericht van 23-1-1984, geciteerd in Jef Vriens, *In het net gevangen, de verborgen waarheid achter rock-en popmuziek* (? : Face tot Face, 1996), p.18

198 Henk van Zon, *Duistere ondertonen van de popmuziek* (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006), 2e druk p. 57

199 Joël Valk *Ongefundeerde kritiek op popmuziek*, *CV.Koers*, sept.2007, p. 75

200 ? *Popmuziek onder de loep* (Giessen: st. Naar House, 2005), p. 19, 20

201 *Christenen bidden tegen satanist*, *Reformatorische Dagblad*, 13-12-2003

202 George Vandeman, *HoogSpel occulte verschijnselen in bijbels perspectief* (Alphen a/d Rijn / Brussel:

Vertias, 1979) (vertaling van *Psychic Roulette* bij Pacific Press Publishing Association, Mountain View, Cal., VS), p. 114

203 *Gothic, een Nieuwe Religieuze Beweging?*, scriptie van R.A. Zevenbergen, student aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, Faculteit Godgeleerdheid, afstudeerrichting Godsdienstwetenschappen, uitgebreide samenvatting door W.J.A.Pijnacker Hordijk in *Promise*, juli 2005, p. 2-11; Henk van Zon, *Duistere ondertonen van de popmuziek*, (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006), 2e druk, pp. 107-140

204 Johan van Gelder, *Popmuziek en christendom* (Amsterdam: Moria, 1977), p. 26, 27

205 drs. C.M.H. van Lieshout, *Uit je dak House. De nieuwe dansreligie* (Hilversum: Moria, 1994), p. 40, 42, citaat uit Terug naar House, J. van Klinken, *Reformatorisch Dagblad*, 6-11-1993

206 Duitsland telt duizenden satanisten, Helft Duitse jongeren gelooft in astrologie, "Satanisme populair onder jeugd", uit het *Reformatorisch Dagblad*, resp. 22-1-'02, 31-7-'03 en 4-7-'03.

207 Wim Jansen, *Popmuziek en geloof, pleidooi en handreiking voor het werken met popmuziek in vieringen en geloofsoverdracht*, (Kampen: Kok, 1995) p. 64

208 *The Beatles story*, Pop 23 (1976); J. van Zyl, *Pop Culture – a Christian View* (Welwyn. 1977). On March 4, 1966, this quote of John's was printed in an interview by reporter (and friend of John's) Maureen Cleave in the *London Evening Standard*: "Christianity will go. It will vanish and shrink. I needn't argue with that; I'm right and I will be proved right. We're more popular than Jesus now; I don't know which will go first - rock 'n' roll or Christianity. Jesus was all right but his disciples were thick and ordinary. It's them twisting it that ruins it for me." He was, as she reported, reading extensively about religion at the time. It was a small part of the article. No one took notice of it in Britain. And then, five months later, on July 29, a teen magazine in the US of A (land of the free, especially religious freedom), *Datebook*, reprinted the quote out of context instead of submerged in an article, and used it as a part of a front cover story. Radio stations in the south banned Beatles music. There were rallies of boys and girls stomping on their records and bonfires of Beatles material. John received death threats, and the KKK protested a Beatle concert in Alabama (because, apparently, it seemed like the Christian thing to do). This statement, hardly noticed in the UK, was completely taken out of context and the bible belt of the hypocritical southern states was used to beat Lennon and The Beatles in a very unfair and very non-Christian way. John was not comparing the Beatles to Christ or god or religion. The quote as it appears here, IN CONTEXT, is just John being John and using things he knew about in a way he naturally spoke to a friend/reporter.

The Jesus lovers, acting in their best Christ-like behaviour, threatened to kill John. Who says terrorism is limited to radical Islam? The Apology John: "If I had said television is more popular than Jesus, I might have got away with it, but I just happened to be talking to a friend and I used the words "Beatles" as a remote thing, not as what I think - as Beatles, as those other Beatles like other people see us. I just said "they" are having more influence on kids and things than anything else, including Jesus. But I said it in that way which is the wrong way." Reporter: "Some teenagers have repeated your statements - "I like the Beatles more than Jesus Christ." What do you think about that?" John: "Well, originally I pointed out that fact in reference to England. That we meant more to kids than Jesus did, or religion at that time. I wasn't knocking it or putting it down. I was just saying it as a fact and it's true more for England than here. I'm not saying that we're better or greater, or comparing us with Jesus Christ as a person or God as a thing or whatever it is. I

just said what I said and it was wrong. Or it was taken wrong. And now it's all this." Reporter: "But are you prepared to apologize?" John (thinking that he had just apologized, because he did): "I wasn't saying whatever they're saying I was saying. I'm sorry I said it really. I never meant it to be a lousy anti-religious thing. I apologize if that will make you happy. I still don't know quite what I've done. I've tried to tell you what I did do but if you want me to apologize, if that will make you happy, then OK, I'm sorry." <http://beatlesnumber9.com/biggerjesus.html>

Ringo Starr, de ex-drummer van de Beatles, ex-verslaafde aan alcohol en cocaïne, gelooft God gevonden te hebben. Ringo Starr: Ik heb God gevonden, Nederlands Dagblad, 8-2-2010

209 In zijn boek *A Spaniard in the Works*, Jef Vriens, *In het net gevangen, de verborgen waarheid achter rock-en popmuziek* (? : Face tot Face, 1996), p. 40

210 Zie voetnoot 218

211 G. Roos, *Gooi plaatjes en mc'tjes dan maar bij 't oud vuil*, Reformatorisch Dagblad, 4-4-1992 Marcus, 'Dead Elvis – A Chronicle of a Cultural Obsession'

212 Henk van Zon, *Duistere ondertonen van de popmuziek* (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), p. 64

213 *Dode grootverdieners*, AD magazine, 27-5-2006; *Scorebord top-10 inkomsten dode beroemdheden in 2005*, NRC Handelsblad, 21/22 okt. 2006

214 Kurt Cobain verdient meer dan Elvis Presley, NRC Handelsblad, 26-10-2006
Zie lijst van best verdienende dode artiesten van Forbes.com.

215 *De kracht van muziek Met zes richtlijnen voor jongeren*, Ronald Koops (Heerenveen: Barnabas, 2005), p. 28 216 Hans Nauta, *All things must pass*, Trouw, 1-12-2001, p.17

217 Jef Vriens, *In het net gevangen, de verborgen waarheid achter rock- en popmuziek* (? : Face tot Face, 1996) p. 36; Henk van Zon, *De duistere ondertonen van de popmuziek*, (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006) 2e druk p. 68, 69.

218 Toen Madonna nog maar vijf jaar was overleed haar moeder aan kanker. Haar vader heeft haar nooit in de steek gelaten, al was hij het vaak met haar niet eens. Onze hemelse vader is trouwens net zo! Hoewel ze katholiek was opgevoed, werd ze een rebel. Ze groeide niet zonder slag of stoot uit de 'queen of pop'. Madonna is de best verkopende vrouwelijke popzanger ter wereld. In 1984 brak ze door met 'Like a Virgin', maar het bleek dat ze niets met maagdelijkheid op had, integendeel. Ze schuwde een mengeling van erotiek met religie niet. Nu is de grofheid van Madonna niet nieuw, door shockeren en provoceren weet ze telkens de aandacht te trekken. In 1990 trok ze al een massapubliek met concerten die zich kenmerkten door buitensporig vloeken en seksuele handelingen. Het obscene gedrag leidde in Montreal zelfs bijna tot een arrestatie.

Nadat ze rust meent te hebben gevonden in het Zen Boeddhisme, bekeerde Madonna in 2003 zich tot de Kabbala, een mystieke Joodse stroming, die een grote nadruk legt op het naleven van de thora en het liefdegebod. Ze nam de Hebreeuwse naam Esther aan, omdat ze zich identificeert met de gelijknamige bijbelse koningin. In dat jaar komt dan ook *American Life* uit, waarin ze erkent dat

haar vroegere levenswijze geen geluk heeft gebracht. Een documentaire over haar 'Re-invention Tour' gunt ons in een blik in haar huwelijksleven (ze was getrouwd met o.a. auteur Sean Penn) en opvoeding van haar kinderen (Lourdes Maria van 1996 met als vader danser Carlos Leon en Rocco John van 2000 met als vader Guy Ritchie en de in 2006 geadopteerde Malawische David Banda): geen televisie, beperkt computergebruik en zeker geen spelletjes met geweld. Als ze in deze documentaire terugkijkt erkent ze verschillende fouten. Inmiddels is ze gescheiden van haar zoveelste man Guy Ritchie.

Dat ze toch niet los is van haar Rooms Katholieke achtergrond bleek in aug. 2006. In haar wereldwijde 'Confessions Tour' voerde ze ook in Rome een omstreden act op waarbij ze een doornenkroon droeg en aan een enorm kruis vol spiegeltjes hing. Kardinaal Ersilio Tonini beschouwde dit als een daad van vijandigheid en een zinloze marketingoperatie. Ze provoceerde de Rooms-Katholieke kerk eerder door misbruik van symbolen als het kruis, de rozenkrans, priesterkleding en nonnenhabijten. In de Madonnatreedt ze onder meer op in sm-outfit. Op videoschermen werden beelden van hongerende kinderen in ontwikkelingslanden vertoond. Wel heeft ze zelf een grote gift over gemaakt voor deze kinderen in Malawi. De jongste kruistocht heeft ook de afschuw gewekt van de Church of England, de Amerikaanse Catholic League (de grootste katholieke mensenrechtenorganisatie in de VS). David Muir, van de Britse Evangelische Alliantie, noemde Madonna 'schaamteloos ongevoelig'. Madonna blijft dus tegen haar katholieke opvoeding schoppen, het laat haar niet los. Is ze op zoek naar waarheid en echtheid in plaats van huichelarij? Alleen Jezus kan haar diepe voldoening geven! Wat wilde Madonna in feite tot uiting brengen? Een strak gestileerd kruis met spiegels kwam omhoog met daarop een devote Madonna met een doornenkroon. Zij zingt op ingetogen wijze het zwaarmoedige nummer Live to tell. Boven het kruis wordt het aantal aids-weeskinderen dat momenteel in Afrika leeft geprojecteerd. De teller stopt bij 12 miljoen. Als het nummer is afgelopen, wordt er een samenvatting van de Bijbeltekst uit Mat. 25:35-40 (de zeven werken van barmhartigheid) voorgelezen. Het blijkt toch niet spottend te zijn bedoeld. Op controversiële wijze wil ze met name de Rooms Katholieke kerk ter verantwoording roepen. Het condoomverbod van de RK-Kerk als oorzaak van de AIDS-epidemie aanwijzen, is onterecht. Bovendien, je opwerpen als de Verlosser(es) is ongepast. De laatste woorden van de echte Madonna Maria die in de Bijbel zijn opgetekend, zijn: 'Alles wat hij u ook zegt, doe dat. (Joh.2:5)

Protest tegen optreden popster, Reformatorisch Dagblad, 8-8-2006; Jan Wietsma, De vele gezichten van Madonna, Reveil, maart 2006; Gerhard Wilts, Madonna tart christenen, Buitenrand, Nederlands Dagblad, 26-5- 2006; Voor Madonna en kabbala zie: Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006), 2e druk, pp. 87-91.

219 ?, Popmuziek onder de loep (Giessen: Naar House, 2005), p. 21

Madonna – 'horen zeggen' is niet genoeg, Jan Wietsma, Nederlands Dagblad, 12-9-2006.

220 Daan de Mooy, God Dethroned – het wordt een slachting, Fret –uitgave van het Nationaal Pop Instituut, april 2001, p. 17

- 221 John Ankerberg, John Weldon, Feiten over rockmuziek Is deze muziek echt satanisch? (Doorn: Middernachtsroep, 2008), p. 68
- 222 Str8!, het jongerenblad van de Hoop, aug. 1999
- 223 Wim Kranendonk (hoofdredacteur Reformatorisch Dagblad), Open brief aan fans en freaks, Reformatorisch Dagblad, 11-10-2003, p. 21
- 224 De Films, The end, Gimme shelter, NCRV-gids, 9-15 aug. 2003, p. 11
- 225 LaMar Boschman, De wedergeboorte van de muziek (Den Haag: Gazon, 1985), p. 26
- 226 John Ankerberg, John Weldon, Feiten over rockmuziek Is deze muziek echt satanisch? (Doorn: Middernachtsroep, 2008), p. 67
- 227 Sander Westeneng, Rocksterren verkopen hun zielen voor rock 'n roll-muziek, Uitdaging , feb. 2003, p. 17 en ? Popmuziek onder de loep (Giessen: Naar House, 2005), pp. 12, 13; Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek, (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006), 2e druk, pp.59-63
- 228 John Ankerberg, John Weldon, Feiten over rockmuziek Is deze muziek echt satanisch? (Doorn: Middernachtsroep, 2008), p. 55
- 229 Walter Monster, Het simplisme van ex-dj Koos de Jong, Nederlands Dagblad, 23-5-2007
- 230 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek, (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006) 2e druk, p. 155
- 231 Herman Veenhof, Vrijspraak bijbelverscheurder, Nederlands Dagblad, 20-8-2011
- 232 Ibid.
- 233 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek, (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006) 2e druk, p. 9
- 234 Large, popmerchandising, Rotterdam, wintercatalogus 2002 (180 pp.), lente en zomer 2003, minstens 164 pp. dik.
- 235 Antireligieuze groep eist vernielingen op. Nederlands Dagblad 22-6-2007
- 236 Raffi Trapman, Bericht uit de hel. De muziek is oorverdovend, de boodschap is van haat vervuld, de fans zien er angstaanjagend uit. Hoe gevaarlijk is black metal? AD Magazine Algemeen Dagblad, 3-8-2002, p. 12
- 237 Bataclan betekent 'de hele rommel, nasleep'
- 238 Gerard ter Horst, De 'duivelskus' van Eagles of Death Metal in Parijs, Nederlands Dagblad, 17-11-2015; Gerard ter Horst, Harde noten 2, Nederlands Dagblad, 20-11-2015
- Who'll love the Devil?
 Who'll sing his song?
 Who will love the Devil and his song? I'll love the Devil!
 I'll sing his song!
 I will love the Devil and his song
 Who'll love the Devil?
 Who'll kiss his tongue?
 Who will kiss the Devil on his tongue? I'll love the Devil
 I'll kiss his tongue

I will kiss the Devil on his tongue
Who'll love the Devil?
Who'll sing his song?
I will love the Devil and his song Who'll love the Devil?
Who'll kiss his tongue?
I will kiss the Devil on his tongue Who'll love the Devil?
Who'll sing his song?
I will live the Devil and sing his song
Beter alternatief: Ps.2:12: kus de Zoon!

239 <http://www.kafka.antifa.net/blackmetal.htm>

240 Klassiek: metalband vernielt hotelkamer, Niels Rigter, Metro, 17-11-2009

241 Eymeke Verhoeven, Kind van de duivel klinkt in de schoolgangen, Nederlands Dagblad, 15-3-2017 <https://www.youtube.com/watch?v=AKLrKMz-avE>

242 Brian Welch, de zanger van de satanische band Korn, kwam in 2005 tot geloof. Hij liet zich dopen in de Jordaan en maakt nu muziek die Jezus verheerlijkt. "De topaanbiddingsleider viel en aanbidt nu zichzelf..." Henk van Zon, Herstel, dec.'05/ jan.' 06, p.39. Brian, de oprichter en gitarist van de metalband Korn, heeft zijn band verlaten. Na 13 jaar van muziek en een rock-and-roll levensstijl zei Welch dat hij steeds depressiever was geworden en meer en meer verslaafd aan drugs. Hij had een enorme woede in zijn binnenste en wilde mensen graag pijn doen, maar sinds zijn bekering en waterdoop wil hij ze juist omhelzen. Het geldt dat hij als solist voortaan verdient, wil hij weggeven aan goede doelen. Zijn getuigenis is te horen op www.headtochrist.com Ex- Korn-gitarist gedoopt in de Jordaan, Herstel, april/ mei 2005

243 Metalhammer.CO.UK, may 2002, p.62

244 het Voodoo To Go Festival van 18-20 sept. 2015 in Rasa en Sophie's Palace in Utrecht, zie voorbeschouwing hiervan Voodoofactor, Pablo Cabenda, de Volkskrant, pp. 6, 7, 18-9-2015. Zie voetnoot 126.

Zie ook <http://www.stichting-promise.nl/eigentijds-occultisme/voodoo.htm>

245 John Ankerberg, John Weldon, Feiten over rockmuziek Is deze muziek echt satanisch? (Doorn: Middernachtsroep, 2008), p. 65

246 Sietse Meijer, Voodoo is overal op de wereld, NRC.Next, 23-6-2017, recensie van Leendert van der Valk Voudou van New Orleans naar Cotonou op het ritme van de goden (Amsterdam: Atlas Contact, 2017) 366 pp. 'Redenen om dit boek niet te lezen: 'Voudou: Van New Orleans naar Cotonou op het ritme van de goden' beschrijft een religieuze praktijk die haaks staat op de serene contemplatie en de ingetogen levenswandel die het traditionele Europese christendom ons voorhoudt. Als dat uw ijkpunt is, zult u met dit boek van de ene duivelse gruwel in de andere rollen. De geschiedenis van de slavernij is natuurlijk per definitie ongeschikt voor lezers met een zwakke maag.' <https://www.trouw.nl/religie-en-filosofie/via-heel-veel-drums-nader-tot-de-goden-aan-de-mississippi-en-in-zaandam~a9f38343/>

247 Jacob Haagsma, Heerlijk Herrie op Wâldrock, Altar schopt tegen heilige huisjes, Bijlage Leeuwarder Courant, 1-7-1999

- 248 Getuigenis van een bevrijde bezetene: Jef Vriens, In het net gevangen, de verborgen waarheid achter rock- en popmuziek (?; Face tot Face, 1996), pp. 50, 51
- 249 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Corna>
- 250 <http://www.franklinterhorst.nl/Het%20Satan's%20teken.htm>
- 251 Arrestaties na brand in Noorse kerk, Reformatorisch Dagblad, 17-11-2003
- 252 Kwart miljoen mensen bekijken Housewitz-filmpje, Reformatorisch Dagblad, 13-8-2005
- 253 Kind en occultisme (je moet niet) spelen met het occulte, drs. R.H.Matzken en A.Nijburg, p.105
- 254 Raffi Trapman, Bericht uit de hel. De muziek is oorverdovend, de boodschap is van haat vervuld, de fans zien er angstaanjagend uit. Hoe gevaarlijk is black metal? AD Magazine Algemeen Dagblad, 3-8-2002, p. 12
- 255 Franse minister wil rapmuziek aanpakken, Reformatorisch Dagblad, 6-11-2003
- 256 drs. J. Mulder, Met House naar een andere wereld, (Waddinxveen: Lumen Mundi, 1993), p.36
- 257 <http://www.kafka.antifa.net/blackmetal.htm>
- 258 Extreemrechts concert in Eindhoven is toegestaan, Metro, 8-11-2003, Antisemitisch concert Eindhoven gaat door, Reformatorisch Dagblad, 8-11-2003.
- 259 Concert van omstreden popgroep afgelast, Reformatorisch Dagblad, 24-11-2003
- 260 Aalten verbiedt concert neonazi's, Metro, 5-5-2008 (Bevrijdingsdag!)
- 261 Leider neonaziband veroordeeld om tekst, Metro, 23-12-2003
- 262 Onderzoek naar omstreden song, Reformatorisch Dagblad, 21-1-2004
- 263 Marc Guillet, Zingende 'nazi-meisjes' winnen aan populariteit, Algemeen Dagblad, 2-11--2005
- 264 Neonaziconcert verrast Zwitsers onaangenaam, Nederlands Dagblad, 18-10-2016
- 265 Verborgen gevaren in popmuziek, J.J. Frinsel (sr), De Oogst, sept. 1985; zie ook: Jacob Aranza, Verborgen verleiders in de popmuziek ontmaskerd, met bijbehorend cassettebandje (Amsterdam: st Moria, 1984), / (verborgen) gevaren in popmuziek J.I. van Baaren (Amsterdam: st. Moria, 1984), pp.16-24; Jef Vriens, In het net gevangen, de verborgen waarheid achter rock- en popmuziek (?; Face tot Face, 1996), p. 35, 45-49, 54; Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), p. 65, 70, ibid. 2e druk: pp. 68, 199-201
- 266 Jan van der Plas en Mike Schepers, Popmuziek ruim 1000 begrippen van A tot Z (Utrecht: Het Spectrum, 2003), p. 21
- 267 'Omkeertechniek in popmuziek kan geest beïnvloeden', Reformatorisch Dagblad, 16-8-1985
- 268 Omkeermuziek, Visie, midden feb. 1985; Henk van Zon, De duistere ondertonen van de popmuziek (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006), 2e druk, p. 74
- 269 Rock 'n Roll, vermommingsstechniek als gedachtenbeïnvloeding, J.I. van Baaren, De Oogst, dec. 1983

- 270 Sander Westeneng, Rocksterren verkopen hun zielen voor rock'roll-muziek, Uitdaging, feb. 2003, p.17; Henk van Zon, De duistere ondertonen van de popmuziek, (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006) 2e druk pp. 73, 74 271 J.J. Frinsel sr., Wandel in het licht, De Oogst, sept. 1984
- 272 Opwekkingsbundel, lied 354 Glorie aan God, 1e couplet.
- 273 J.J. Frinsel sr., Oude Strijd... kort geding, De Oogst, april 1985
- 274 Kort geding satanskerk geen gevolgen voor Moria, Reformatorisch Dagblad, 22-3-1985. In het commentaar op de voorpagina stelt deze krant: 'Tot op heden is het wetenschappelijk volstrekt onbewezen dat omgekeerd uitgesproken of gezongen teksten invloed zouden kunnen hebben op het doen en laten van een mens. Maar het is wel duidelijk – en daarom kunnen we beter daar de nadruk op leggen- dat er van deze popmuziek en de bijbehorende subcultuur (disco's, festivals etc.) een volstrekt verkeerde invloed uitgaat. Ook al zou de satanskerk er helemaal niets mee te maken hebben. Om tot die conclusie te komen hoeft men de popplaten heus niet achterstevoren te draaien.'
- In opdracht van Gospel Music & Art Magazine stelde Frank van der Gaag over deze terug-spoeltechniek een onderzoek in. De stichting Moria zou gebruik hebben gemaakt van hoogst dubieuze bronnen: nl. van de fantast John Todd die jarenlang een anti-rockcampagne voerde. Universiteiten en psychologen zouden moeten onderzoeken of ons onderbewuste werkelijk in staat is verborgen boodschappen te decoderen. 'Bewijzen' terugspoel-techniek gebaseerd op anti-rock-fanaat, Uitdaging, juli-aug. 1985
- 275 Marleen Hengelaar-Rookmaker, Pleidooi voor popmuziek in Pop in Perspectief, (Amsterdam: cahier van het Christelijk Studiecentrum, 1989), p. 12
- 276 They concluded: Taken together with the results of the other tasks, we could find no evidence that our listeners were influenced, consciously or unconsciously, by the content of backward messages.
- In a different setting, (Schwartz and Froufe, 2001) studied the effect of intentionally inserted subliminal messages (not backmasked, but present in the signal at a low level) for the goal of improving self-esteem. They found that "there were no statistically significant differences between the placebo group and the subliminal group". References Schwartz, Cecilia, and Manuel Froufe. "Subliminal messages for increasing self-esteem: Placebo effect." The Spanish journal of psychology 4, no. 1 (2001): 19. Vokey, John R., and J. Don Read. "Subliminal messages: Between the devil and the media". American Psychologist 40, no. 11 (1985): 1231.
- 277 Gospelmuziek maakt een forse groei door, volgens Gospel Music Association (GMA) en Nielsen Christian SoundScan, beide uit de VS. Ook in Nederland groeit volgens GMI en boekmuziek.nl de verkoop en het bereik van gospelmuziek. Gospel heeft vanuit een underdogpositie een enorme sprong gemaakt. 'Reguliere Platenbazen likkebaarden bij gospelmuziek', Uitdaging, feb. 2007, p. 13
- 278 'Popmuziek is ten einde', Nederlands Dagblad, 21-9-2006
- 279 Dance Parade, uit het Contactblad van de Landelijke Evangelisatie Stichting Naar House, sept. 2003, p.1.
- 280 Joh.8:44

- 281 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), p. 55, ibid. 2e druk p. 96
- 282 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006), 2e druk, p. 84
- 283 <https://www.azlyrics.com/lyrics/deadkennedys/ikillchildren.html>
- 284 Gothic, een Nieuwe Religieuze Beweging?, scriptie van R.A. Zevenbergen, student aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, Faculteit Godgeleerdheid, afstudeerrichting Godsdienstwetenschappen, uitgebreide samenvatting door W.J.A. Pijnacker Hordijk, Promise, juli 2005, pp. 2-11
- 285 Daar wijst men op 14-9-2006 echter verontwaardigd elke aansprakelijkheid van de hand, want: the goth scene is very friendly, nurturing, non-violent community, we are very supportive of our users and do not condone any illegal activities. Please do not condemn us for the wrongdoings of one individual.
- 286 'Engel des Doods' in Montreal, Splts, 15-9-2006, zie ook voetnoten 109 en 111.
- 287 Recensie van Macabre Murder Metal in Music Minded, sept./ okt. 2003, p.19
- 288 Bestorming popconcert The Who: elf doden, Het Parool, 4-12-1979
- 289 Citaat uit Vrij Nederland, 25-9-1993 in drs. J. Mulder, Met House naar een andere wereld, (Waddinxveen: Lumen Mundi, 1993), p.30
- 290 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), p. 42
- 291 Gerrit van den Hoven, Het laatste Stones-concert?, Noord-Hollands Dagblad, 28-7-2006
- 292 Ster sterft jonger, Quest Psychologie, nummer 1 / 2015, p. 11.
- 293 H. Lenselink, Groep moeders strijdt tegen platen met gewelddadige, profane en seksuele songs, Reformatorisch Dagblad, 24-2-1989
- 294 Ozzy's gevaarlijkste stunt, Trouw, 13-12-2003
- 295 Na een mislukte zelfmoordpoging in Rome en een ziekenhuisopname werd Cobain op de ochtend van 8 april 1994 door een elektricien dood gevonden in de garage van zijn landhuis in Seattle. Hij had zich drie dagen eerder met een hagelgeweer door zijn hoofd geschoten. Er bestaat nog steeds controverse over Cobains doodsoorzaak, volgens sommigen wijst een aantal zaken eerder op moord dan op zelfmoord. De concentratie heroïne die in het lichaam van Cobain gevonden was, zou zo hoog zijn dat hij niet eens meer kon staan of een kogel kon afvuren en in zijn zelfmoordbrief zou het laatste stukje in een ander handschrift zijn geschreven. Door andere onderzoekers worden deze theorieën echter in twijfel getrokken. [https://nl.wikipedia.org/wiki/Nirvana_\(Amerikaanse_band\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Nirvana_(Amerikaanse_band))
- Marleen Hengelaar-Rookmaker, Pop in de jaren negentig postmodernisme in de straat, pp. 51, 52. Platzak bij de wensput, Wim Rietkerk (Red.) (Kampen: Kok/Voorhoeve, 2e druk 1996)
- Facetten van de moderne jeugdcultuur
- 296 Klassiek: metalband vernielt hotelkamer, Niels Rigter, Metro, 17-11-2009
- 297 Zie: <http://rockdeaths.mybravenet.com/>Een ander berekening komt uit op slechts 36,9 jaar: Sander Westeneng, Rocksterren verkopen hun zielen voor rock'roll-muziek, Uitdaging, feb. 2003, p.17; Jef Vriens, In het net gevangen, de

- verborgen waarheid achter rock- en popmuziek (? : Face tot Face, 1996) pp. 34, 35 en ?, Popmuziek onder de loep (Giessen: Naar House, 2005), p. 41
- Psalm 55:24 'Maar Gij o God, zult hen doen neerdalen in de kuil van het verderf; de mannen van bloed en bedrog zullen hun dagen niet ter helfte volbrengen.'
- 298 Tupa Shakur (2pac) (25), Notorious B.I.G. (24), Scott La rock (25), Mr. Cee (20), Stretch [of: Strech] (23), Seagram (26), Khadafi (19), Freaky Tah (27), Big L (24), Mac Dre (34), Chip Banks (30), Jam Master Jay (37), R.I.P. Meer vermoorde rappers, Algemeen Dagblad Magazine, p. 23, 11-2-2006
- 299 Een beatnik is een lid van een Amerikaanse non-conformistische, principieel protesterende jongeren rond 1950 met een hang naar filosoferen, zelfexpressie en onconventionele kleding.
- 300 Time, 9-8-1969, p. 76
- 301 Eerste popoptreden was 'apenmuziek', Peter Sneep, Nederlands Dagblad, 14-3-2008
- 302 Een verre van volledige alfabetische opsomming: Pat Boone, Johnny Cash, Andrae Crouch, Brian Doerksen, (de Jood) Bob Dylan, Don Francisco, Amy Grant, Keith Green, Mahalia Jackson, Rebecca St. James, Graham Kendrick, Ron Kenoly, Ralph van Manen, Barry McGuire, Larry Norman, Stacie Orrico, Leon Patillo (ex-Santana), (Harry Roger Webb alias...) Sir Cliff Richard, Michael W. Smith, Adrian Snell, Noël Paul Stookey, Third Day, Esther Tims, Trinity, Gerald Troost, Sheila Walsh, Elly & Rikkert Zuiderveld, enz.. Zit hier kaf onder het / de koren? Zie o.a. Spiritual Journeys – how faith has influenced twelve music icons, door Steve Beard, te bestellen via www.relevantbooks.com , in het Nederlands uitgegeven door Ark Boeken. Voorjaar 2004 verscheen Bob Dylan –een rusteloze zoeker. Meer dan 650 christelijke zangers/zangeressen, duo's, koren en bands in Nederland presenteren zich op de internetsite www.gospelgroepen.nl, van Henk-Jan Oudenampsen.
- 303 zie www.online-evangelist.nl
- 304 Mat.26:30; Hand.16:25; 1Kor.14:7,8, 15; Ef.5:18, 19; Kol.3:16; Jac. 5:13 en Op. 14:2,3, 15:3, 4, 18:22. Luc.2:13, 14 hoort hier niet bij want letterlijk staat er dat de engelen 'Ere zij God' niet zongen maar zeiden!
- 305 Joost Verduijn, Waar gaat de muziek met onze jeugd naartoe? Tijdschrift voor theologie en pastorale Counseling, 2e kwartaal 1994, nr. 22, p.24
- 306 Kiezen voor een kerkelijke uitvaart een praktische brochure voor Katholieken die kiezen voor een kerkelijke uitvaart (Bisdom van 's-Hertogenbosch, 2003), pp.11, 12
- 307 Popmuziek past in kerk Hoogleraar: Het gebruik van cd's is niet meer te keren, Sp!ts, 29-11-2007
- 308 Joke Veerman, 'Wij willen niemand Jezus door de strot drukken', blackmetalband Slechtvalk op Flevo, Reveil, juli/aug. 2003, p.24. 'Geen enkel muzikaal middel of muzikale stijl is op zich kwaad.' stelt ook Marleen Hengelaar-Rookmaker in Pleidooi voor popmuziek in Pop in Perspektief (Amsterdam: cahier van het Christelijk Studiecentrum, 1989), p. 9.
- 309 J.I. van Baaren vindt dit een halve waarheid: (verborgen) gevaren in de popmuziek (Amsterdam: st. Moria, 1984), p. 31

De opvattingen van de neutraliteit van muziek en dat het de woorden zijn die een morele of immorele lading geven, worden bestreden door dr. Max Schoen in zijn boek "The Psychology of Music": 'Muziek is de meest krachtige stimulus voor de waarnemingszintuigen. De medische, psychiatrische en andere bewijzen voor de non-neutraliteit van muziek zijn zo overweldigend dat het me eerlijk gezegd verbaast dat iemand nog in alle ernst iets anders zou durven beweren.' Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), p. 95

310 2Sam.6, vier keer is hier vermeld dat David intens blij danste voor het aangezicht van de Heer.

311 Maar ook opwekkingspredikers als D.L. Moody en zijn rechterhand Ira Sankey en Johannes de Heer

312 'De naam jazz komt van het niet meer bestaande woord 'jass', waarmee de seksuele daad werd aangeduid. Voor de heiden was jazz een symptoom van de glorieuze bevrijding van de knellende banden van de moraal'.

Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), p. 92. Het etymologisch woordenboek van Dale kent niet de herkomst van jazz.

313 Uit de digitale nieuwsbrief van Hans en Carla Frinsel, zendelingen in Guinée-Bissau, 19-11-2011

314 Wim Jansen, Popmuziek, Horizon, jan. 1980

315 Hans Rookmaker jr., Popteksten in Pop in Perspektief, (Amsterdam: cahier van het Christelijk Studiecentrum, 1989), p. 51.

316 William Booth in 'The War Cry', uitgave van het Leger des Heils.

317 Marleen Hengelaar-Rookmaker, Achter de schermen van de christelijke popmuziek in Pop in Perspektief, (Amsterdam: cahier van het Christelijk Studiecentrum, 1989), p. 62.

318 Gospelpionier Larry Norman leefde van 1947-2008. Deze radicale zanger zong 'I want the people to know that He saved my soul / But I still like to listen to the radio. (...) I know what's right, I know what's wrong, and I don't confuse it! / All I'm really trying to say is: / Why should the devil have all the good music? I feel good every day 'Cause Jesus is the rock and rolled my blues away!' Norman had een zeer complexe persoonlijkheid, zag twee huwelijken de mist in gaan en was op financieel vlak onbetrouwbaar, werd over hem gezegd. Daarom valt aan zijn onderscheidingsvermogen wel wat te twijfelen. Gerard ter Horst, Harde noten 13, Why should the devil, Nederlands Dagblad Gulliver, 7-10-2016

319 Joke Veerman, 'Wij willen niemand Jezus door de strot drukken', blackmetalband Slechtvalk op Flevo, Reveil, juli/aug. 2003, p.24

320 Raffi Trapman, Bericht uit de hel. De muziek is oorverdovend, de boodschap is van haat vervuld, de fans zien er angstaanjagend uit. Hoe gevaarlijk is black metal? AD Magazine Algemeen Dagblad, 3-8-2002, p. 15.

321 Floor van Dijck, 'God kon ook grommen als hij kwaad was' Metalbijbel Zieltjes winnen op zakformaat, De Pers, 1-11-2007

- 322 Metalhead is de naam die vaak wordt gegeven aan een toegewijde liefhebber van metal-muziek, waarbij de liefhebber tot de bij metal horende subcultuur behoort.
- 323 Beryl Voorhoeve, Reck omdat Gods Koninkrijk verder gaat..., Charisma, aug. 2009, p. 41
- 324 <http://www.relevantzijn.nl/Sprekers.html>
- 325 Keith Green, Can God Use Rock Music?, Last Days Ministries, 1982
- 326 Zie voetnoot 302.
- 327 Ps. 33:3, 96:1, 98:1, 149:1, Jes.42:10, zie ook, 40:4, 144:9.
- 328 Maarten Vermeulen, Dansende ballonnen zijn ook heilig, Nederlands Dagblad, 16-7-2005; Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (Zwolle: Henk van Zon Ministries, 2006), 2e druk, pp. 188, 189
- 329 Remco Bouma, Hiphop voor de Heer, Uitdaging, mei 2007
- 330 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), p. 86, citaat uit M. Basilea Schlink, Rockmuziek – waar vandaan en waarheen? (Nijverdal: Protestantse Mariazusters, zj)
- 331 Raffi Trapman, Bericht uit de hel. De muziek is oorverdovend, de boodschap is van haat vervuld, de fans zien er angstaanjagend uit. Hoe gevaarlijk is black metal? AD Magazine Algemeen Dagblad, 3-8-2002, p. 14, 15
- 332 Nina Hagen bekentenissen (vertaling Katja Hunfeld) (Kampen: Ten have, 2010), pp. 297. De bekering van Nina Hagen, Johan Bakker, Nederlands Dagblad, 7-1-2010; www.youtube.com/watch?v=JShNOCNb58c
- 333 'Metal was alles voor me' De 'makeover' van Johan, Margriet van Dam, Visie 29/10-4/11-'05, pp. 78, 79
- 334 Volgens de Nederlandse rabbijn H. Groenewoudt via persoonlijk e-mailcontact op 13-7-2006
- 335 Hans Hoddenbagh, De kracht van muziek, Volken & Talen (Wycliffe Magazine), maart 2008, p 8
- 336 De Appendix van 'Duistere ondertonen van de popmuziek' in het 3e deel zal vervallen. Wegens gebrek aan bewijs nam van Zon reeds bij het verschijnen van deel 2 afstand van Schnoebelen's opmerking "dat rockmuziek in zichzelf kwaadaardig is en christelijke artiesten die dit voor evangelisatie gebruiken per definitie verkeerd bezig zijn." Deze bewering staat haaks op onder meer pagina 188 en 189 met het kopje "Geloofsopbouwende hardrock"
- 337 Gert de Looze, Stilgezet door God, Reformatorisch Dagblad, p. 13, 19-6-2006
- 338 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), p.83, citaat uit M. Basilea Schlink Rockmuziek – waar vandaan en waarheen? (Nijverdal: Protestantse Mariazusters, zj)
- 339 Henk van Zon, Duistere ondertonen van de popmuziek (drukkerij Veldman: IJsselmuiden, 2005), p. 85
- 340 a.w. p. 97
- 341 Bijzonder Onderwijs, christelijk geloof in de dagelijkse praktijk van basis- en voortgezet onderwijs, Ronald de Graaf (redactie) (Zoetermeer: Boekencentrum,

2006), hoofdstuk 28: Tussen 'poids et majesté' en 'het beroven der heidenen' door Ed Kooijmans, p. 249

342 Steve Miller, Christelijke muziek in beroering, Een brede en kritische analyse van een brandend vraagstuk (Gorinchem: Rhemaprint, 1994), pp. 160, 161

343 Gertjan Glismeijer, staflid HGJB, de Waarheidsvriend, 30-10-2003, p. 670